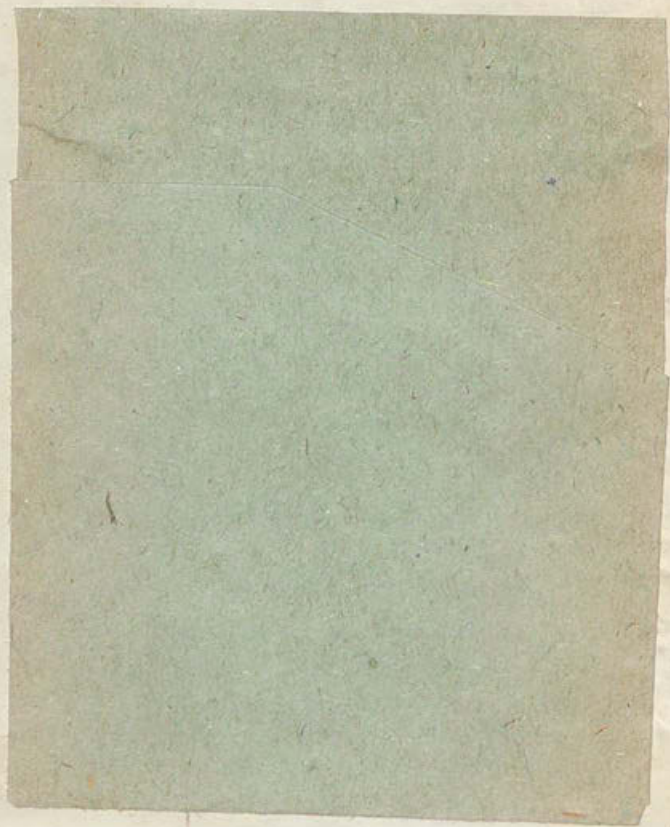

3538

491.99-8

7-43

1954

2010

Feb 20 02

Printed in Turkey

ՀՐԱՀԱՆԳ ՄԱՆԿԱՆՑ

11939

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Printed in Turkey

491.99-8

7-43

այ.

ՀՐԸ ՀԸՆԳ

ՄԱՆԿԱՆՑ

20

ՅՕՐԻՆԵԱԼ ԻՊԵՏՍ ԴՊՐՈՑԱՑ
ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՐԺԱՊԵՏԻ ԴԵՐ
ՁԱԿԵԱՆ ԵՒ ՆՈՐԻՆ ԱՐ
ԴԵԱՄԲԻԻ ԻԼՈՅՍ
ԸՆԾԱՅԵԱԼ

ՀՐԱՄԱՆԱԻ Տ . ՅԱԿՈԲԱՅ
Ս . ԱՐԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԵՒ
Վ . ՊԱՏՐԻԱՐԻԻ ԿՈՍ
ՏԱՆԴՆՈՒ ՊՕԼՍՈՅ

ՅԻԻՍԿԻԻՏԱՐ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐԾՈՒՈՅՆ ՎԱՍ
ՊՈՒՐԱԿԱՆԻ

1856 — ՌՅԵ

የገቢዎች ገቢዎች
ገቢዎች

የገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች
የገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች
የገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች
የገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች
የገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች

በገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች
የገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች
የገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች
የገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች
የገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች ገቢዎች

2744
39

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆՈՒԹԻՆ

Բաղճալով որ առ հաստրակ մարդ իկ
 բարի վարուց կրթութիւնը ունենան,
 այժմոյս գանուած զանազան աստի-
 ճանի պատահած մահաբեր մոլեկան
 կիրքերը եւ մոլինները պարսաւելով,
 անոնց հոգեկորոյս վնասները բացառ-
 րեցինք. եւ զանազան հոգեկեցոյց ա-
 ուաքինութիւնները եւ առաքինիները
 ջատագովելով, անոնց ալ երջանկա-
 ութ կենսաբեր օգուտները իմացու-
 ցինք համառօտ առած արանութեամ-
 բը երեք հատորի մէջ: Առաջին հա-
 տորը տղայոց եւ երիգասարդաց վե-
 րաբերեալ խրատներ. իրենց հասակին
 պատահած մոլեկան կիրքերուն եւ
 պատշաճական առաքինութիւններուն
 վրայ, որն որ աղէկ կրնեն բարեջան
 վարժապետները՝ թէ որ տղայոց կար-
 դալ տան վարժարանէն չելած, որ Սո-
 դոմոն իմաստունին ըսածին պէս ման-
 կութեան ատեն սորվին պէտք եղած

ժարքերնին այժմէն ուղղել, համեա-
տութեամբ եւ խոնարհութեամբ քա-
ղաքավար եւ առաքինասէր ըլլալ :
Նրկորդ հատորը՝ չափահասից ա-
րանց եւ կանանց առ հասարակ, կեն-
ցադակիրութեւ քաղցրաբարոյ ըլլալու
առաքինական գործքերու մէջ : Նր-
որդ հատորն ալ ծերոց եւ ալեւոր
հասակաց, որ զգաստութեամբ եւ
բարեգործութեամբ կատարեալ ըլլա-
լով ամենեցուն բարի օրինակ եւ
գաստիարակ ըլլան : Բայց առ հասա-
րակ ամենեցունցս ալ ամենահարկա-
ւոր է այս երկու բանը ունենալ, զեր-
կիւղ գեհննին եւ զսէր արքայու-
թեան՝ թռչնոց երկու թեւերուն նը-
ման, կամ լաւ եւս ասեմ նաւերուն
երկու կողմի թիակներուն պէս որ այս
չրահանգ մանկանց գրքոյկն ալ ղեկ
մը եղած կըլլայ՝ մեր անձին նաւը ան-
վսաս հասցունելու երկնից արքայու-
թեան նաւահանգիստը :

ԴԱՍ
ԱՌԱՋԻՆ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆԻ

Առաջինի Մարդ

Ամէն ծաղիկ իրեն հոտով,
ազնուականն իրեն խօսքով .

Աստեղք փայլին կերպ կերպ փառքով,
եւ ամէն մարդ իրենց գործքով .

Թոյլ Բերան

Բերանդ գոց պահես լաւ է,
բաց դըններուն գողը շատ է .

Բերնիդ տեղը աչքըդ լաւ բաց,
չէնէ կրնն քեզ լուակաց .

Գիտութիւն

Գանձ անգին է ամէն մարդուն,
առողջութիւն եւ գիտութիւն .

Գիտութիւնը առողջ անձին,
զարդարանք մը կըլլայ անգին .

Դանդաղ մարդիկ անկուշտ մընան,
որչափ ալուր որ ունենան .

Դանդաղ մարդոց բընակարան ,
պարսպ կըլայ հացին աման :

Անտոնի

Երէկ ինչէն դուն վըշտացար ,
այսօր անկէ ինչո՞ւ անցար .

Երէկ դուն ինչ բանի լացիր ,
այսօր այն դուռն ինչո՞ւ բացիր :

Անհամ շրոյշ

Օ գոյշ կըլանք պաղ առնելու ,
անհոգ կըլանք պաղ խօսելու .

Չըւարթ դէմքով քաղցր երեսով ,
սիրտ կը ծագէ դառըն խօսքով :

Անջան ուսանող

Ե՞ր կըսպասես դըպրատուները ,
թէ որ միտքըդ շըրջի լեռներ .

Էշըս իմին համբերող է ,
ամառն որ գայ դալար կուտէ :

Բարեանոհդ զառնի

Ընտիր զաւակ ծնողաց է կեանք ,
այնուհետեւ չուզեր ապրանք .

Ընտիր վարքն է մարդուս յարանք ,
ոչ թէ հասակ կամ ժամանակ :

Թէ ուրիշէն սէր կը խընդրես ,
 պէտք է որ նախ ըզքեզ քըննես .
 Թէ քու ծառղ է անպըտուղ ,
 ո՞վ կաւտայ քեզ փոխ տալ պըտուղ ։

Ժամավաճառ-ութիւն

Ժամավաճառ թէ չես բնաւին ,
 գիտցիր ըզգին ժամանակին .
 Ժամանակին յարգը գիտցօղ ,
 խմաստութեամբ կըլայ փայլօղ ։

Խիշճ

Ինչ բան որ չես կամիր քեզի ,
 զայն մի ըներ դուն ուրիշի .
 Ինչ որ կամիս բարեկամիդ ,
 զայն կը գըտնես դու քու անձինդ ։

Աշտափո-ութիւն

Լեռան պէս պինդ ապառաժ է ,
 ո՞վ անաշխատ կեանք որ կուզէ .
 Լեռը թէ որ բըրիչ չուտէ ,
 անոր սերմունք ո՞վ կը ցանէ ։

Անիւել ճարդոց ընկեր-ութիւն

Խելացիին բան չի մընար ,
 երբ մէկ ըլլան խենդ ու խելառ .
 Խենդը շատուոր խելացին մէկ ,
 ան ալ կըլայ անոնց պէս խենդ ։

ԾՅԼ մարդու հետ ընկերանաւ ,
 դուն ալ հետը քաղցած մնաս .
 ԾՅԼ իգամոլ՝ եւ որկրամոլ ,
 երեքն ալ են միշտ չքքաւոր :

Արողութիւն

Արողութիւնդ որչափ հասնի ,
 միշտ հետեւէ անանկ բանի .
 Կամ ձեռնարկէ այն բաներէն ,
 որ քո ուժիդ հաւասար են :

Չբաղձանք

Չոգք աշխարհիս բազմատեսակ ,
 որով կըլլան մարդիկ գելսեալ .
 Հող՝ ծով՝ կըրակ՝ գըժոխք՝ կանայք ,
 հինգն ալ մէկանց են միշտ անյագ :

Մեծաբան

Չեռք մը չունի գործ գործելու ,
 բերան ունի մեծ խօսելու .
 Չեւայ գործքեր ետ կը մընան ,
 երբ շատ զբոս ըլլայ բերան :

Արգ

Ղեկը կտորած նաւ կընմանի ,
 ուր տեղ որ կարգ չի գըտնըլի .
 Ղեկը կտորած ըլլայ նաւին ,
 շատ փորձանքներ կը պատահին :

Ղամբուլ փրկչին գընա շիտակ,
որ չանկանիս մուծ խոր յատակ .
Ճամբադ խելօք գընա յուշիկ,
որ չի խըթուի ոտքիդ փուշիկ .
Բարի վարք

Սարդուս յարդն է ընտիր վարքը ,
որով կառնէ նա իրեն փառքը .
Մինչեւ սուրբերը չաշխատեցան ,
երկնից փառքին չը տիրացան :
Պակասութիւն

Յանցաւորին թէ չես հաւնիր ,
ինչո՞ւ գործքէն ալ չես գանիր .
Յանցաւորը միշտ կը նայի ,
որ ուրիշն ալ իրեն յարի .
Բարեկամ սեղանոյ

Վազելի է երբ կերցունէ ,
գրողութի է թէ բեռ դընէ .
Նըստինք հացի մեք միատեղ ,
բայց չեմ կարող տանել առ բեռք :
Ընթերցմունք

Շատ կարդալով կըլլաս գիտուն ,
չէ թէ ստանաս մեծ գըրքատուն .
Շատ գիրք ունիս եթէ չկարդաս ,
գըրաստ կըլլաս դու գըրաբարձ :

Որ լեզուհ որ է շատաբան,
սուտը անոր է օգնական.

Որչափ ըլլայ մարդ լեզուանի,
սուտը չի գար կարկրտանի :

Չոսանօղչ

Չըգիտցածը սորվիլ չուզող,
թշուառական կեանք է գըրկող.

Չի գողցուիր չորս բարութիւն,
արհեստ եւ կամք խելք գիտութիւն :

Մեծաբան

Պըզտիկ ծընար պըզտիկ խօսէ,
քու բերանիդ չափ ճանաչէ.

Պըզտի մարդ մեծ երազ տեսնայ,
մեծ յանցանք է իրեն վըբայ :

Արևո-լի-ն

Չանասիրաց կըթութիւններ,
կառաջարկեն շատ բարիքները.

Ջըով կըթութեան ցանած արտեր,
առատ առատ կուտան բերքեր :

Գիտնոց հեփ ինչպիսի-լի-ն

Ուամիկ եւ բիրտ է մընացեր,
ով գիտնոց հետ չէ կենակցեր.

Ուամիլիթիմէն քորէք գընա,
որ քու ամանդ ջուրով լենայ :

Սկիզբը կէս գիտենք դործին,
Ճամբորդն ալ ճօտ նըպատակին։

Սկիզբըն գուշակ կատարածին,
որպէս ծաղիկն իր պըտուղին ։

Հասէսսոս-Իի-ն

Ձ արդ եղիր որ դընիս 'ի գլուխ,
դըժնիկ ըլլաս 'ի կրակ կերիս։

Ձարկում չունի մեծերուն հետ,
ով գէշ վարուի ծառայից հետ ։

Տգէս*

Տըգէտ մարդը ինչ որ գործէ,
գիտնոց գովեստ կաւելցունէ։

Տըգէտներուն է անարգանք,
գիտնականաց եղած յարգանք ։

Հասէսսոս-Իի-ն

Իոպէ մընալ թէ համբերես,
այն չափին ալ համ կը բերես։

Իոպէի չափ թէ աղէկութիւն,
ան ալ ունի իր հատուցում ։

Չբաշտալ Տիս*

Յնորուած ըլլայ միտք մանկական,
արուեստագէտ չէ բաւական։

Յոյց ինձ մարդ մի արհեստաւոր,
որ չունենայ միտք բանաւոր ։

Իիւսեցի ես աշխարհօրէն,
 էկօր քաղենք դեղ ամէնէն.
 Իիւսեց շինեց դեղավաճառ,
 եկօր դուն ալ այն դեղէն առ :

ԱՏօթխածո-ի-ն

Փայլուն գունէն ամօթխածին,
 պակսութիւններ հեռու փախչին.
 Փառաւոր գոյն թէ որ կուղես,
 ամօթխածին երեսը տես :

Քնէած

Քունը ծոյլին գրլխուն պրակ,
 որ միշտ իրեն է արբանեակ.
 Քանի՞ անմիտ ծոյլ քրնէած,
 անուննին հեռ տարին մեռած :

ԴԱՍ
ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՅԲԻԵՆԱՐԱՆԻ

Ապականացուի

Ամէն մէկ նոր հօրօտ շինուած,
ապականել է մօտեցած .

Ամէն ընտիր լաւ շինուածներ,
ըսկիզբն ունին իրենց աւեր :

Բարի համբա-

Րարի մարդ չար համբաւէն,
խիստ կը վախնայ քան թէ մահէն .

Բարի մարդը շատ գին կարժէ,
զի քիչ բանին գինը սուղ է :

Գործի մարդոյ

Գործիդ չափով ո՛ւմ նըման ես,
այն հասակաւ կը ճանչնանք քեզ .

Գործ կըլլայ զուրկ մեծութենէ,
բայց մեծութիւն անգործ ո՛ւր է :

Դասարկութիւն կը բերէ սով,
ցորենի տեղ կը փշէ՛ հով:

Դասարկութեամբ կեչաս դարտակ,
երբ որ երթաս ուրիշին արտ :

Անտոսի

Եղկելի է անառակ մարդ,
երկու աշխարհքն ալ չունի յարգ .
Երբ Եսաւ թուր բլայ սրբած,
հեղ Յակոբիկը կըլայ սիրած :

ԻՅ

Օ դաստանայ շուտ իղձն առաջին,
թէ երկրորդներ չի հեռուլին .

Չաշխարհս վարող երկու անիւ,
յօժարութեամբ է եւ բախտիւ :

Ինքնահասան

Իշը ծեծես թէ օրն ՚ի բուն,
յայտնի է գործ ականջներուն .

Էական է մասն պակտութիւն,
ամբողջ մարմին չընէր լեցուն :

Սարժիք

Ընդդիմութիւն ինչո՞ւ կընես,
թէ բանի մը լաւ ծանօթ չես .

Ընդդիմութիւն չունի կարծիք,
բայց բնական ունին մարդիկք :

Թէ կամակոր է քու ընկեր,
միաբան չես կրրնար ըներ.
Թէ այժ պահես կաթին համար,
անոր կոտոշն ալ միտքըդ առ :

Ժամանակ

Ժամանակին անհրպատակ,
ամէն մարդու կըլլայ կատակ.
Ժամանակին թէ չգիտնաս կերպ,
վաղը շուտով կուտաս քու բերդը :

Աշխատանք

Ինչ բան որ քեզ կըշտացունէ,
այն քեզ աղէկ կաշխատցունէ.
Ինչ որ եփես անով կուշտ ես,
այլոց գործքէն հաց չի կայ քեզ :

Լէզու-սփար

Լեզուդ թէ որ չէ չափաւոր,
խայթոց է քեզ վըտանգաւոր.
Լեզուագարին բանուկ լեզուն,
սուր համարի իր վէրքերուն :

Փոքն-Լիւրսփո-Իւ

Խելացի մարդ շուտ կը կանգնի,
երբ որ անմիաբ կը գըլորի.
Խոհեմ մարդը բան կը սորվի,
երբ իր վըրայ քար գըլորի :

12 Չո՛ր անձին ճանաչել

Չանկիր ըզքեզ, է մեծ համար,
որ գրբուած է մեզի համար.

Տո՛վք խրմել կուզենք մեկէն,
երբ մեզ անուշ ըլլայ ըսեն :

Կոպիտ չո՞յց

Կոպիտ եւ բիրդ եղած խօսքին,
կոպիտ կըլլայ սատասխանին.

Արկոցն ու ժեղ բանեցունեն,
եթէ կըտաւն է լայնեղէն :

Հարցա՛նորձ

Հարցուփորձը պէտք է ընես,
որ քու գործիդ վընաս չընես.

Հարցանելով ճամբայ երթաս,
մինչ Բաբիլոն կերթաս կուգաս :

Աշխատանք

Չմեզը եթէ հանգիստ կուզես,
ամբարձրնէ ծախու առնես.

Չըման արեւ աման անձրեւ,
միշտ կը խաբեն մեզ փոփոխ կերպ.

Գիտո՞ւմի՞ն

Ղամարաբափայլ թագ գիտութեանց
իշխէ արգէտ թագաւորաց.

Ղամարաբափայլ է թագ գիտնոց,
բայց եւելօք է վարբ սքրբոց :

Նըշմարտութիւն սուս ձեւերով,
անընդունակ ամէն կերպով.

Ճըշմարտութիւն պատրուակեալ,
կը տարարկէ ամենուն կալ :

Գովաբանս-Բի-ն

Միշտ գովութեան արժանի ես,
եթէ զուրիշք գովաբանես.

Մասնակից է այն գովութեան,
եթէ ուրիշք սեպէ արժան :

Առաքայտն

Յայնժամ ոսկուն յարգը գիտես,
երբ պէտք եղած տեղը խարճես.

Յայնժամ անկեղծ սէր կը յայտնես,
երբ զարժանին չի խընայես :

Ընդդիմս-Բի-ն

Ներհակութիւն ընդ դէմ մեծին,
յիմարտութիւն է կամովին.

Նըշանաւոր դիւահար է,
աշարաակին ու թուր քաշէ :

Հապախօս

Հատաբանին լեզուն կըտրես,
ձեռքով ոտքով խօսի ընդ քեզ,

Հատախօս չունի դադար,
կուզես լեցուր բերան լի քար :

Ոչ ցաւ կրբէ դուն ուրիշէն,
 եւ ոչ ալ մէկը ցաւի քեզմէն.
 Ոչ կամացուկ եղիր կոխմէ,
 ոչ սաստկու թեամբ ճիւղէդ կախմէ :

Չարիւհ

Չար որ կամիս անմեղ մարդուն,
 չես հանդիպեր օրմը բարւոյն.
 Չար որ կամիս այլոց համար,
 չարիք կուգան բեզ անհամար :

Սիրս սիրոյ

Պարտուց կենաց սիրոյ կիրքեր,
 շատ կունենան քաջութիւններ.
 Պարապ չելլար բանուկ ոտքեր,
 ուր որ սիրով յառաջ դիմեն :

Յանդգնութիւն

Չուրին տակը որ չես տեսեր,
 մի յանդրդներ մէջք մըանել.
 Ըուրին տեղ կաթ տըւող Յայէլ,
 ցեց կունենայ ըզգըլուխդ թաղել :

Շարիւղի

Ռամկաց ալ ես ծիծաղելի,
 եթէ բարբառդ ըլլայ յոռի.
 Ռընգախօսդ կամ վերջացուր,
 կամ թէ ըսածդ լաւ խմացուր :

Սրբոն վրայ կըլլայ լեզուն ,
ով որ ունի խելացութիւն .

Սրբոր կըլլայ լեզուն վրայ ,
ով ուրիշէն խելք կը մուրայ :

Վարժութիւն

Վարժութիւն միշտ եւ ջանք պէտք է
որ բանը իրեն կատար հասնէ .

Վախկոտութիւն եւ ծուլութիւն ,
օրը կընեն շուտ իրիկուն :

Սքսիւս

Տեսանք միք շահք սուտ խօսողին ,
որ մարդ չաւտաց իրեն խօսքին .

Տունն ալ էրի ստասածին ,
մարդ չի աւտար իրեն խօսքին :

Բարի զաւակ

Իննատու փառք է ծընողաց ,
բարեպաշտօն զաւակ օրհնած .

Իսխութիւն մեծ կուտաս զարմիդ ,
թէ որ վայլես աստիճանիդ :

Պատուարժան

Յըցուր զինքըդ պատույ արժան ,
թող չըսեն քեզ այր պատուական .

Յանկալի չեն յաչըս չարդկան ,
որ ծառերն որ սըտուղ չիտան :

Ի իւրապիրի պէս կըստասեն,
մտլութիւններ որ մեզ պատուեն .
Ի իւսուած սարդին բարակ թելեր ,
պատուով խընդրեն մանրո ճանճեր :

Յանցանք

Փոքրը յանցանք կըրկընվելով ,
շատ կը մեծնան առանց չափով .
Փոքրը իջուացք երբեմնօրէն ,
մահ կը բերեն յանկարծօրէն :

Գ ո հ ո - ն ա ի ո - Բ ի - ն

Բ ի չ որ զազէ թէ մէկ աղբիւր ,
շատ ժամանակ խըմես այն ջուր .
Բ ի չ որ կը թես՝ մշտ կը կ'թես ,
շատ որ ծըծես՝ մէյմը կուտես :

ԴԱՍ
ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԻԲԵՆԱՐԱՆԻ

Արտասահայեաց

Աչքեր մարդոց ուր որ հայի ,
սիրան ալ հոն կըսխալի .

Աչքիդ դուռը եթէ գոցես ,
սիրտդ մաքուր միշտ կը գըտնես .

Բարկացող

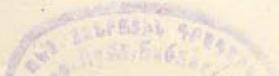
Բարկացողին թէ որ մօտիս ,
այն կըրակով դուն ալ կերիս .

Բարկացողին դէմ լուռ կենաս ,
ետքը չափէ իրեն վնաս .

Գիտութիւն

Գիտութիւն է լուսաւոր աչք ,
որ կը տեսնայ բոլոր աշխարհք .

Գիտութիւն ով որ չունի ,
նա կոյր է յոյժ սղորմելի .

2744
39

Դատարկութիւն երբոր վերնայ ,
 ցանկութեան ախտ կը չորանայ .
 Դուռդ նայէ որ լաւ գոցես ,
 որ դրացինդ գող չի բռնես :

Աստուածաւանդ

Երբ որ ըլլաս աստուածաւանդ ,
 չարը ոտքիդ կըլայ մատաղ .
 Ես ալ չունիմ քե՛նէ մէկ վախ ,
 թէ որ ըլլաս աստուածաւանդ :

Չգաստու-ւի-ն

Օ, գաստութիւն հարկաւոր է ,
 ով մեծերուն հետ կը նբատէ .
 Չատ , մի մօտիւր կրակին կերիս ,
 մի հեռանար որ չը մըրսիս :

Ծո-ւ-ւի-ն

Ե՛ջը իրեն արժէք ունի ,
 ծուր չարժեր մէկ ընկուզի .
 Է՛ջ մի թէ որ ծախու առնես ,
 խըթան ալ պէտք է որ հետն առնես :

Ընդդիմո-ւի-ն

Ընդդիմաբան ըսպասաւոր ,
 երթաս բարով ըսէ մէկ օր .
 Ըսողին ալ լըսողին ալ ,
 ոչ մակբայը է ծանր բառ :

Գործակատար չէ շաբաթան 19
Թէ գործի մէջ ես շատաբան ,
ուչ կը գըտնես անոր վախճան .
Թեթեւութիւն աշխատանաց ,
ցորենի տեղ գարեղէն հաց :
Խոհեմութիւն

Ժամանակը կ'իմացունէ ,
եթէ որ բան ընել պէտք է .
Ժամանակն է խրատատու ,
ատեն ճանչցող խոհեմ մարդու :

Առասիանութիւն
Ինչ որ գործես՝ այն է քուկին ,
ոչ թէ հալաւ , կեր կամ ոսկին .
Ինչ բանով որ սիրելի ես ,
միշտ այն պէտք որ գործածես :
Խոհեմանութիւն

Եւ ով չուզէ այլոց ձեռքէն ,
մարդ մը չիլայ թող իր ձեռքէն .
Լուր ինձ եղբայր որ քեզ կըսեմ ,
չըլայ ընես ուրիշին զէն :
Խորհրդապահ

Խօսքն ալ գործն ալ մընասակար ,
թէ որ յայտնես ամենուն ալ ,
Խաղողը կեր ու կըշտացիր ,
այգին գիտնալ մի թարթափիր :

Օրվ աշխարհիս ալիքներէն ,
 վախնալու է ամէն ատենը .
 Ճառ մը թէ որ հովէն վախնայ ,
 շատ ժամանակ հաստատ կ'մնայ .

Անհայտուիւն ընդ իմաստնոց
 կուզես ըլլալ գիտնոց ընկեր ,
 աղէկ սորվէ ընտիր խօսքեր .
 կենակցութիւն ընդ իմաստնոց ,
 ծանօթութիւն է սուրբ գրքոց .

Առաջինուիւն
 Հաւատք եւ սէր թէ ընդ քեզ են ,
 երջանկութեան քո նըշան են ,
 Հաւատք եւ յոյս սէր անըսպառ ,
 քրիստոնէից հոգւոյ պաշար .

Որհրամս
 Չեաքը ծոցն է որկրամոլին ,
 որ միշտ դրամը լընու փորին .
 Չեաքը օր մը կը պարպըլի ,
 բայց իւր որկորը յագուրդ չունի .

Ծոյլ
 Ղըրկել կուզես ծոյլը մէկ տեղ ,
 պատրաստ եղիր երթալ մէկ տեղ .
 Ղըրկել կուզես ծոյլը գործի .
 հետը պէտք է մէկ իշպան մը .

Ղրջմարտապէս խելօք աղբար ,
 ոչ ինչ բանով չի վըշտանար .
 Ճարտար եւ քաջ անկեղծ եղբայր ,
 կը համբերէ վեհանձնաբար :

Գոռախո-խին

Մանկութենէն կը յայտնուին .
 առաքինին կամ թէ մտլին .
 Մըջուն վոքրիկ շուտով կըզգայ ,
 որչափ հեռուն հոտով բան կայ :

Չըջո-հն ախմայ

Յանցաւորն երբ բռնելի ,
 մեղան յայնժամ կըլլայ յարգի .
 Յանցանքին դէմ պատիժն է որ ,
 կանչել կուտայ, հայր երկնաւոր :

Չնչին զրայ*

Նվաթ չունեցող խօսքն է անհամ ,
 կուզես խօսիր հազար անգամ .
 Նըւազարան լաւ չի հընչեր ,
 թէ որ վըրթած ըլլայ մեծ թել :

Քնէած

Շատ քնացողն չըլլար ուժեղ ,
 հապա կըլլայ ծոյլ եւ պըղերգ .
 Շատ մի խնամեր անպէտ մարմին ,
 որ մը որդանց կըլլայ բաժին :

Որչափ պատիւ խնդրես անձիդ ,
անարգ կրլլաս քու հասակիդ .
Ոտքդ երկընցուր անկողնոյդ չափ ,
որ ճանչըցիլի հասակիդ չափ :

Անաճօլ

Չամչըցող մարդ ինչէ՞ն խըպնի ,
կը թռվըռայ քուրձ ալ հագնի .
Չամչըցող մարդ խիստ չունենայ ,
մեռելի տուն ալ պար խաղայ :

Անարժան Գովաբանութիւն

Պէտք չէ գովել զանգովելին ,
որ իմաստունք չի պարսաւին .
Պատիւ յաբղանք են ծանրութիւն ,
թէ բարւոք չէ ծառայութիւն :

Զերժետուանդ

Չերմեռանդին հետ բընակող ,
ջերմեռանդ է եւ չարատող .
Տուրը դէպ ՚ի հոն կը վազէ ,
որ կողմէն որ ծակ բանաս նէ :

Իննհա-ան

Որամկութենէն յառաջ կուգայ ,
ինքնահաւան ով որ ըլլայ .
Ռըմբաքար ալ զարնես գըլխուն ,
ինքնահաւան չի գար քու տուն :

Սուտ խօսողին բանուկ լեզուն ,
կրքնայ ընել սուտ տեղ երդում .

Սուտ որ խօսիս մէկ երկուքին ,
երդում ընել բերնիդ գիւրին :

Անիւրի աշխիւր

Վարպետի բուռ ուլ որ չուտէ ,
արհեստը ծուռ կը թարգմանէ .

Վարպետի բուռ ուլ որ չեփի ,
վաւղեւ ըլլալ չէ կարելի :

Փափխասնունդ

Տղան թէ որ է փափկասուն ,
ամէն բանի չըլար հասուն .

Տղան պահիլի վանդակի մէջ ,
թուծակ կըլլայ ոչ թէ բանգէտ :

Սխալանք

Բոպէ մը որ մարդ սրխալի ,
վասահամբաւ է շատ տարի .

Բոպէի մը տըմարդութիւն ,
կաւրէ ընտիր ընտիր անուն :

Մեծամիտ

Յաթկել կուզես հասակեդ վեր ,
բարձրէն ընկնելն ալ միտքըդ բեր .

Յածէն ընկնիլ բարձրէն ընկնիլ ,
երկուքին ցաւն ալ զատ գիտցիր :

Իիւծեալ խօսքբոյ շուտ խմացայ ,
 երբ երդվընցար խօսքիդ վըրայ .
 Իիւծեալ խօսքով որ երդվընցար ,
 գուն ալ խօսքիդ հետը ծռեցար :

Փառաբանութիւն

Փառաբանել զԱստուածութիւն ,
 ամէն բարեաց է լիութիւն .

Փառաբանիչ չըլլայ մէկ տուն ,
 հոն մի առներ բընակութիւն .

Անդաս

Քաղցր խօսքով չի կակրղցօղ ,
 կբընայ ըսիլ բըռնութեան գող .
 Քարի պէս պինտ քամակ ունի ,
 ով քաղցրութեամբ չի բըռնըվի :

ԴԱՍ
ՉՈՐՐՈՐԴ ԱՅՐԻՆԱՐԱՆԻ

Լուսին

Մտաբուռ է եւ անխըռով,
ով լուս կենալ սիրէ բերնով .
Աղէկ կամ գէշ մասը մարդուն,
ամէն առեն է իր լեզուն :

Չարկամ

Բարեկամի ձեռքը խերով,
չարակամին սիրաբ թիւնով .
Բաժակ միայն անոյշ գինով,
միւսոյն է դառն եւ խիստ լեղով :

Գործարկել

Գործին յաջողը արդեւք արւօղ,
թրշնամի է եւ նախանձօղ .
Գործին առթէն փախչիլ դիւրին,
բան հետեւիլ անոր օղաին :

Դրբսէն նայիս սաստիկ հընչէ,
բայց ՚իներբուստ բան մը չարժէ .
Դրբսի կողմէն մարդ որ ընտրես,
գոյ սընտուկ մը կը խարէ քեզ :

Միւթանո-լէ-ան սէր

Երկու եղբայրք սիրով ըլլան,
անկարելիք կը դիւրանան,
Երկու եղբայրք միաբանին,
յազթօղ կըլլան ախէն բաշին :

Ունինբր-լի-ն

Օրբ ջան բերան զըտարանին,
սընուցիչ է ունկըն մըտքին .
Չյգ մը ունկան շատ աղէկ է,
բան հարիւր զյգ լեզուադարէ :

Ապստամբ ծնողայ

Ե՛, յանցաւոր եւ մեղսամած,
ով ապրստամբ է ծընողայ .
Էկեր է դէմ ձիւթ ծախողին,
ձիւթ կը ծամէ շընորհալին :

Ընկերական սէր

Ինտրրեալ բան եւ գեղեցիկ,
սիրեմ սիրովիմ գործ անուշիկ .
Ընծայ կըլլայ մամն Աստուծոյ,
ընկերական պըտուղ հաճոյ :

Թէ համբերէ պաշտօնատար,
 իւր հատուցում կառնէ արդար.
 Թըռչնոյ վանդակն է իր պատճառ,
 որ կուտ կուտէ առատ առատ :

Ժամանակ

Ժամանակ կայ լուռ կենալու,
 ժամանակ կայ ծափ զարնելու.
 Ժամանակ կայ գանձ դիզելու,
 ժամանակ կայ գանձ խարձելու :

Անարգո- ծնողաց

Իր ազգին ով է անարգու,
 իր խակ ծնողաց է անարգու.
 Ի մեծ յանէծս ունի անունդ,
 ով անարգէ իրեն սերունդ :

Լէլո-անի Գործակալ

Լեզուն ձեռքին հետ որ բանի,
 անանկ գործ չէ բնգունելի.
 Լիակատար չըլլար այն գործ,
 թէ լեզուին դուռ չի պահուի գոց :

Պիներ Գլո-ի

Խիստ բընութեան աշակերտին,
 բնդդէմ կենայ իրեն խօսքին.
 Խըրամ կամ ցանկ չունի այդին.
 Թէ ապառաժ ըլլայ ինքնին :

Օջլին լեզուն բանուկ կրլայ,
արի մարդուն համը կրլայ .

Ծայլին ահանջ դանդաղասեր,
բայց լեզուն է աշխատասեր :

Աշխատար ջերմեամար

Կերպ մե արցունք կայ խաբեբայ,
որ այլոց պէս մեզ ալ որայ .

Կոկորդիլոսն ալ կարտասուէ,
ինչ օգուտ որ բընական է :

Անկարպակ

Հրատակը շատ յիմար է,
կրբ իր սեծին հրամայէ .

Հանն արլորին ձայն որ հանէ,
տունը շուտով կը կործանէ :

Խոհեմաբար

Չախորդութեան ժամանակին,
կը դորանայ մարդ խելացին .

Չիւթն ամէն մարդ ալ կը ծամէ,
բայց քիչ կայ որ համ կը բերէ :

Բժիշկ հոգեար

Ղամկարափայլ ճըրազ բանին,
վառեց դրբաւ յեկեղեցին .

Ղուկաս բրժիշկ արհեստաւոր,
բրժըշկարան ետ հոգեւոր :

Ղանջնալ իրեն կարողութիւն ,
առաջին է այս գիտութիւն .

Ղրագին բոլոր շքերի թիթեա ,
վերջը կերէ իրեն թեւեր :

Անլո-ր ակնջ

Միայն դեմքով ուշադրութիւն ,
չէ իսկապէս լսողութիւն .

Մի մեղանջերն թէ լրսերէ ,
առջի պատիժն ականջին է :

Յանդո-նգն գործակալ

Յանդուգն եղած գործակալներ ,
իրենց գործքէն ինչ են շահվեր .
Յառուկ մեծ մաս խոհեմութեան ,
բացուստ տեսնալ գործին վերայ :

Նախանձ-իւն

Նախանձին ցաւ այսչափ կողտէ ,
քիչ մը այլոց բարին տեսնէ .

Նախանձն ունի կատաղութիւն ,
որ չարչքովէ աղէկութիւն :

Սախա-սխան

Շաա մարդու պէտք է հարցանել ,
բայց քիչ մարդու պատասխանել .

Շրթանց կրղպանք պէտք է դընել .
բայց բալլերը քովը պահել :

Ո՛վ գիտութեամբ չը շխտկրվի,
արդարութեամբ կը պատժըվի .

Ո՛վ որ չուզէ խըրատ լըսել,
անոր պէտք է ծառի ճիւղեր :
Թշնամո-լի-ն

Չուտեր գայը իր դրացին ,
մարդիկ զարնեն իրար կացին .
Չուտեր ագռաւն ագռաւին աչք ,
բայց մարդիկ տան իրարու խաչ :

ԱՐԲԵՅՕՂ

Պօռարա՛ւ ալ խօսի գինով ,
լըսել չունի իր ականջով .
Պարկեշտին սիրտ կը թըռւիլուայ ,
արբեցողին լեզուն պօռայ :

ԽԷ՛Լ ԿՒՀՈՂ

Չուր կը ծեծէ սանդերու մէջ ,
ով իր մեծին կը պահէ խէթ .

Չանա յաղթել ճրկոյթ մատով ,
ով տկար է երկու ձեռքով :

ՏԳԻՊՈ-ԼԻ-Ն

Ո՛ւսմկաբարոյ տըգէտ մընաս ,
արարածոց գերի կըլլաս .

Ո՛ւսմիկն ունի այս գիտութիւն ,
միայն իրեն յօժարութիւն :

Սուտը յորժամ յայանի կըլայ ,
 վարկու մն յայնժամ կը վերանայ .

Սուտ խօսելով Անանիա ,
 ինկաւ մեռաւ ընդ Սափիրայ :

Երիբոյո-լի-ն

Ս վերական միտքն է տարտամ ,
 ոչ թէ գործի մը բարեկամ .

Վայ եկերէ խըղճալիյն ,
 որ կը դատի երկու մըտքին :

Լեզու-ազար աշխի

Տընաւեր է անանկ աղջիկ ,
 երբ լորբաբար խօսի սաստիկ .

Տունը չըլար քիչ մը լըռիկ ,
 ուր լեզուանի կըլայ աղջիկ :

Ասփո-ծոյ նախախնամո-լի-ն

Իհնատու է բան օգտակար ,
 ամէն ալ են մարդուս համար .

Իհն որ չըլար նախախնամող ,
 չէր ծակել տար կենսառիթ կող :

Չոր ցանկո-լի-ն

Յանկականին գործը արատ ,
 չի տեսնուի բընաւ վերադ .

Յանկականին արմատ խըլէ ,
 յասամականն ալ 'ի կտրգ աշահէ :

Ի իւծեալ խելքով ով արտորայ,
 իր վաստակին վըրայ կուտայ .
 Ի իւծեալ խելքով ով որոտայ,
 ջուր չունենար որ քեզ ալ տայ ։

Ա նխով

Փրկչաւանդ սէր անդ կը փայլի,
 ուր անխռով մարդ կենակցի .
 Փառաւոր է այն աղքատ տուն ,
 թէ անխռով է կեր ու խում ։

Ա պէրախոս բարեկամ

Քեզ բարեկամ ով որ կարծես .
 այն կը դարձնէ քեզմէ երես .
 Քանի՞ է քու արժողութիւն ,
 քան Ատուծոյ Ռդւոյն արիւն ։

ԴԱՍ
ՀԻՆԳԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆԻ

Մէ օրինակ չէ այս աշխարհ
Այս աշխարհըս սանդուխ մի է,
որը կելլէ որը կիջնէ .

Այսօր ինծի վաղը բեղի,
երկուքս ալ ենք մօտ դրացի :

Աշխարհառէր

Բոլոր սերըդ տաս ներկային,
կարօտ կըլլաս ապագային .

Բաւ է խենդին ծաղիկ փայլուն,
ի՞նչ գիտէ այն համը պտղոյն :

Արդարաւեան պարիծ

Ղործն Աստուծոյ կամաց կամաց,
սակայն կըլլայ աղւոր բանած .

Գթութիւնը կուշացունէ,
արդարութիւնն ալ կը պատժէ :

Դէմինդ կրնես երախտապարտ ,
 Թէ երախտեաց դէմ չես դատարկ .
 Դեռ կերածդ չի վճարած ,
 Ընտո՞ր կրնաս ուղեր մեծ հաց :

Չարահմայ

Երջանիկ ես չըզխոցածիդ ,
 քան գէշ բաներ շատ գիտցածիդ .
 Երբեմն բաղքը աման մը ջուր ,
 ծովէն է վել հաճելի ջուր :

Առասպելաբանութիւն

Օ ազիր խօսքէն սրիկային ,
 վէրբ ծնանանի ողջ անկաջին .
 Չերթ շուշանայ ծեր անամօթ ,
 վրանիս չի մնաց համ հոտ :

Գարծը խօսիս յարմար պէտք է
 Լ զործն խօսքին յազեցուցիչ ,
 առանց գործոյ խօսքը ոչինչ է .
 Է գործն յայտնօղ իր պատճառին ,
 պակասութիւնն ալ ոչնչին :

Ունայնաճիտ

Ինդ մանկանցն ունայնաճիտ ,
 մի գբաղիր որպէս անմիտ .
 Ընդունայն ինչ մտածութիւն ,
 մասնաւոր մէկ կերպ ծուլութիւն :

Թող շանհամբեր բանմ սկսին ,
 կատարելու ուժ մը չունին ,
 Թերի Թողող զուրկ կը մնայ ,
 Թէ եւ քրտինք Թափած ըլլայ :

Աշխատութիւն

Սամանակդ բանեցուր որ ,
 պաշար գտնաս քեզ ամէն օր .
 Ժամանակին անիւ դարցուր ,
 որ քեզ հանէ խմելու ջուր :

Իմաստ

Ինքն իր կամաւ կը տաղնապի ,
 չի կրցածին ո՞վ որ պարծի .
 Իրօք տղէտ դրսէն իմաստ ,
 փորձանքներու կըլլայ գրաստ :

Լուսն

Լուսնիւնը փոքրին տրված ,
 խօսքն ալ մեծին է յաջողած .
 Լարախաղաց երկու հոգի ,
 խաղալ չըլլար մէկ չունին :

Խելագարութիւն

Խելք կայ ոտքին կը ծառայէ ,
 ոտք կայ խելքին կը ծառայէ .
 Խելքդ Թէ որ անյարմար է ,
 ոտքըդ բեզի յանդիմանէ :

Ղարտարագործ խոհեմամիտ ,
 ճանչնայ ամէն չարեաց առիթ .
 Ճար կը գտնան ճարտար մարդիկ .
 երբ անօրէնն տայ իրենց ճիգ :

Խոնարհութարոյ

Մի յանձն առնոյր զայն աստիճան ,
 որուն ամէն ալ կը ցանկան .
 Միջասահմանն է ապահով ,
 քան բարձրութիւն աւելորդով :

Խոսսփո-մն

Յառաջ խորհիլ ետքը խօսք տալ ,
 խոհեմամիտ է գործակալ .
 Յարմար պէտք է լեզուն մտքին ,
 նշանագիծն ալ կեդրոնին :

Կարողութիւն

Նրբա արհեստ եւ բեռնասաղ ,
 միմեանց գործոց չեն կարողնար .
 Ներհակ են միշտ մեկզմէկու ,
 գրիչ եւ մուրձ քար կոտրելու :

Չար իրապ

Շատ խրատուց լեր ունկնդիր ,
 բայց որն է պէտք՝ այն ծոցդ դիր .
 Շատ ծաղկանց կը նստի մեղուն ,
 բայց զայն կառնէ՝ որն է պիտոյն :

Ով որ ըլլայ խոնարհ պարկեշտ ,
 չար հպարտից կը յաղթէ հեշտ ,
 Ուր երեւի խոնարհութիւն ,
 սատանան բան չունի այն տուն :

Ծածուկ շարութիւն

Չարութիւնը թէ չէ ծածուկ ,
 իր վնասը է սակաւուկ .
 Չարիք ու ցաւ շատ հասցունէ ,
 հրդէհ քանի որ թագուն է :

Ճանաչել շանչանս

Պակասութիւնդ անկէ լսէ ,
 թշնամաբար ով քեզ խոցէ :
 Պիտանի տեղն օձէն կերլայ ,
 թէ բժիշկը վարպետ ըլլայ :

Ռստմասէր

Չանասէր եւ ուսումնասէր ,
 ցանկալի են այն աշակերտներ ,
 Չանասէր եւ ուսումնասէր ,
 փայլեցունեն վարժարաններ :

Խաղաղորդ

Ռամիկ մարդիկ կունենան յարդ ,
 թէ որ ունին լեզուի կապանք ,
 Ռամիկութիւն ոչ ունի այն անձ ,
 թէ որ դնէ չար կիրքին սանձ :

Սիրելուն չափ կըլլայ ներում ,
 ատելուն չափ կըլլայ դատում .

Սիրելի է ծառ պտղոյն չափ ,
 չենէ կառնենք կացինը ափ :

Օրինակ տունուլ ՚ի գիտնոյ

1) արժապետներ քաջ զօրաւոր ,
 օրինակ են մեզ ամէն օր .

2) արժութիւնը կըլլայ ջանքով ,
 բայց օրինակն է վարպետով :

Պարկէշո աղջիկ

Տան քաղցրահոտ ազնիւ ծաղիկ ,
 պարկեշտասուն հլու աղջիկ .

Տեսքը համեստ ինք անխօսուն ,
 անոր կըսվի պարկեշտասուն :

Առասիւն-Նի-ն

Բոպէյի մը մէջ եղած բան ,
 կարելի է կալ յուխտեան .

Բոպէյիմ գին արժեցնել ,
 ամէն հանքերն ալ չեն բաւեր .

Անհամբեր

Յաւ կը քաշէ անխոհեմ վոյթ ,
 համբերողին է շահ օգուտ .

Յանելուն պէս պտուղ կուզէ ,
 չուզեր որ քիչմը սպասէ

Իւրընկալ է չար սատանան ,
որ անիւններ յաջող դառնան .
Իւրձեալ խորհուրդ սատանային ,
կերէ սքարն մէջ կրակին :

Փախիլ Ի չարեաց

Փախիր չարեաց որչափ կրնաս ,
չըլլայ բնութիւն քեզ ստանաս .
Փորք կայծը հրդեհ տեսնայ ,
ով սկիզբէն չըզգուշանայ :

Պարճանք

Քիչ ալ գովես բերնովդ դքեզ ,
պարսաւելի կըլլաս առ մեզ .
Քեզ շատ կածէ սյն մեծարանք ,
թէ քիչ գովեն սյլոց բերանք :

ԴԱՍ

Վ Ե Ց Ե Ր Ր Ո Ր Դ Ա Յ Բ Բ Ե Ն Ա Ր Ա Ն Ի

Խոսսփոխանութիւն

Մնկեղծութեան մասն ունի ,
ով իր յանցանք խոստովանի .
Անարատից կարգ կըմտնայ ,
ով իր վէրքին դեղ կը գտնայ :

Զգուշութիւն

Բանալ մի տար գոց ամանը ,
զուրցել մի տար լեզուագարը .
Բացակացն 'ի դիտէն ,
բացակաց է անոր շանթէն :

Տանտէր Գործակալ

Գործն իրիկուան մի ձգեր վաղուան ,
թէ չէ գողծը կըլլայ տարուան .
Գործակալին յարգի ատեն ,
ներկան վեր է ապագայէն :

Դիմակայ ով է խրատու ,
խրատատուին կրլայ ատու .
Դեմ արհեստի բժշկութեան ,
հակառակօյն է անձնատպան :

Ախար

Երկուք ըրիր գործն երեկվան ,
վաղը վարպետ կրլաս լման .
Եկաւ անցաւ ծովուն ալիք ,
այն վաղցունէ որն է գալիք :

Ձգո՛ւշո՛ւ-ի-ն խելայ

Չգոյշ կեցիր խելքիդ համար ,
զի երբ սախտես չի ողջըննար .
Ձգոյշ կենայ խելքն իրմէն ,
որպէս մէկ չար թշնամիէն :

Վնասաբեր գործ

Ի՞նչ էես փախչիր անանկ բանէ ,
որ կը վախնաս միշտ դուն անկէ .
Է՞ր կը մտնաս այն պատին տակ ,
որ վախ ունիս փլչիլ վրատ :

Կեղծա-որո-ի-ն

Ի՞նկեր մըլար կեղծաւորին ,
քեզ գովելով ձգէ հորին .
Ըմպանակը գեղին ոսկի ,
մէջը կարմիր արիւնով լի :

Թէ պատանեակ կարծես տղան ,
այն տղան է հաճոյական .

Թէ ծերութեան ունի նշան ,
երիտասարդն այն պատուական :

Պարզած Ժամանակ

Եամանակին ամէն մէկ բան ,
ընտիր կըլայ եւ պատուական .

Ժամանակին վառած լապտեր ,
կարծեմ մարդ չի կրնար մարեր :

Գիտցածէն վեր Բան չի-օտիւ

Ինչ որ գիտես քու վրայօք ,
անոր վրայ բրէ քու խօսք .

Ինչ որ պէտք է քեզի համար ,
անոր վրայ առ քու համար :

Լեզուն Լինաթի է մարդոյ

Լեզուդ բռնէ ու լաւ կապէ ,
չենէ այն քեզ բռնէ կապէ .

Լեզուն փող է ազդեցութեան ,
երբ պատահի մէկ դատաստան :

Խրատ

Խրատն զարդ է գիտուններուն ,
եւ ապաւէն տգէտներուն .

Խրատն վարպետ իմաստունին ,
փորձանքն վարպետ է յիմարին :

Նորաբոլոր պատուէ վայելչապէս ,
 որ զաւակից ալ պատուէ զբեղ .
 Ծնողասէրք մեջ օրինաց ,
 շահ մեծ ունին երկոյնակեաց :

Վարի՞ն

Կոտորած անուան դեղ չես գանար ,
 թէ որ շրջիս ամէն աշխարհ ,
 Կոտորած անունն նորանց շինել ,
 շատ դժար է քան գանձ գիզել :

Հաւատարիմ հպարտի

Հաւատարիմ եղիր մեծիդ ,
 որ նախատինք չըլլաս ազգիդ .
 Հպարտակ լիր թագաւորիդ ,
 որ թագաւոր ըլլաս անձիդ :

Անխնայի մեծի

Չեոքիդ ճանձողուկ մի փախցունէր ,
 ետքը չընէր աղաղակ խեր .
 Չեոքէն հանող լաւ մարգարիտ ,
 կը թարթափի այլոց խրճիթ :

Աշխատանքի փախչող

Ղենջակ կապէ զերթ գործակալ ,
 գործի ստեն կրկայ անկար .
 Ղենջակին հետ ձեռքն ալ կապէ ,
 ով որ վախնայ աշխատանքէ :

Ճանչցիր զինքդ յառաջագոյն ,
 որ Աստուած ճանչնաս դիւրագոյն .
 Ճանչնալով զինքն ոլ խոնարհի .
 Աստուած եւ մարդ կուղեն զանի :

Հասարակ ընդ գործոյ

Միայն հաւատք չէ բաւական ,
 գործ ալ պէտք է մեր փրկութեան .
 Մէկ դիակ մը ունօղ նաւակ ,
 ամփոքձ հասնօղ չէ նպատակ :

Խորամանկութիւն

Յոյս մը բլայ մեծ վատտակի ,
 խորամանկը շատ կը բանի .
 Յարգութիւնը առատ առատ ,
 բանի բսակը չէ պարսպ :

Սրբի եօանդ

Ներսի եռանդ երբ որ շատնայ ,
 գործինն երես յայնժամ խնդայ ,
 Ներքին եռանդ երբ է սաքուկ ,
 կը վատտըկի ազւոր ակունք :

Չի կրցածէն հեռու կենալ

Շուտ կարել ձեռք մը չի կրցիլ ,
 համբուրելով ճակատդ դիւր .
 Շունը կրլէ պինտ ոսկերներ ,
 երբ չի կրնայ զանոնք ծամել :

46 Վիշտիք Գրեան վիշտ Գրեան
Ով վիշտ բերէ մէկ ուրիշին ,
վիշտ պատահի իրեն անձինն .
Քր ամանով ինծի չափես ,
այն ամանով դուն ալ կառնես :

Բարեբարէլ չարարին
Չարին փոխան բարի ընել ,
վրէժխնդրութիւն ամենէն վեր .
Չի համբերող անիրաւի ,
անիրաւ է ամէն բանի :

Անո-ղայ

Պէտք եղածը որ քեզ բղխայ ,
ինչո՞ւ կրնաս դուն անուղղայ .
Պարտիզպանը ինչպէս հոգայ ,
թէ երկիրը ժայռոտ ըլլայ :

Աշխարհ-ի-ն

Չանք ըրէ որ դուն աշխատիս ,
այլոց եղբ չըլլար խորիսիս .
Տուր խժէ քու ամանով ,
այլ ամանով չըլլար համով :

Ո-նայնոքան

Ուամիկ եւ բիրտ այն կը սեպիլի ,
ով զարմանայ չնչին բանի .
Ուամիկ մարդուն խելքն որ պաղի ,
կրտէ աչքս է՞ր կը պաղի :

Սորվածդ անանկ բան ըլլայ որ ,
քեզ եւ այլոց է շահաւոր .

Սորվող չիկա իրեն համար ,
մենք որ՞ն տանք աղւոր համար :

Պատուասէր հարգութեամբ

Ս եհանձն չէ կը նստի վեր ,
ի վայր մատիր կըսէ տանաւեր .

Վեր վեր ելլալ հարատու թեանք ,
վերէն ՚ի վայր անարգութեանք :

Տէշոյն յարճարիլ

Տեղւոյն յարմար ըլլալ պէտք ես ,
ոչ թէ տեղը քեզ յարմարես .

Տեղը չընիր քեզ մեծաւոր ,
ձեռքիդ գործն է քեզ հարկաւոր :

Ապագայքներ չունին պաշտպան
Իննական ձեռք թէ չէ վրադ ,
չար բռնաւորք կըլլան հրատ .
Իննատեսին ապստամբեալ ,
քանանացւոյ կըլլան զոհեալ :

Յոբաբանու-ի-ն

Յոբաբանը չունի վաստակ ,
զի չունենար ձեռքի աշխատ .

Յիցն որ երկու ծայր ունենայ ,
գետնի հողը ինա՞ր մտնայ :

Իւրաքանչիւր ինքնահաւան ,
 իրենց խելաց են գովաբան .
 Իւրանդ խելքին ով որ հաւնի ,
 ամէն ատեն կը վտանգի ։

Համբերս-լի-ն Ժորջանայ
 Փորձանքները որչափ մեծ են ,
 մեծ վարձքերու ալ պատճառ են .
 Փորձանքներու ով համբերէ ,
 ետքը անոր համը բերէ ։

Ամենայն ինչ հնարս-որ է
 Քարոտ լեռների ճամբա ունին ,
 բան մը չի կայ անհնարին .
 Քիմիագործ է խելացին ,
 որ ոսկեհան կըլլայ գործին ։

ԴԱՍ

ԵՕԹՆԵՐՐՈՐԻ ԱՅԲԻԵՆԱՐԱՆԻ

Ինչնահասան

Ամէն մարդ որ ես եմ ըսէ ,
ոչ չափ կայ հոն ոչ (էնտաղէ) ,
Ամենքն ըլլան հարկապահանջ ,
որո՞ւ բռնել տանք սայլին մաճ :

Բարկո-Թիւն

Բարկութիւն որ ունիս վրատ ,
որմը դուն բեզ կուտաս հրատ .
Բարկութիւն հուր երկու եղբարք .
հրդեհ կնեն միօրինակ :

Հեղո-Թիւն

Պերի կըլլան օտարներուն ,
բարի ծնողք զաւկի սիրուն .
Գութ ծնողաց լազդականաց ,
հեղութենէ է զաւակաց :

Դու սէր կուզես թէ ծեծ կուզես ,
 որ միշտ աղմուկ կստեղծանես .
 Դեղ մի չունի խռովարար ,
 մինչեւ չուտէ քանի մը քար :

Շտապող

Երբ շփանայ պզտի աղբար ,
 հարհրելով կուտէ մեծ քար .
 Երկս թ պողպատ որչափ պինտ են ,
 կրակով հեշտ կակղցունեն :

Չտա-որո-թիւն

Օ գոյշ կեցիր այն բաներէն ,
 որոնք որ միշտ քեզմէ վեր են .
 Ձկնքն չսփաւոր ով որ պահէ ,
 կատարելութեան հասած է :

Անձեղս-թիւն

Իրնեկ անոր որ կը վախճի ,
 չարին լեզու երբ կը շարժի .
 Իրնեկ օրվան մը քու կեանքիդ ,
 որ անցուցիր զերթ անմեղին :

Անճառ-թիւն

Ինտիր բանէն ալ վնասի ,
 ով պակաս թիւն խելաց ունի .
 Ընկղմելէն չըլար ազատ ,
 որ նաւն ունի փոքրիկ մէկ ծակ :

Թէ մտածես դործիդ ատեն ,
կազատես քեզ վտանգներէն .
Թէ որ միաքդ չըլլայ արթուն ,
դուն չես ըներ դործիդ դատում :

Ուսո-Ֆասիրո-Լիւն

Եամանակին կորուստ մանկան ,
լալ կը բերէ իր ծերութեան .
Ժուռ եկողներ շատ դպրոցներ ,
ամենքն ալ չեն խմատասէր :

Անգամ

Ի՞նչ օգուտ կայ քեզի լոյսէն ,
Թէ կոյր ըլլաս երկու աչքէն .
Ի՞նչ օգուտ կայ հարուստ հօրմէն ,
Թէ տղան դուրս փախչի տնէն :

Լուսկայո-Լիւն

Եռութիւնն է ընդունելի ,
Թէ լեզուն չէ կիրթ բանալի .
Լօղ չըզխտցօղ ՚ի մէջ ծովի ,
ներքնասուղ է քանի շարժի :

Ազնո-աբան

Իսօքի դտում Թէ որ ունիս ,
գլտնոց առջին վարկում ունիս .
Խօսք ազնուոյն է փորձաքար ,
Թէ արժէքը քանի քանքար :

52 Երախագիտութիւն

Օ՛նորք՝ ըլլալնուս են պատճառ ,
բայց վարպետներն են բարերար ,
ճառը առանց պարտիզպանի ,
ճիւղերն ինչպէս շիտակ բուսնի :

Ողջախոհութիւն

Կիրքը մարդուս յանցանք մը չէ ,
թէ կանոնի տակ ինկած է .
Կուտութիւնը տղայութեան ,
մարտիրոս է առանց մահուան :

Հնազանդութիւն

Հնազանդութեան բերդը մտիր ,
զիքեզ մնաս հոն չի մտիր .
Հնազանդիլ խոհեմ մտաց ,
լաւ է քան զամեն արարած :

Աշխատութիւն

Չեզի կրսեմ ազնիւ տղայք ,
փուճ մանցունէք ձեր ժամանակ ,
Ձիւք ցանկալի է այն ատեն ,
որ լաւ տղայք կը վայելեն :

Տշայտիան կեր

Ղապիլ է որ տղայք չընեն ,
տղայութիւն իրենց ատեն ,
Ղապիլ է որ ծովն հանդարտի ,
բանի հովը որ չի դադրի :

Նարտարութիւն խելաց պէտք է ,
 որ կամքերնիս ճանչնանք ինչ է .
 Ճանչցող ով է իր չարութիւնն ,
 անկէ հեռու չէ բարութիւնն :

Դասարկասուն

Սեծատունին տղան պատուի ,
 հօրը պատիւ իր համարի .
 Մեծութիւն կայ բախտէն եկաց ,
 մեծութիւն կայ գործքէն եկած :

Յարգութիւն գիպնականաց

Յայնժամ տղէտք ուրախանան ,
 երբ գիտնականք տկարանան .
 Յորդը չերթար ազնիւ ական ,
 թէ եւ իյնայ գետնի ական :

Ընդդիմութիւն անդգամին

Նախ քան զլսել պատասխանել ,
 անզգամ է ամենէն վեր .
 Նախատանքին մէկ տեսակն ալ ,
 մեծին խօսքին ընդդէմ կենալ :

Ամբարբասանութիւն

Շատ տղաքներ քիչ մը սորվին ,
 կարծեն զիրքերն իրենք ըրին .
 Շատ բան որ դար փոքրին ձեռքէն
 հայրը տանջեր ամեն ատեն :

51 Համեստութիւն

Որ համեստ է եւ սիրալիր ,
անկէ բան մը չընեն խախիր .
Որ գառը որ սիրելի է ,
ամեն ոչխար կը խնամէ :

Կարողութիւն

Չէ բաւական ամեն ուսեր ,
վերցունելու միեւնոյն բեռ .
Չէ ամենայն ստամոքաց ,
կերակուր մը հաճոյ եղած :

Կամակորութիւն

Պատճառելով սովորութիւն ,
հնազանդ չենք մեր մեծերուն .
Պինդ հաստատուն ըլլամ կրտէ ,
կամակորաց կարգը մտնէ :

Չանասիրութիւն

Չանասեր եւ պարկեշտ տղան ,
անշուշտ կրլայ շնորհաց մառան .
Չանասիրաց գործուած բան ,
կանուշցունէ ամեն բերան :

Սրիկային լեզու

Ռամիաբարոյ սրիկային ,
լեզուն յաջող առասպելին .
Ռամիկ անկիրթ նոր գգեստով ,
սրիկայ շատ կրլայ լեզուով :

Սէր ունենաս անկարգաբար ,
 ցաւ կը բերես գլխաւդ հազար .
 Սրիկան ալ հանագ ունի ,
 մեղքէն խլատ բան մը չունի :

Հնազանդ աշակերտ

Պ աշակերտիդ թէ սէր ցուցունես ,
 պէտք եղած սերն անկէ կուտես .
 Վարպէտիդ թէ հնազանդ ես ,
 անոր սէրը կանձրեւէ բեզ :

Հնազանդ շահ

Տղայ առանց հնազանդութեան ,
 հօրը բնու չէ սիրական .
 Տեղակալ է խմաստութեան ,
 թէ հնազանդ ըլլայ տղան :

Բարի շահ

Բախարար է ոմանց ոսկին ,
 սակայն ոմանց զաւակ բարին .
 Բախառիթ է տեսք ոսկիին ,
 բայց ոչ քան վարք հողեւորին :

Ամօթխածո-ի-ն

Յանկաս ըլլալ շնորհաց տուն ,
 վրադ փայլի ամօթխած գոյն .
 Յանկալի է ամօթխած կիրք ,
 ամեն կրից մէջ մէկ հատիկ :

Իիւծեալ մեայ 'ի մէջ ճամբուն ,
ով որ շրջի հետ չարերուն .
Իիւծեալ խելքդ շատ կը խաբես .
ամէն փայլուն ոսկի կարծես .

Արևութիւն

Փարթամութեան յատուկ նշան ,
թէ կըթութիւն ունի տղան .
Փորձաբար է իմաստութեան ,
հնազանդութիւն կըթեալ մանկան :

Չ Գ ու շ ու Բ ի ն ' Ի չարեաց

Բեզ ուրիշին մի հաւատար ,
չենէ կընեն բերնի պաշար .
Զեզ թշնամի ամէն մէկ մարդ ,
բայց բարեկամ ոչ ամէն մարդ :

ԴԱՍ

ՈՒԹԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆԻ

ՉԳՈՂՈՒԹԻՆ

Այլոց անտառ փուճ մի կարծեր ,
կարէ ըլլալ խոշոր արջեր .

Այլոց աչքէր ասղին ծակէն ,
ինչեր տեսնան հեռատանէն :

Ապերախոսութիւն

Քարերարին չար ուզողներ ,
ոչ գտանեն բարի օրեր .

Բարի ըլլար բարերարին ,
դանակ չէին զարներ եղին :

Գրչին լճութիւն

Գրչին ծայրը կը բարբառի ,
իբրեւ դառին եւ զազանի .

Գրիչն վարպետ է ընդ հանուր ,
չար թէ բարի ըրածը սուր :

Դասարկու-Թեամբ եւ ծուլու-Թեամբ
օրմբ չըլար երանու-Թեամբ .

Դասարկու-Թիւն դատապարտի ,
երբ որ կենաց Թելք փրթի :

Բարեկամ-Թիւն

Երբ կամենաս այոյ բարի ,
բարին առ քեզ կը բողբի .

Եղբայր եղբօր Թէ օգնական ,
անբակտելի բերդ մը կըլլան :

Չբօսանք

Ո կրենք կարծեն երանաւէտ ,
երբոր ըլլան կիրքերու հետ .

Չբօսանքն ալ կուեննայ ցաւ ,
կուզես մտրթէ ամեն օր հաւ :

Չբարձու-Նք

Ի զմբ ուամուներ կայ սղովելիք ,
Թող չեն խտար զբաղելիք .

Ե՛հ ո՛ւր է այն երանու-Թիւն ,
խաղալ խնդալ մինչ իրիկուն .

Արեւալ

Ընտիր զարմէ բողբոջ բուսար ,
դուն ալ եղիր կիրթ եւ յարմար .

Ընկերաց մէջ անուշ փարտող ,
հանց հրեշտակաց կըլլայ փայտող :

Թէ խրատել Թէ խրատուիլ ,
 Հարկ է մարդուս ամեն իժիւր .

Թո չնոց ոմանց միւր կուտեն .
 ոմանց ալ միա կը կերցունեն :

Ժամալաճառոյ-Լիւն

Ժամանակը կորսուցունող ,
 օրմը կըլլայ յոյժ զղջացող .
 Ժամանակին կորուստ չար է ,
 քան զամեն ինչ կորստենէ :

Ինքնահասան

Ինքնահաւան երբ զինքն գովէ ,
 զինքն ամենուն դէմն ալ ծաղրէ .

Ինքը զինքը փաղաքշողին ,
 այլ փաղաքշող չի դանուին :

Կէրջաւոր լէլո

Կեղուն սրտին է բանայի ,
 եթէ առանց կեղծաւորի .

Կեղուն երկար շահասիրին ,
 որ կը փոխուի ամեն կերպին :

Կոխ

Խելօքն կուզէ բարի զբօսանք ,
 բայց յիմարը կուլի տեղվանք .

Խելք որ ունիս հեռու փախիր ,
 ուր որ տեսար տաքցած մոխիր :

Օտաւայ մը որ չէ ջանասէր ,
տառապանօք մաշէ իր տէր .
Ծոյլ ծառայ որ ունիս թան մէջ ;
ընկեր եզիր իր գործին մէջ :

Ծնող պատուել

Կենաց պատճառ են ծնողներ ,
տես ինչպէս կը վայլէ պատուել .
Կենդանատուն մեզ կեանք կուտայ ,
բայց ծնողաց ձեռքով կուտայ :

Հնարագիտի

Հնարաւ որ է խելային ,
ամեն իրեն ըրած գործին .
Հարկաւոր բան երջանկութեան ,
մարդոց ինչ կայ որ չի կրնան :

Պարծէնցող

Չայն պարծանաց է աւերող ,
որչափ ձեռքը ըլլայ շինող .
Չեռքով շինէ բերնով աւրէ ,
ով իր գործը գովաբանէ :

Չանասիրո-ւի-ն

Ղըյակէթ գիտցող աղէկ բախի ,
անոր վրայ սրտով բանի .
Ղըյակէթը ով գիտնայ պտղոյն ,
գարման տանի անոր ծառոյն :

Ղարտարու թիւն ալ ունենանք ,
 շատ դորձքերու տկարանանք .
 Ճամբորդ մարդիք վաղվաղելով ,
 հասնել չունին իրենց տան քով :

Մեծամարտ-Բիւն

Մեծու թեան ով որ փափագի ,
 մեծերուն դուռ կը տանջուի .
 Մարդուս լեզուն հոն կը դպչի ,
 ուր տեղ ազրան որ կը ցաւի :

Յանդգնո-Բիւն

Յանդգնաբար եղած դորձքեր ,
 հասարակաց տայ վնասներ .
 Յանդուգն եղած խորհուրդ կոյր է ,
 վնասները ինչպես տեսնէ :

Երեք պարգաւորս-Բիւն

Նախ Աստուծոյ եւ ընկերնուս ,
 պարտաւոր եմք եւ անձերնուս .
 Նախ պարտքերնիս է Աստուծոյ ,
 ետքն ալ մարդոյ վասն Աստուծոյ :

Արդար Վաստի

Շատ գովութեան արժանի է ,
 իր բրախնքով ով ապրի նէ .
 Շատ համով է ցամաք ուտել ,
 քան թէ ահով մեծ հարկինքներ :

Ով հաշտութի թշնամեաց հետ ,
 շատ վնասներ կը ձգէ ետ ,
 Քէ բարեկամ առանց չարեաց ,
 ոչ թշնամի առանց բարեաց :

Բաղաժարութիւն

Չքաւոր է ամենէն վար ,
 ով որ չլաց քաղաքավար .
 Չունենայր թէպէտ ամօթ ,
 բայց սրն է այն գիտնանք խօրտ :

Աճօրնութիւն

Պակասութիւն ունեցողին ,
 կը փոխփխի գոյն երեսին .
 Պակասութիւն քիչ ալ ընէ ,
 ամաչողը շատ համարէ :

Խոնարհութիւն

Չհամարուեալ խնամութիւն ,
 խնդրէ ցածկուկ խոնարհութիւն .
 Տաւրը բարձր լեռնէն քաշվի ,
 վարի ձորեր կերթայ լեցուի :

Ռամկութիւն

Ռամկիը շատ ծանրութիւն տայ ,
 երբ գիտուի քով մօտենայ .
 Ռամկին հանազն ալ խնդալն ալ ,
 յանցարի պէս տայ խմանալ :

Սիրեն ամեն իրենց նման ,
բայց նախանձութիւնն այս բանն .

Սիրել կուզեմ քեզ ինձի պէս ,
բայց կը վստամ իմ կարծիքէս :

Վախկոտութիւն

Վախկոտ մարդիկ կըլլան անմտրձ ,
աներկիւղին չարն է իր ծոց .

Վախ լեռներուն է պաշտպանող ,
չենէ ես ալ կըլլայի գող :

Անգամսութիւն

Տղայական է իրեն գործ ,
ով որ ըլլայ կրակ ու բոց .

Տղայ կամ խենդ կամ թէ գինով ,
երէքն ալ գործ չունին համով :

Լրբութիւն

Բախանայ կիլթն իր ըրածին ,
ու չի խպներ լիրբն իր գործին .

Բախանայ այն մարդը բարի ,
երբ պակտութեանն յաճիմանի :

Չգայութեան խաբի

Յանկանք յայնժամ անկարգ բանի ,
զգայութիւն երբ որ խաբի .

Յանկութիւնը անկարգ բանի ,
բընական գործ է անբանի :

Իիւծեալ տեսանք անանկ գործքեր ,
 որ ըրեր են խակին ձեռքեր ,
 Իիւանդ խելքին շինած մանած ,
 առջի օրէն կրլայ փտած :

Փորձառու

Փորձառու թիւն եղած բանին ,
 խոհեմու թիւն բերէ անձին .
 Փորձը կրնէ մարդն իմաստուն ,
 զի կակիծն է խրատ մարդուն :

Հեփաքրո-Լիւն

Քաղաքավար խօսիլ չունի ,
 հետաքրքիր կրլայ խօսքի .
 Քաղաքավար չեղածին պէս ,
 խօսքին կաշին կրլայ պէս պէս :

ԴԱՍ
ՔՆՆԵՐՈՐԴ ԱՅԲԵՆԱՐԱՆԻ

ՆՉԻ՛ն անյին ճանաչել
Ո՛վէն մէկ մարդ եղերէ աչք,
չէ մնացեր զոյգ մի ականճ.
Աչքն ամեն բան կրնայ տեսնար,
բայց չի կրնար զինքը տեսնար:

Խոհեմ լուսնայ

Բաց աչք ըլլաս գոց բերանով,
հացը բերնիդ կըլլայ համով,
Բերանը գոց ու աչքը բաց,
միշտ անպակաս կրնէ իր հաց:

Գողափառոյ

Ղաղտուկ բան մը թէ որ ընես,
դուն քեզմէ ալ երկիւղ ընես,
Գող սիրտը գող ուր որ ըլլայ,
կախաղանը իր դէմ տեսնայ:

Դատաւոր է ամենուս միտք ,
 պէտք է քննել անձերնուս կիրք .
 Դժուարութեան մէջ մէկ հատիկ ,
 յաղթութիւն է ախտաւոր կիրք :

ԵՐԿԻՂ

Երկիրդ թէ որ չունի տղան ,
 հօրմէն սէր ալ չունի վրան .
 Երկիրդ թէ որ չունի մէկ մարդ ,
 չիտան անոր անուշիկ վարդ :

ԽՈՒՆԻՏՈՒԹԻՒՆ

Օ աւկին բրած խոհեմութիւն ,
 հօրը սրտին զուարճութիւն .
 Զուարճութիւն պարտիզպանին ,
 գեղեցկագոյն պտուղ ծառին :

ԱՆՈՂ ԽՈՒՄ յՈՅ

Լ՛ի կը յուսաս պարգեւ առնել ,
 թէ բարիք մը չես ցուցուցեր .
 Լ՛նտազէիդ չափով որ տան ,
 չափմը կնես քեզի արձան .

ԲԱՂԱԴԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բ՛նկերաց մէջ քաղսքավար ,
 մեծերսւն հետ չունի դժար .
 Ը՛նկերաց մէջ ինչ սորված ետ ,
 յարգելեաց մէջ զայն գոլծածեա :

ԹՆՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԵՄ ՄԵՂԸ ՄՈՒՏԵՐ ,
բարեկամին թոյնը չազդեր .

Թոյն է կռուով եղած անուշ ,
ուտողներէն իմացանք դուժ :

ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԵՐԺԱՐԻԼ

Ժամանակին որ չէ յարմար ,
այն բանը դուն մտքէդ դուրս առ .

Ժամանակը թէ քեզ չուզէ ,
ժամանակին դուն յարմարէ :

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Իմաստութիւն եւ գիտութիւն ,
զատ զատ ունին պտուղ անհուն .

Իմաստութեամբ տուն որ շինուի ,
եօթնալուսեամբ կը զարդարուի :

ՅՈՒՄԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Երբ ձեռքդ ըլլայ աշխատաւոր ,
երբ ձեռքդ ըլլայ աշխատաւոր .

Լոկի աշխատ շատկեկ վաստակ ,
իսկ ցոյիարանն մնայ դարտակ :

ԽԵԼՄԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խելք սորվողը ամեն բանէն ,
իմաստուն է քան զամենէն .

Խելք եւ պատճառ խօսքին հիմունք ,
ամեն գործի ալ սկզբունք :

Օնաժ տեղը սնաժ տեղը ,
 ըստ պատշաճի ճանչցիր պարտքը
 ծնողաց տերանց հնազանդութիւն ,
 ամեն ատեն են մի եւ նոյն :

Կարծիք

Կարծիքն առաջնորդ է խենթին ,
 լաւ խորհուրդն ալ խնաստուենին .
 Կարծեօք եղաժ սակարկութիւն ,
 երկու կողմէն բերէ զղջում :

Անցատոր աշխարհ

Հեռու կեցիր այն բաներէն ,
 որ հեծոգ չեն երկայր ատեն .
 Հաց ուտելը այնչափ սորվէ ,
 որ ձեռք ձգելն կարելի է :

Մխախտ

Չեռք ձեռքի հետ սիրտ սրտի հետ ,
 չեն գիմանար պարխապ եւ բերդ .
 Չայն բազմաց է ձայն Ատուծոյ ,
 թէ խորհուրդն է բարեհաճոյ :

Ծոյլ-ժիւն

Ղըմէթ չունիմ կրտէ ծոյլ մարդ ,
 անկողնոյն մէջ մնայ հանգարտ .
 Ղըմէթ կուզես կանուխ շարժէ ,
 յափշտակեն հաւն որ անէ :

Ղշմարտութեամբ կրլլաս պատուով ,
 Թե չի փոխուիս սուտ պարծանքով .
 Ճշմարտութիւն յաղթող եւ մեծ ,
 Զօրաբարել լաւ բացատրեց :

Մեզ*

Սեղքով եղօղ անասնական ,
 Ըլլալ չուզեր անմահական .
 Մարդն անասնոց նմանելով ,
 Յիսուս ծնաւ կովերուն քով :

Յիշոյնապո-

Յիշոյնատու ժանտախտ լեզու ,
 Դեղմը չունիմ բեզի տալու .
 Յիսուսին հաց ճաշակելու ,
 արժանի չես մերձենալու :

Զարբաշութիւն

Սեղութիւն ով չուզեր քաշել ,
 անոր հաց ով կուտայ ծամել .
 Նամակադրի տկար ձեռքեր ,
 օր մը նամակ չեն ընդուներ :

Հեշտութիւն

Շողոքորթութիւն որ չըլլար ,
 հեշտութիւնը չուներ վճար .
 Շաւիղն յայտնէ գողին ճամբան ,
 այլ չիք յայտնող կորուստ վարկման :

Ուր զբաղճաւնք ըլլայ յուռթի ,
 հոն պակասութիւն շատ գտնուի .
 Ովկիանոսն երկիր պատէ ,
 յանցանք երկրիս անկէ շատ է .

Չարագործաց պատիժ

Չարագործաց պատիժ չըլլայ ,
 բարեգործաց պատիւ վերնայ .
 Չարագործներ թէ չի պատժին ,
 ծախեն ամէն մարդ տուներնին :

Պարիճշտութիւն

Պարկեշտը միշտ կունենայ վախ ,
 որ վատ անուամբ չըլլայ անարդ .
 Պարկեշտուհիք կամաչէին ,
 երեւնալու արեգակին :

Խաչ

Չրահեղցոյց կըլան չարիք :
 Թէ խաչափայտն ընես գործիք .
 Զուրն ալ տեսնայ զօրեղ բալլիք ,
 մէջէն կանցնին եբրայեցիք :

Ապոպոսթոլութիւն

Ուամիկն թէ չի շտկի խօսքով ,
 զսպել պէտք է որոգայթով .
 Ռուսքը պակաս չըլլար գլխէն ,
 ով ապստամբ ըլլայ մեծէն :

Սիրտդ մաքուր թէ չէ վրաս ,
 Ինչ որ ըսեմ գեշ կլմանաս ,
 Սիրտդ առողջ թէ որ չըլլայ ,
 Ինչ որ ուտես անհամ կըլլայ :

Անհո-Բեան լնաս

Ո՛հասն իրմէն է ամենուն ,
 Թէ խելքովնին չըլլան հասուն ,
 Ղնասողն անմտութեամբ ,
 կը վճարէ աշխատութեամբ :

Չանջր-Բի-ն

Տրտմութիւն չէ մեղադրելի ,
 ձանձրութենէ երբ պատճառի .
 Տգեղութիւնդ է քեզ պատճառ ,
 երբ հայիէն գէշ երեւցար :

Հեղ-Բի-ն

Ռախալի կեանք կուղես յարգի ,
 բարւոք եղիբ հեղահոգի .
 Ռախալի կեանք ունին երկար ,
 հեզ բնութեամբ կենցաղավար :

Փախչիլ 'ի չարեաց

Յասմնականին կարողութեամբ
 չարէն փախչիլ նայէ անձամբ .
 Յասմնականին կարողութիւն ,
 առաքինեաց է քաջութիւն :

Իւրանդսոթ շուշուտ դսնայ ,
 երթաւայդն թէ է զեռաս .
 Իւրանդոթիւն է մահսրեր ,
 որ բնու թիւնն է անհամբեր :

Աստուածային սէր

Փորձէ Աստուած նախ մարդոս սէր
 ետքը կապէ անոր հետ սէր .

Փարտիմէոս կոյր բժշկի ,

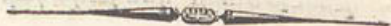
Աստուածածնի ցեղն որ յիշուի :

Յոյս առ Աստուած

Քարմը կողտէ սատանային ,

թէ հեռոյ ըլլայ Աստուած բարին

Քարը հինգ էր մանուկ Գաւթին ,
 բայց մէկն յաղթեց Գողթութին :

ԴԱՍ

Ժ. ԵՐՐՈՐԴ ԼՅԲԲԵՆԱՐԵՆԻ

Անխոհէ՛ճ

Անխորհուրդ գործ վտանգաւոր ,
 հարցու փորձով կրլւան աղւոր .
 Ամենմէկ մարդ լաւ չըզիտեն ,
 թէ տքերնինննննն կը զարնենննն :

Սո-ս Բարեկամ

Բարեկամ երբ ըսուին ոմանք ,
 յանկարծ բերեն մարդու վտանգ .
 Բարեկամէս եկած վնաս ,
 զարմանք բերէ յանկարծ վրաս :

Պարծանք

Գործէն յառաջ թէ պարծենաս ,
 երբ չի կրնաս ծաղր կրլւաս ,
 Գիտու թիւնին մեկ տեսակն ալ ,
 յառաջ քան գործ տգիտանալ :

Պիււալուկ ըլլալ նայի ,
 ով աշխարհիս սկիտով փսրէ .
 Դրացիին խեր ըրած բան ,
 տանտիրոջը մէկ ամսական :

ԵՐԻՆՊ

Երկչոտ տղի պէս մարդիկներ ,
 մեծ արտիճան չեն վայելեր .
 Ելլալուն ալ իջնալուն ալ ,
 երկուքնալ կը կտրէ իմ ճար :

Քաւըրտէան-Իի-ն

Օ էնքդ ըլլայ անուշ լեզուդ ,
 որով յաղթես քու թշնամուդդ .
 Չոհ կամաւոր կըլլան մարդիկ ,
 քաղցր խօսքին եւ դրամին :

Անստ-ն

Ի լոյս փայլուն կը թրլած մարդ ,
 իսկ անուսու մն ամպ թանձրամած .
 Է՞ր գանկատի ամպն արեւուն .
 երբ թանձրանայ ինք գլուուն :

Ծո-լո-Իի-ն

Ընդունելի սեպենք ծոյլ կեանք ,
 կարծենք թէ այն է խաղաղ կեանք
 Ընտրեալ է կեանք աշխատալի ,
 բան ՚ի բնէ փարք հեշտալի :

Թէ չար խորհիւ այլոց վրայ ,
 չարը գուհայ քեզ կը գտնայ .
 Թէ ըրածըք անօրէն է ,
 հատուցուին ՚ի չարէն է :

Բարի-Բեռն Դեղ

Ժամանակն համբերութեան ,
 զօրաւոր դեղ է բարկութեան .
 Ժիր քննել պէտք է պատճառներ ,
 երբ պատահի բարկութիւններ :

Միջասահման-Բի-ն

Ինչ բան թէ է մի օրինակ ,
 ամեն մարդու է հաճոյակ .
 Ինչ բանը թէ է գովելի ,
 այն է պատշաճ ամենայնի :

Հարստի

Լուծութիւն սվ որ սորված չէ ,
 օգտակար խօսք ՚ի նչպէս դիտէ .
 Լուռ կենալը դեռ չես սորված ,
 քուկին խօսքիդ ո՞վ է հաւնած :

Խոհեմի

Խօսքին ծանրը կամ թեթեւը ,
 դիպուած գործին ժամանակը .
 Խօսք մը կօգտէ հաղար գործին ,
 գործ մը կօգտէ հաղար խօսքին :

Ուսմ կարարոյ խորագիտին ,
 Իմաստութեամբ զէնքը բանին .

Տառան որչափ բլայ տկար ,
 Իմաստութեամբ գործէ յարմար :

ԹՊՂ ԲԵՐԱՆ

Կտարած ամանն է թրջլ բերանն ,
 Հի պահու իր հոն դգալ մի թանն .

Կնիքն բայուած նամակ մի է ,
 որ անմտին բերանն բայ է :

ՄՈՒՔ ՀԱՇՎՈՒԹԻՒՆ

Հաւատարիմ չէ հաշտութիւնն ,
 ոլ որ ունի բուն չարութիւնն .

Հրէից տուն ինչպէս կբլայ ,
 ոսկեզօծ պատ կամ փայլուն ջահ :

ՉԱՆՃՐՈՒԹԻՒՆ

Չանճրութիւն մի տար սիրելւոյդ ,
 որ կբ խայտայ բուկին սիրոյդ .

Չանճրութեան բեռ որու որ տաս ,
 այն բեռին տակ դուն ալ տքաս :

ՆԱԿԵՐԱԿ

ՂԵՅԻԹ չգիտցող ապերախտներ ,
 մշտ հանապազ կատեն զընկեր .

ՂԵՅԻԹ չգիտցող վատթար մարդիկ
 մշտ ընկերաց տան ցաւոտ ճիգ :

Ղոխարան է անանկ բերան ,
 թէ որ չքսէ անպիտան բան .

Ճշմարիտ է այի ճոխարան ,
 թէ որ բառն է պիտուական :

Մեջաբանութիւն

Սեծ մեծ խօսքով շահ մը չունիմք ,
 որչափ վեհանճն ըլլալ կամիմք .

Մեծ պատառ կեր մեծ մի զուրկեր ,
 բարձրէն կիյնայ մեծ մեծ քարեր :

Վստահութիւն

Յաճախ տեսքէն ատելութիւն ,
 վտանգ բերէ վստահութիւն .

Յարգը քիչ է անանկ մարդուն ,
 որ կը շրջի միշտ տունէ տուն :

Բարկասիրտ

Նեղսիրտ թեթեւ մարդ շուտ փոխուի
 երբ որ մեկէն քիչ մը նեղի .

Նեղսիրտ թեթեւ մարդ շուտ վախճայ
 երբ որ քիչ մը կայծ երեւնայ :

Հայկապալ

Հատ կը սիրենք ունեւորը ,
 մտածելով մերին շահը .

Հատ սիրէի այն կընքահար ,
 երբ տօպրակը լեցուն կուգար :

Ոչ կակըղնայ ոչ շտկըվի ,
 որչափ անզուսպ մարդ պատժըվի .
 Ո վ չի շտկի ոսկեղինաւ ,
 կը փշթըվի այն երկաթեաւ :

Զրպարսո-լի-ն

Չար մի լարեր բարերարին ,
 վնաս բերես դու քու անձին .
 Չարազրոյց չարին բերան ,
 մուր կը քսէ հոգուն վրան :

Խրսփ

Պարզեւտական է փրկատ իթ ,
 երբ իմաց տայ մէկը բարիդ .
 Պէտք եղածը առողջութեան ,
 խնդրելու է ամեն վայրկեան :

Անհարից ջանալ

Չ անք անհնար բանի վրայ ,
 պակասութենէ խելաց կուգայ .
 Տըլին մէջ ծակ բանալ կտուի ,
 թէ խենթի հետ գրոց խօսուի :

Ինքնահասան

Ուամկութեան մէջ խիտ մեծագոյն ,
 կարծել միայն զինքն իմաստուն .
 Ուամկութիւն մեծ անոր քովն է ,
 որ իմաստուն զինքը կարծէ .

Սոխակին լաւ ձայնն է պատճառ ,
որ կը պահուի վանդակի թառ .
Սրնթաց ձիոյն աղէկութիւնն ,
պատճառ կըլլայ դոմ պահուելունն :

Ձգո-շո-ի-ն

Ս տանգաւոր ալիքներէն ,
վախնալու է առին առին .
Վարպետ կըլլան նաւապետներ ,
թէ տեսած են փութօրիկներ :

Մոլո-ի-ն

Տգիտութիւն եւ մոլութիւն ,
երկուքն ալ բուն աղքատութիւն .
Տղայ էի ու ծերացայ ,
չի տեսայ որ արգարն մուրայ :

Խրատաբո-

Բենատու ձիրք է այն մարդու ,
երբ ունենայ խրատատու .
Բենատու ձիրք մը կերելի ,
ով հեղեշահ խրատ խօսի :

Դանդաղո-ի-ն

Ճանկութիւնը երբ քնանայ ,
չատ գործիքներ տկարանայ .
Տանկութիւնը երբ վերանայ ,
զգայարանք կը թու լանայ :

Իլեծեալ խելաց դժբախտութիւն ,
բարեկամ մը չունի սիրուն .

Իլեանդ խելքը որ չունի ճար ,
բախտը կընէ իրեն պատճառ :

Բանասրիո-լի-ն

Փոս մի փորեր քու ընկերիդ ,
գործիդ վախճան կուգայ գլխիդ .
Փսխուք կամ բանասրկութիւն ,
կեւեղցունեն թշնամութիւն :

Միահաս-լի-ն

Քանի մարդս միամիտ է ,
անմեղութիւնն ալ ծաղկեալ է .
Քանի խելքեր որ բարակցաւ ,
առատութիւն կարծես վերցաւ :

ԴԱՍ

Ժ Ա . ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԻԵՆԱՐԱՆԻ

Անյանչրոյն աշխարհ

Մեն գործին սկիզբն է հաստ ,
խելքով նորես կրլայ զերթ վարդ ,
Ամեն բանին հաստն ու բարակ ,
կը գանուին կերպ կերպ որակ :

Բան սորվելու եղանակ

Իժշկի պէս յանձնէ դուն քեզ ,
երբ վարպետի մը կարօտ ես .
Բան սորվիլ ու սորվեցընել ,
չափ մը պէտք է բանեցունել :

Հակա-էք գործ

Գործ կայ օգուտ է մէկ անձին ,
գործ կայ օգուտ բոլոր ազգին ,
Գործողին ու գործին վախճան ,
մեծութեամբը է յարգական ,

Դպրաց անուն է գերապանծ ,
 նոյնչափ պէտք է վարք գերազանց .
 Դպիր կսուիս ո՞վ տիրացու ,
 չիտեմ ունիս վարք տէրտէրցու :

Ա՛ր-ի-

Երկու մարդ երբ իրար կռուին ,
 նաևու նման կը խորտակին .
 Երկու լեզու իրար զարնէ ,
 անկէ արնան աղբիւր վազէ :

Անկարգ սէր

Օ արմանալի է եւ մեծ սէր ,
 մարդուս սէրը ըն ընտցունել .
 Զրաջան է այն սիրաւետ ,
 ընել ուզող լիօր ծրար :

Անկրէ-ի-ն

Էշն ի՞նչ գիտնաց մարդ բարեւել ,
 որ անկիրթէն պահանջես խեր .
 Էշէն կրլայ կից կամ գէշ հոտ ,
 ալ բան ուզողն էշուն կցորդ :

Միտք խիտիտիտ

Բնտիր պտուղ ի՞նչպէս բաղենք ,
 որ կը շինենք ետքնալ կաւրենք .
 Ընդաբոյս չար է մարդկութեան ,
 անհաստատ միտք փոփոխական :

Թէ չունեցար գեղեցկութիւն ,
 մտօք լեցուր զայն պակասութիւն .
 Թէ քաղաքը արբային է ,
 հիմա տունը մերին ձեռքն է :

Ժամանակ

Ժամանակն է թռչունն անդարձ ,
 ո՞վ կայ անոր լաւ հոգաբարձ .
 Ժամանակը եւ խօսք բերնի ,
 երկուքն ալ են անդառնալի :

Խոսվարար

Խտածարի խաղաղութեան ,
 խոսվարարք տեղ չունենան .
 Իմն եւ քուկդ պզտի բառեր ,
 կըստեղծանեն մեծ կոխիւներ :

Լիրք

Լիրք համարձակ ով երեւնայ ,
 ամերն անկեց կը հեռանայ .
 Լիրք տղայք են զերթ անասուն ,
 որ կը պարծին գէշ ըրածնուն :

Կանոնաոր աստ-թիւն

Խօսքիդ մէջը կանոն դիր որ ,
 երեւիս դուն արհեստաւոր .
 Խօսքը գործը լաւ կըռողներ ,
 ամենեւին չեն զղջացեր :

Օ՛ւաղկի նման բացուիլ մի է ,
 Թէ փառք եւ կեանք անցաւոր է ,
 Ճայր եւ վախճան որն որ ունի ,
 յաւիտեանն մի կարծես զանի :

Անիրաւին կոճ

Կամքն է օրէնք անիրաւին ,
 Իբրեւ երազ շուտ շուտ փոխուին ,
 Կովը ունի ծուռ կոտորչներ ,
 անոր պէտք չէ ուրիշ զէնքեր :

Խեղիարակ

Հեռու փախիր խեղկատակէն ,
 չենէ քեզ ալ կը նախատեն .
 Հարիւր մարդը խենթեցունէ ,
 ուր որ խենթ մի կը պատահէ :

Երայր-Իիւն

Չեոքդ թէ որ ապրանք ի յնայ ,
 չափով վայէ որ չի վախնայ .
 Չուկն որ ելլայ ծովին մեջէն ,
 մահը վրան կուգայ մեկէն :

Ղոճոր

Ղուճար թէ որ խաղայ տղան ,
 տունը խախտե հօրենսական .
 Ղուճարն առաջ մէկ գրամով ,
 ետքը կըլլայ տունով տեղով :

Ղանաչողը չէ գործակալ,
 գործադիրն է բանակատար,
 Ճանապարհորդ եղան մտքեր,
 ուղեցոյց աստղ ոյլ է տուեր:

Չարտաշու-Բի-ն

Սիթէ կրլանք առաքինի,
 երբ որ ըսենք առաքինի.
 Մաքուր ոսկին հրով փորձի,
 մարդն ալ ՚ի մէջ տառապանքի:

Յօժարու-Թի-ն

Յօժարութիւն մեր պաշտելով,
 կարծենք հանդիստ կրլանք անով.
 Յօժարութիւն ամեն մարդուն,
 թաղմադէմ է նման նաւուն:

Նենգո-Բի-ն

Նենգաւորին շատ մօտենաս,
 օրմը իրեն թաժին կրլաս.
 Նենգութեամբ ոյ որ ակնարկէ,
 տրամութիւն մեծ կը ներգործէ:

Հնազանդո-Բի-ն

Հատ ոյ կուղէ հանգստութիւն,
 աղէկ սիրէ հնազանդութիւն.
 Հատ յարմար է հնազանդութիւն,
 ՚ի մանկութեան հասակ տղուն:

Որչափ պարծիս թէ բան գիտես ,
 պարծանքէդ զատ բան մը չիտես ,
 Ոտից ներքեւ ինչ կայ չիտենք ,
 միշտ գլխէ վեր դատում կրնենք :

Չարագործ

Չար կը գտնայ չարագործը ,
 դատախազ է իրեն գործը .
 Չարը չարէն կը չարչարի ,
 չարութիւնն է իր թշնամի :

Պարկեշտ-ի-ն

Պարկեշտ մարդիկ ուր որ ըլլան ,
 ամեն մարդու պարծանք կրլան .
 Պարկեշտութիւն խոնարհութիւն ,
 լաւ բնութեան է յայտնութիւն :

Շնորհ

Չանիւ մեծաւ ներքին աման ,
 ընկալ զհոգին ճշմարտութեան .
 Զահագգեստեալ հոգւոյն շնորհօք ,
 սուսեր հոգւոյն ընկալ փառօք :

Ռամկո-ի-ն

Ռամկաց ձեռքով եղած գործքեր ,
 կաւրեն գիտնոց շինած շէնքեր .
 Ռամիկ մարդիկ տուն որ շինեն ,
 գիտնոց պալատ կը փլցունեն :

Ահրապառ լեր փրկչին սիրով ,
 որ զարդարուիա երկնից փառքով .
 Սէրը զԱստուած մարդ փոխարկէ՛ ,
 մարդն ալ առ Աստուած կը հանէ :

Յոյս է- երկիւղ-ը գործակալին

Ս) ախն ու յոյսը երկու ընկեր ,
 ինչ սկսին մարդիկ գործել .
 Ղաստակաւոր գործակալին ,
 յոյս եւ երկիւղ կը պատշաճին :

Խոհեմ-ի-ն

Տարակուսանք կը հանդարտի ,
 երբ խոհեմին ձեռքը հասնի .
 Տառապանաց դէմ խնդութիւն ,
 բարեխառնող խոհեմութիւն :

Հպարտ-ի-ն

Ի՞նչ Աստուծոյ զենք վերցունեն ,
 որնք շարժին հպարտօրէն .
 Ի՞նչ Աստուծոյ խոնարհ գործքեր ,
 հպարտք ինչո՞ւ չեն մաածեր :

Յանդգն-ի-ն

Յոյց տայ յանդուգն սրտին եռանդ
 բայց բորբոքիւ գործէ արատ .
 Յառմնականին մեծ մոլութիւն ,
 անբանօրէն յանդգնութիւն :

Իլւծեալ խելքին ծառայող մարդ ,
 չուզեր լսել ձերոց խրատ .
 Իլւանդն զգուի ամեն դեղէն ,
 բժիշկները ի՞նչպէս օդնեն :

Յաստ-իւ գբօսանք

Փորձութենէ շես հեռակայ ,
 քանի գբօսանքն առատանայ .
 Փեթակ մեղուաց մէջ ծնանի ,
 իշմեղուն որ է թշնամի :

Խղճհրանք

• Բարող կըլայ վարբդ քեզի ,
 թէ աշկերտ ես խղճմտանքի .
 Քերթողներէն մեզ կտակ է ,
 համբերէ ու հրաժարէ :

ԴԱՍ
ԺԲ. ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԻԵՆԱՐԱՆԻ

Յիմար աշխարհանք

Անխելք գլուխ ոտքին համար ,
փորձանաւոր է անդադար .
Ապակեղէն գլուխ ունող ,
բարածեծի չի մանայ թող :

Բարի ընկեր

Բարի մարդուն պատիւ ու յարգ ,
չը գիտցուիր իր ժամանակ .
Բարեկամին պէտքի ստեն ,
առաջ անյայտ է ամենէն :

Խոհեմ գործակալ

Ղիտնականաց է կարելի ,
ամեն բանը ղնել կարգի .
Գիտցողի պէս թէ որ բանիս ,
չը գիտցողի պէս սխալիս :

Ղառարկ կելլայ ով ետ մնայ ,
 յառաջընթացն կը կիշտանայ .
 Դերձակին երբ ըսինք երթանք ,
 ասեղն իրեն վրայ գտանք :

Երիտասարդին ախորժակ
 Լրիտասարդն է անհաստատ ,
 զի ախորժակն է միշտ եռանդ .
 Երիտասարդ մարդու մը կեանք ,
 ծովու մեջէն նաւու ընթացք :

Մէջմարտ-ի-ն

Օ ինքը ով որ չի ճանաչէ ,
 ամեն յարգանք իրեն կարծէ .
 Զգաստացուր անանկ մարդը ,
 որ զինք սեպէ մեծին կարգը :

Նախնայ

Ե՛ւ չար կային եղբայրասպան ,
 ով որ ըլլայ նախանձ դազան .
 Ե՛ր չես ցաւիլ ատանի ատել ,
 որ սպանեց սիրուն Աբել :

Համբերո-ի-ն

Ընդ դէմ կամայրդ համբերէ ,
 անպէտ իղձէն հրաժարէ .
 Ընդ դէմ սիրոյ եղած բանին ,
 համբերութիւն կրլայ անգին :

Թէ խաղրասար մէկ վտանգէն ,
 զգոյշ կեցիր նոր վտանգէն .
 Թէ պատահի մէկինս դժտուն ,
 կրնայ գար այն եւ ամենուն :

Անպարտէն Գործ

Եւամանակին անյարմար գործ ,
 անուն ունի անմտի գործ .
 Եւամանակէն դուրս եղած գործ ,
 հարկաւ կլայ առիթ ցաւոց :

Խրատն էն արարածք

Ինչ որ աշխարհս կը գտնուի ,
 խրատատու են միշտ մեղի .
 Ինչ արարած որ աշխարհքս կան ,
 խոհեմ մտայ է բերական :

Բարեկիրի Էլն

Ի եզուն կրնէ մեզ երջանիկ .
 Թէ բարութեամբ միմեանց խօսինք ,
 Ի եզուաւ կրլանք երջանկապէս ,
 Թէ բնութեամբ աղաւնապէս :

Ինչնահասան

Իսեւբին համար ո՞վ է այն մարդ ,
 որ սերիշին ընէ գանկատ .
 Իսեւբն ամեն մարդ հանեց շուկան ,
 ամենքն իրենց խեւքն հաւնեցան :

Օտարը ընե՛լն է մեծ չարիք ,
 խռովութեան է մեծ առիթ .

Ծաղր եւ նախանձ եւ թշնամանք ,
 բնականէն ունին տղայք :

Արե՛

Կիրքը բանի չունեցածին ,
 քան թէ պատրաստ ունեցածին .

Կայր մէկ հաւաք իրիկվունէ ,
 մեկն ալ ինկաւ առաստաղէ :

Հեռաբարբութիւն

Հեռաբարբիւ մըլտար այլոց ,
 որ բեզ չիկայ անոնց խայթոց .

Հեռաբարբիւ կըլտայ գիտուն ,
 բայց երբեմն է տմարդութիւն :

Հանակ

Չեռքով հանակ երբ որ ընես ,
 քեզ փորձանքներ հրաւիրես .

Չախորդ բաներ մտքէ չանցած ,
 ձեռքի հանակ շատ է բերած :

Թէ ո՛ր էջէ գիտնոց յարգ

Ղըյմէթ չունի հոն գիտուն մարդ ,
 ուր գտնըվի անտառ կամ արտ .

Ղապի՛լ է որ տղեզն գովէ ,
 գեղեցկութիւն երբոր տեսնէ :

Նրազ վառող աշխատանօք ,
 ծերութիւն է հանգիստ կենօք ,
 Ճրագ վառել մի ընէր խտիր ,
 երբ որ ըլլաս շահակնդիր :

ԶԲՊԷՄԼ ՏԻՊՔ

Ս'ի ցանկար դուն այլոց բանին ,
 նայէ ըլլայ յարմար քուկին .
 Միտքն զբաղած ըլլայ շատի ,
 օգուտ չընէր ոչ մէկ բանի :

ԱԼԻՊԱՊՐՈՒԹԻՆ

Յօժարութիւն հոն կը վազէ .
 ինչ բանի որ ախտ ըրած է .
 Յանկարծ յոռի յանկալծ մոլի ,
 եւ ոչ յանկարծ առարքինի :

ՉԱՐԱԲԱՆՈՒԹԻՆ

Ներսէն խոցէ չարին լեզու ,
 որ ճար չըլլար բժշկելու .
 Նետի խոցը շուտ կրո՞րնանայ ,
 քան թէ լեզուաւ խսցուած ըլլայ :

ՈՐԻՐԱՏՈՒԹԻՆ

Շատ մի ցանկար ուտել խմել ,
 կամբստատանեն կենդանիներ .
 Շատ կեր խուճով թէ մարդ մեծնայ
 հողամաղը ընկեր կըլլայ :

Որ զբօսանքն անկարգ ըլլայ,
անկէ չարիք յառաջանայ .
Ուր որ բարին չի բնակի,
չարը շուտով հոն կը հասնի :

Չարքաշու-թիւն

Չարքաշու թեան վերջը խնտում,
աշխատութեան վ'րջը կերխում .
Չարքաշու թիւն չի տեսնօղներ,
զբօսանքին համ չեն առեր :

Պարկեշտութեամբ անուշ վարուիս

Պարկեշտութեամբ անուշ վարուիս,
ամենուն սիրտ քեզ վաստըկիս .
Պատգամ բարի եղիք մարդ կանց,
որ սիրելի ըլլաս սրտանց :

Անզբաշ Տիպք

Չըլի նման ակտորժ կըլլայ,
երբ տղին միտք յատակ ըլլայ .
Տուրը թէոր յատակ չըլլայ,
ձկնորսն իր գործ լ'նչպէս կրնայ :

Ճոշու-թիւն

Ուամիկ տղէտ է եւ յիմար,
ծուլութեամբ ով մնայ խաւար .
Ուամկաբարոյ անկիրթ կեցող,
դեշ պատմութեանց կարգն է մտնող :

Սոփորու Թիւն ուր որ շատնայ ,
բնու Թեան հետ եղբայր կըլլայ .

Սոփորու Թիւն աղէկ բանի ,
մարդըս կընէ երանելի :

Առասուկե լաբանո-Թիւն

Սի նաս բերօղ բարի անուան ,
խօսիլ գործել գարշելի բան .

Վիշա կը կէ բարի համբաւ ,
ուր առասուկե ըլլայ լեզուաւ :

Շո-յլու-Թիւն

Տարը կառէ տասուերկուքի ,
խենթն իր օրը կընէ զառկի .

Տղան ցորեկ չի մտածեր ,
Թէ գալոց է խաւար գիշեր :

Չափա-որ ցանկո-Թիւն

Իսխ կենօք ով ս.ս.րիլ կուզէ ,
Թող ցանկու Թիւնն չսփաւորէ .

Իննական ձիրք է ս.ս.տուական ,
ձանջնալ գիւ.քն ամեն անգամ :

Առասխինո-Թիւն

Յուցուր վրատ բարի նշան ,
որ ծնողքիդ երանի տան .

Յոյց մեղ դքեղ առսքինի ,
որ անուանենք ծառ բարելի :

Ի՛նչեւալ խելքը ծածկէ յանցանք ,
 բայց ճիշտ խելքը խօսի շիտակ .
 Ի՛նչանդին ցաւ քանի ծածկին ,
 բժշկութիւն չըլլար անձին :

Մեզ * Բոշապետս
 Փոշապետսակ մեղքն է փոքրիկ ,
 բայց Թուլանան անով հոգիք .
 Փոթորիկը ծառ կործանէ ,
 փոքրիկ ծակը ի՛նչպէս կրնէ :

Սոխա-աբանո-Բի-ն
 Քեզի հետ շատ խօսիլ սորվէ ,
 ուրիշին հետ քիչը բաւ է .
 Քիչ է ձայնը այն կենդանեաց ,
 որոնք շատգէտ են հռչակուած :

ԴԱՍ

Ժ Գ • ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԻԵՆԱՐԱՆԻ

ԱՏՈՒԽԱՅՈՒՆԻՆԻ

Մնուն ստանալ ամեն տղուն ,
ամօթ եւ խիպ եւ նեղութիւն .
Աթենացւոց շինած տաճար ,
չամաչողներ պատմեն իրար :

Բարեխրոս լելո-

Նարի լեզուն կիմացունէ ,
Թէ ի՞նչ կերպով ապրիլ պէտք է .
Բարի լեզուին պատուէն անուշ ,
քանի ուտես քեզ կուտայ ուժ :

Յարգ Գիպոսի Ե- Գրի

Պիտնականին իր յարգութիւն ,
չի գտնուիր բնաւ իր տուն .
Գիրքերն չունի իր յարգութիւն ,
Թէ կարգացող չըլլայ այն տուն :

Դարձիր ըսաւ Տէրն արեւուն ,
կեցիր կսէ ծառան Յեսուն .

Դարձեալ հլու այն անզգան ,
նախ Աստուծոյն ետքն սլ մարդ կան

Ապերախութիւն

Երախտիքըդ ով չի ճանչնայ ,
մեծ մեծ վարձուց պատճառ կըլլայ .
Երախտեաց դէմ հատուցու մեեր ,
ապերախտին չարութիւններ :

Խելացին յաղթող է

Օ արմանք չուզեր խելացիին ,
որ միայնակ յալօժէ շատին .
Զօրաց շատը ինչ շահ ունի ,
որ խելացի մարդ մը չունի :

Անջան աշխատանք

Լըզմը բանի ուսումնասէր ,
բայց մեկին ալ չէ ջանասէր .
Էշուն քայլն է դժուարին քայլ ,
քան կենդանեաց ամենուն քայլ .

Ըբեռնուլ

Ընթերցուածոց տկարանանք ,
խաղ սորվելու ոչ ճանճրանանք .
Ընտիր գիրք մը շատ աղէկ է ,
հարիւրաւոր տգէտ մարդէ :

Թէ խստագոյն խօսիս բերնով ,
անկաճ ներդ տանջես գլխով .
Թէ որ ունիս ինձ բերլիք ,
հարկաւ ունիս քեզ լսելիք :

Բաղձանք

Եւթիկալ կրնեն եւ չափաւոր ,
միտք եւ բաղձանք կանոնաւոր .
Եւթիկտլութիւն այն մարդն ունի ,
ով բաղձանքին չի հետեւի :

Զգո՛ւշ-՛իւն ՚ի չարեաց
Իմաստունը կը զարհուրի ,
ամեն չարեաց կը խոտորի .
Ինչ որ ուզէ քեզի կրնէ ,
անանկէն շատ վախնալու է :

Շէպոյղ

Լալը պատրաստ երբ խռովի ,
կըլայ մանուկ ողորմելի .
Լաւ է մեծ մարդը ըլլայ քառսուն ,
բան աղայ մը լալկան մեր տուն :

Փո՛ւխոյողին է սխալանք

Խորհուրդը թէ արտօրանօք ,
ետքը զղջաս սխալանօք .
Խորհուրդին մեծ թշնամիներ ,
արտօրանք եւ բարկութիւններ :

Նորոգ բարի ըլլան ինչ շահ ,
 Թէ զաւակը ըլլայ անշահ .
 Ծառին պտուղ թէ համ չունի ,
 Ծառը չըլլար մեզ սիրելի :

Խրատ

Կառավարիչ ուզող անձին ,
 Խրատատու գտնայ վարքին .
 Ապցինն իր կոթ թէ որ տաշէր ,
 տղան վարպետ չէին խրկէր :

Վերապետաց

Հազար ոչխար մէկ մտադործ ,
 Հատ բանուորին պէտք է մէկ փորձ .
 Հպատակին համարը մէկ ,
 հրամայողն ունի յառէտ :

Խոնարհութիւն

Չեռքի վրայ սիրահամբոյր ,
 չի վսասեր մեր շրթանց դուռ .
 Չեռք պագնողներն ալ կունենան ,
 ձեռք պագնող մը խոնարհական :

Վարիտ

Ղայիպ չընես բարի անուիդ ,
 չի գտնուիր ծախող խանութ .
 Ղամպարով ալ շրջիս շուկան ,
 չի գտնուիր դեղ մի անուան :

Ղանջնալ պարտ է ստեղծողն երկնի,
պաշտել յարգել վարքով բարի .

Ճաշ կուտայ մեզ զինքն Աստուած,
մենք աշխարհիս սիրով կապած :

Փոխադարձ սէր

Ս'իշտ այլոց սեր կուզենք ուտել,
ու չենք ուզեր սէր ցուցունել .

Մէկը քեզի մէկը ինձի,
կռիւ չըլար անանկ բաժնի :

Ապստամբո-ւի-ն

Յիմարաբար խայտառակի,
հրամայողն իրմէն մեծի .

Յիմարաբար հակառակի,
ով իր մեծէն ապստամբի :

Անպէս խորհո-ւր

Նիւթ մը չունի թէ մէկ խորհուրդ,
այն խորհուրդը ձգէ բացուտ .

Նիւթաւոր չէ թէ մէկին գործ,
չիտեմ ընել ես անոր փորձ :

Ապագի բարի-ւի-ն

Շատ մեղմ ձայնն է կասկածելի,
խիստ բարձրագոյնն է կատաղի .

Շատ մոլութիւն ներսէն ծածկի,
բայց բարկութիւնն իրմէն շայտնի :

Ով որկրամու է կեր խուսով ,
 փրկութիւնն է ծամ պահելով .
 Ուսել խմել քո քաղցրութեամբ ,
 փսխել կուտայ հիւանդութեամբ :

Չարագործո-լի-ն

Չարութիւննիս միշտ կը ծածկենք ,
 բարութիւննիս կը քարոզենք .
 Չարագործին քիչ մը խերը ,
 չի ծածկեր իր չար գործքերը :

Պարծանք

Պզտի գոյժը մեծ որ սեպես ,
 անալ կաւրես , ուզես չուզես .
 Պզտի բանին մեծ անունն տաս ,
 անալ կերթայ սուտ ալ կերլաս :

Ժիր

Չանայ ըլլաս թիր եւ արթուն ,
 մի հետեւիր փուճ բաներուն .
 Չանայ ըլլաս թիր զօրաւոր ,
 օգուտ չունի մեծութիւն հօր :

Ինչնահոտան

Ռամիկ մտքին ով որ հաւնի ,
 ցաւ կրստանայ անբուժելի .
 Ռամիկ ի՞նչպէս չբսենք անոր ,
 որ ցաւ խնդրէ ինք կամաւոր :

Ով որ կրամով է կեր խուճով ,
 փրկութիւնն է ծով պահելով .
 Ուսել խմել քո քաղցրութեամբ ,
 փսխել կուտայ հիւանդութեամբ :

Չարագործութիւն

Չարութիւնն իս միշտ կը ծածկենք ,
 բարութիւնն իս կը քարոզենք .
 Չարագործին քիչ մը խերը ,
 չի ծածկեր իր չար գործքերը :

Պարծանք

Պզտի գործը մեծ որ սեպես ,
 անալ կաւրես , ուղես չուղես .
 Պզտի բանին մեծ անուն տաս ,
 անալ կերթայ սուտ ալ կերլաս :

Ժիր

Չանայ ըլլաս ժիր եւ արթուն ,
 մի հետեւիր փուճ բաներուն .
 Չանայ ըլլաս ժիր զօրաւոր ,
 օգուտ չունի մեծութիւն հօր :

Ինչնահոտան

Ռամիկ մտքին ով որ հաւնի ,
 ցաւ կրստանայ անբուժելի .
 Ռամիկ ինչպէս չքսենք անոր ,
 որ ցաւ խնդրէ ինք կամաւոր :

Իիւծեալ խելքին գործողութիւն ,
 չունի բնաւ բիշմ յատկութիւն .
 Իիւծեալ խելքով բոււած ծաղիկ ,
 չունի զրան հոտ անուշիկ :

Ասասպէլաբանո-լի-ն
 Փնթի հոտէն վնթի խօսքէն ,
 փախչելու է ամեն ատեն .
 Փնթի խօսքէն սրիկային ,
 հիւանդութիւն ողջ ականջին :

Համբերո-լի-ն

Քիչ մը վշտաց ով համբերի ,
 մեծ մեծ վշտաց զինքն ազատէ .
 Քիչ մը վիշտ կայ անհամբերին ,
 որտունջ կընէ ամեն կեօտին :

ԴԱՍ

ԺԴ. ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆԻ

Ապա-ինիւ առ Աստուած

Աստուած թէ պաշտպանէ զքեզ ,
զերկնայինն կը ժառանգես .

Աստուած գոյէ զսիրելին ,
ձեռքը ինչ կայ բարեկամին :

Սո-ս Բարեկամ

Բազմամարդոյ է այս աշխարհ ,
բայց պիտանին բեզի հետ առ .

Բարեկամ ՚իլ է ասենուն ,
բարեկամ չէ եւ ոչ մեկուն :

Ծո-լո-լի-ն

Պործի ատեն ծոյլը թմրի ,
հացն որ տեսնայ կերայ ոտքի .

Գարնան ատեն հանգստակաց ,
ձմեռն ատեն կը մուրայ հաց :

Դէ՛մ Աստուծոյ լաւ է չուխտել ,
քան թէ՛ ուխտել չխառսել .
Դատարկ դգալով կը կերցունէ ,
ով որ խշոր խշոր բռդէ :

ԵՐԿՊ

Երկչոտ մարդիկ կըլան դանգաղ .
հունձ քաղելու չունին մանգաղ .
Երբ ջուրն վազէ իր դաշն ՚ի վար ,
խենթը նայի վրան շիվար :

ՈՒՅՄԱՏՈՒԹԻՒՆ

Օ ինքն ով կարծէ մեծերուն կարգ ,
կը ծառայէ փոքրերուն կարգ .
Չաղքատութիւն եւ նեղութիւն ,
մի ապէ՛ Տէր անկարգ մարդուն :

ԼԵՂ-ԴՊՈՒԹԻՒՆ

Լընէկ սնոր որ երբ խօսի ,
լսելիքն ալ առաջ խորճի .
Լընէկ կարգան գոց բերանին ,
որոնք բերնով որ յաղթըլի :

ԱՆԿԱՆ

Ընկերնիս չէ մեզ սիրելի ,
երբ ուզածնուս պէս չի խորճի .
Ընկերներուն չի հաւնիր այն ,
ով իր խելքին հաւնէր միայն :

Օւաղկի նման հոտ ունեցիր ,
որ հոտոտան ամեն իժիր .

Ծաղկին լաւը ուր գտնուի ,
մեղուները հոն կը ժողվի :

Հպարտութիւն

Կամք ծառային հպատակիկ ,
որչափ Տէրն է օրինադիր .

Կամ վայեցուր քեզ մեծերու ,
կամ մեծերուն լեր հարկատու :

Անխորհրտութիւն

Հեռու կեցիր անկարգ բանէն ,
որ անով քեզ չի նախատեն .

Հրաժարէ՛ բռէ քեզի ,
որ բանը որ ըլլայ յոռի :

Աւրուշութիւն

Չեռնաձիգ ով ըլլայ շատին ,
ձեռնահաս չէ ոչ նուագին .

Չեռ քրդ որչափ ըլլայ երկայն ,
չի հասնելքդ ալ կըլլայ բան :

Աշխատութիւն

Ղըյմէթ գիտցող ժամանակի ,
բարձրագահ է ՚ի մէջ երկրի .

Ղովան մեղքով կըլլայ լեցուն ,
երբ աշխատի ջանքով մեղուն :

ճար մը չի կայ կոտրած անուան ,
 մեռնինք նէ ալ չըլլար դարման .
 Ճշմարտութեամբ մեռնիլ բարւոք ,
 քան ստութեամբ ապրիլ տարւոք :

Երկբայո-լի-ն

Միմեանց յարմար չեղած խօսքեր ,
 երկբայութեան կուենենան բեռ .
 Մարդ չի տեսանք անանկ յիմար ,
 հում հաւ ուտող խաթեր համար :

Կո-ի-

Յոյժ դիւրին է սկիզբ կառնն ,
 քան զվախճան չար մահածին .
 Յերդի մանրուքն ալ շատ անգամ ,
 հրդեհ հանեն մեծ բոցական :

Նախանձո-լի-ն

Նախանձութիւն կը զօրանայ ,
 ուր տեղ որ մէկ կասկած ըլլայ .
 Նախանձողէն ասելութիւն ,
 ինչպէս կընէ մերին կատուն :

Հատաբան

Հատաբանից ունկն տկար ,
 որչեն լսեր խօսք մը յարմար .
 Հատաբանին բառ մը տասն է ,
 իբ կոկորդէն հազար հանէ :

Որուն խօսքին մէջ կեղծիք կայ ,
անոր սիրտը նենգութիւն կայ .
Ով չէ ընդ քեզ միօրինակ ,
սիրտը բեզի հետ չէ շտակ :

Չարո՞ւԼԻ-Ն

Չարագործը իր չարութեան ,
միշտ կը գտնայ գործին փոխան .
Չարութենէ եկած վտանգ ,
զղջում բերէ եւ խղճմտանք :

Պարծէնկո՞ր

Պարծանքը որ քու բերնէդ է ,
այն մեծ գործքերդ սղտիկցունէ .
Վարտական է այն ամենուն ,
ով որ զինքը գովէ մէկուն :

Ո՞ւտո՞ւցչայ խնամ

Չանասէր են այն աշկերտներ ,
երբ խնամեն ուսուցիչներ .
Տուրը յտակ ով որ ուզէ ,
աղբերակին միշտ կը վազէ :

Թո՞յլ Բէրան

Որ ամկութեան մեծ յայտնի նշան ,
ծածուկ խորհուրդ յայտնիչ բերան .
Որ ամկաբանը իր խօսքերով ,
ծառայ կըլայ խորհուրդ տալով :

Սորվեբեանէ խօսիլ սակաւ ,
 միշտ քու անձըդ մնայ բարեաւ .
 Սակաւ խօսող աղէկ գործող ,
 բայց շատ խօսող հողմ արածող :

Փոքիւն-նոսիւն շէն-շոն-լիւն

Սխկոտ կրլայ երած լեզու ,
 ամեն բանէն կրլայ հեռու .
 Վաճառական երբ խոսկեալ ,
 ծովը սեպէ ալեկոծեալ :

Ախար-որո-լիւն

Տարեզուխ է ամէն օր ,
 ով որ ըլլայ գէշ սխաւոր .
 Տգէտ է այն քնարահար ,
 որ միշտ չալէ միայն մէկ լար :

Գործք ըստ հասարոյ

Բարուն Աստուած ով որ կանչէ ,
 գործն ալ պէտք է որ յարմարէ .
 Ինն ըսաց զի կոչէք Տէր Տէր ,
 որ ըսածներո ալ չէք ընեք :

Ոստ-Ֆասէր

Յանկաս ըլլալ Շնորհալի ,
 գիտութենէն մերթար հեռի .
 Յանկալի է կեանք իմաստնոց ,
 որ պիտանին կըլէ իր ծոց :

Ի իւծեալ խելքով ժառանգող մարդ ,
 կը ժառանգէ խենթերուն կարգ .
 Ի իւանդութիւն է ցաւալի ,
 երբ վայելուչ բժիշկ չունի :

Փառասնոլ

Փառասիրին ողորմութիւն ,
 յոյժնաբար է դէմ ամենուն .
 Փքացողը սուտ պարծանքով ,
 կապիկ սեպուի մեծանձինքով :

Օրինապահ

Քաղաք անձիւք է աւերած ,
 թէ օրէնքով չէ զարդարուած .
 Քաղաքն հաստատ օրէքներով ,
 ոչ թէ ամուր պարխապներով :

ԴԱՍ

ԺԵ • ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆԻ

Սասահակ

Աղբ ջրով երկաթն հրով ,
սասահակը սաստկու թե՛նով •
Անառակը ճամբայ բերել ,
որբին ազնիւ լաթ հագցունել :

Բարձրամիտ

Բնութիւնն որ կակուղ չըլլայ ,
անկիրթ եւ անխրատ մնայ •
Բարձրամիտ մարդ ուր որ ըլլայ ,
փորձանքներու աման կըլլայ :

Բանասրկութիւն

Գէշ լեզուին բանասրկութիւն ,
կռիւ ձգէ ամենուն տուն •
Գէշ լեզուին կտրուկ մկրատ ,
չենէ շատ մարդ կըլլայ հիւանդ :

Դիւրափոխ է մտք տղայոց ,
 չեն հասցուներ կատարեալ գործ .
 Դիւրափոփոխ է կանանց մտք ,
 մեռելն ձգեն կերթան հարսնիք :

Փափկութիւն

Լրիտասարդին փափկութիւն ,
 պատժէ բռնաւոր ծերութիւն .
 Ես չեմ ըլլար քեզի նման ,
 բայց դուն կըլլաս ինձի նման :

Սիր

Օ անցառութեամբ վատերկած կիրք ,
 ետքը չունին շտկրվելիք .
 Ձգայարանք են կրից գործիք ,
 նախ զայն կըրթեն խոհեմ անձիւք :

Սեղծաւոր

Ե կեղծաւոր հնազանդութիւն ,
 զայլս զրկող խոնարհութիւն .
 Է բուն օրէնք բարեկամաց ,
 վասն օգտի չսիրել միմեանց :

Ընդդէմութիւն

Ընդդէմութիւն ընդդէմ մեծին ,
 ապստամբ է իրեն անձին .
 Ընդդէմ մեծին ներհակութիւն ,
 ծաղր ըլլալ է պղտիկներուն :

Թէ սորվեցար հպատակիլ ,
 իշխանութեան մի փափագիր .
 Թէ չափաւոր է ցանկութիւն ,
 անալ կըսվի խոհեմութիւն :

Երեսփագէտ

Ժառանգողը արդար մարդ է ,
 երբ փոխարէնն հատուցանէ ,
 Ժառանգողին իրաւունք չէ ,
 երբ բարեբար չի ճանաչէ :

Խորհրդասպահ

Իմաստուն է խոհեմութեամբ ,
 որուն լեզուն ունենայ կապ .
 Իմաստութեան տուն է յատուկ ,
 ով որ պահէ խորհուրդ ծածուկ :

Անգամ

Լսելու չեմ կըսէ չար անձ ,
 երբ որ ինծի կանչէ Աստուած .
 Լսուած է այս անզգամէն ,
 Աստուած չիկայ ըսել սրտէն :

Լեզուագետ

Իրօսակցութեամբ յայտնի է մարդ ,
 Թէ որոնց հետ վայլէ իր կարգ .
 Խօսք բերանոյդ կշռորդ է քեզ ,
 շուտ կիմացվես թէ որչափ ես :

Նազրական ինչ առասպել խօսք ,
 ըտղներուն ականջին խոց .

Ծիծաղախիտ առասպելով ,
 հոգետանջ է ընկերներով :

Արողութիւն

Կամաց երթող տեղը հասնող ,
 սաստիկ վազող ետ մնացող .

Մտն որ տեսայ շատ մեղքըցայ ,
 բայց երբ վազեց ետ չի կրցայ :

Անկրկութիւն

Հօրըդ խելքը խեր չունիքեղ ,
 թէ որ անկիրթ մնացեր ես .

Հօրը խրատն ինչ դեղ կըլայ ,
 թէ որ մայրը ընդդէմ ելայ :

Աստուծութիւն

Չաղանք այլոց եւ պարտաւանք ,
 կատաղութեամբ մեր կունենանք .

Ձեռք որ դնեն վկաները ,
 շուտ քարկոծեն յանցաւորը :

Ապերախ

Ղըյմէթ չիտէ աղէկութեան ,
 ով սորված է միշտ գեշութեան ,

Ղապիլ է որ շիտակ քալէ ,
 ով իր անձամբ երեւուն է :

Ղերմակ թղթի ճերմակ գրես ,
 ինքնահաւանն երբ խրատես ,
 Ճախարակին լեզուն ծռի ,
 եղ ալ քսես ալ չի բանի :

Նե՛նգալե՛լս-

Մի հաւատար ամեն լեզուի ,
 զոյց կայ որ չէ հաճելի .
 Մատնիչ մարդուն եւ միջնորդին ,
 չի յնար խօսքերն բնաւ գեալին :

Ո-նայնայոյս

Յոյսը անանկ մարդ ալ ունի ,
 որ բնաւ ին՝ ալ բան չունի .
 Յիմար շունը այն է կրսեն ,
 որ կը յուսայ լաւ գաթայէն :

Նեղո-թեան համբերել

Նեղութիւնը դեռ չի հասած ,
 դուն սպասէ անոր սրտանց .
 Նեղութիւն թէ չըլլայ մէկ տեղ ,
 չելլար ասկէ շահաւէտ դեղ :

Բարի-թեան

Շուտով վառի բորբոքելով ,
 շուտ կը մարի այն ինքիրմով .
 Շքի մանուկն արագապէս ,
 շուտ սրբողիլն ալ անոր պէս :

Ով որ ըլլայ բնութեամբ բիրտ ,
բերնէն ելածն կրլլայ կոպիտ .

Ոչ որ ճանչնայ եւ ոչ մի մարդ ,
անանկ մարդը կընմանի փայտ :

Բարցրօքան

Չես անուշնար մեղը ըսելով ,
հապա խօսքդ պէտք է մեղրով .

Չիկայ բնաւ լեզուի նման ,
ոչ քաղցրահամ ոչ դառնահամ :

Այլոց Իրճով Խրափս-իւ

Պակսութեան ծակ այլոց տեսնաս ,
աղէկ նայէ դուն ալ չի յնաս .

Պատրաստ կըլլան արթուն մարդիկ ,
որ չի սեւնայ իրենց զատիկ :

Չէմեռանդո-Լի-ն

Չբամեռանդէն օրինակ առ ,
որ Չբամեռանդ ըլլաս դուն ալ .

Չբամ երկամ մը երբ որ ծեծվի ,
գործիք կրլլայ ոսկեղինի :

Խեղիափսիո-Լի-ն

Ուամիկ ոմանք օգուտ սեպեն ,
խեւ երեւնալ ամեն ատեն .

Ուամիկ է այն խեւ՝ խեղիատակ ,
որ ծաղը ըլլալ կը սեպէ յարգ :

Սէր հեշտութեան ուր է թուամած ,
հանգստութիւն ծաղկի անանց .

Սիրտը կիրքէ մը վշտանայ .
ուրիշ կիրք մը նոր կըստանայ :

ՎՐԻՎԱԿԵՐ

Ձ քովասէր շատաբանից ,
պէտք է ըլլալ մեզ ունկնախից .

Ձերջակետ որ չունի խօսքըդ ,
ես չեմ կրնար նստիր քովըդ :

ԽՈՒՎ

Տեառն Աստուծոյ չէ հաճելի ,
թէ խոով մարդ երթայ ուխտի .

Տկարին յոյս շուտ կատարի ,
բայց անիրաւն յուսով մաշի :

ԵՐԻՔՅՈՒՐԻՆ

Իննական ձիրք դուրս բնականէն ,
մի շփոթիր սքանչելիքէն .

Իննատեսն ալ պատժը վեցաւ ,
երբ Աստուծոյ երկբայացաւ :

ԾՊՆ

Յերեկը խաղ գիշերը քուն ,
երկուքն ալ են ծուլից սիրուն ,

Յերեկն անուշ ձիւթ կը ծամէ ,
գիշերն առատ ձէթ կը վառէ :

Ի իւր ծող աչաց գործ շուտ ճանչնայ,
աշխարհասէրն երբոր տեսնայ .

Ի իւանդութեան ցաւ հողեկան ,
վերադարձ է զերթ մարմնական :

Քաղաքավար

Փափագ ունի յարգի ըլլալ ,
ով որ ըլլայ քաղաքավար ,
Փափագ ունի գովասանքի ,
ով չի սեպէ զինքն արժանի :

ԿԶաի անյին ճանաչել

Քենէ մեծին միջնորդ մըլլար ,
ծաղը կրնես անալ քեզալ .
Քանի որ կայ մեծարու տէր ,
փոքրին չիյնար հրամայել :

ԴԱՍ

Ժ.Զ. ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԻԵՆԱՐԱՆԻ

ՃՈՂՈՒԹԻՆ

Ամեն ատեն հանդատութիւն ,
մեծ առիթ է փորձանքներուն .

Աչքիդ վրայ որչափ դողաս ,
վասակար շուղ կը գտնաս :

ԽՈՒՆԻՏԱՔԱՆ

Բերնիդ մտածն ինչպէս կընտրես ,
եւածն ալ պէտք է որ ընտրես .

Բերնին երկու դուռ ետ Աստուած ,
որ լաւ ընտրենք անկէ ելած :

ԳՈՂՈՒԹԻՆ

Գողը թեպէտ զայլս զրկէ ,
ինքը զինքն ալ կեանքէն զրկէ .

Գողը միայն չորս կողմ նայի ,
չըսեր վերինն ինձ կը նայի :

Դատախազը թէ տգէտ է ,
տիրոջն երես սեւ կը հանէ .

Դատաւորը կուտայ վճիռ ,
ինչպէս իրեն հասկըցուցիր :

Մասն-Բի-ն

Եղբօր մատնիչ ով որ ըլլայ ,
իրեն գլխոյն սեւ օր կուգայ .

Եղբօրդ գործ շուտ կը հաւնիս ,
թէ ըբաժիր մէյմը նայիս :

Հէշտ-Բի-ն

Օ գայութեան հեշտութիւններ ,
թիւնաւորեն մեր հողիներ .

Չգայարանք են հպատակ ,
թէ որ միաբը ըլլայ հանգստա :

ՉԳ-Չ-Բի-ն

Եր ունկնդիր կըլլաս չարին ,
թէ որ կուզես գործել բարին .

Էշուն գլխոյն ցաւ պատահէ ,
երբ չի սորված խտան որ ուտէ :

Ընթայ

Ընծան մերթէ զագահութիւն ,
եւ խաբանէ թշնամութիւն .

Ընծային հետ խոնարհութիւն ,
մեծ դեզ կըլլայ քու թշնամւոյն :

Թէ հագեւար թէ մարմնաւոր ,
անութի չէ արհեստաւոր .
Թոչունն թռչիլ կը ծնանի ,
մարդն աշխատիլ կը ծնանի :

Ժամավաճառ

Ժամավաճառ եղող մարդիկ ,
հով կը կրլեն ոչ թէ հատիկ ,
Ժամավաճառ պարսպելով ,
անութի մարդ թուղթ ծամելով :

Խելամարտ-ի-ն

Խմաստուն չէ այլոց համար ,
ով տգէտ է իրեն համար .
Իր գլուխն որ կապել չիտէ ,
այլոցն ի՛նչպէս կը զարդարէ :

Ծոյլ

Ի եռը կարծես վրբան բառնան ,
երբ ծոյլն կանչես քեզ օղնական .
Լաւ է մեղու մը ընտանի ,
քան թէ ծոյլ է՛ջ մը վայրենի :

Խաղ

Խաղալ գիտէ խնդալ չիտէ ,
երբ ձանձրանայ կռիւ հանէ .
Խաղը մարդոյս նշան մի է ,
որ բնութիւնն կը բացատրէ :

Ճնողաց հետ ինչպէս վարսիս ,
 զաւակներէդ զայն վաստրկիս .
 Ճնողս պաշտել որդիք պարտին ,
 սէրն ալ տրբուած է ճնողքին :

Հպարտս-լի-ն

Կործանումը այնչափ կրլայ ,
 որչափ մարդըս հպարտանայ ,
 Կեանքիդ վտանդ է ամեն դար ,
 թէ կեցած տեղդ է բարձրագար :

Բարձր-մի-ս

Հաղուտարն է պատաստաի ,
 բայց սրտովը զերթ արքունի ,
 Հայրը մայրը անարգ մէկ հող ,
 ինք ո՞վ ելերէ ոսկի օղ

Կո-տ-ար-ար

Չիրք անբանի է ոչ մարդու ,
 խթան ըլլալ մէկզմէկու .
 Չին որ ըլլայ գէշ ախտաւոր ,
 քանի մը ալ չէ հարկաւոր :

Դր-մ-ն-լ խաչո՞ղ

Ղումարպաղը վաստակ յուսայ ,
 բայց ունեցածն ալ մերկանայ .
 Ղումարպաղը պատառմ ուտէ ,
 շատ տարիներ անութի է :

ՂԶմարիտի դառնայ հանակ ,
Թէ որ կրկնես միօրինակ .

Ճրագներ շատ մարեց հանակ ,
որ բժիշկով չեղաւ ճարակ :

Վրէժխնդրո-թիւն

Մէյմը ոտքի տեղ պատրաստեմ ,
ետքը նայէ քեզ ինչ բնեմ .

Մըլար այլոց վրէժխնդիր ,
չենէ գլխուդ Թափի մոխիր :

Բարիո-թիւն

Յանկարծ վառիլ անկարգ շարժման ,
պատճառ գիտցիր մեծ վրդովման .

Յանկարծ շարժիլ բորբոսելով ,
անշուշտ բերէ մեծ մեծ վրդով :

Ապստամբո-թիւն

Ներհակ եղած խիտ պատասխան ,
Թշնամու թիւն ունի վախճան .

Նետած նետը քեզ կը դառնայ ,
գացած տեղը պինդ որ բլայ :

Օրինապահ

Շիտակ կանոն բրէ քեզի ,
որ ճամբան որ բլայ յարգի .

Շիտակ ճամբան երկան դնա ,
զի ապահով է անիկա :

Ուղիղ սիրտն է աղօթարան ,
 եւ շնորհաց ընդունարան .
 Ով որ ունի լաւ խղճմտանք ,
 ան կը յայտնէ ստոյգ հաւատք :

Չափաւորութիւն

Չափազանց ով որ կը գործէ ,
 գործն երեսի վրայ ձգէ .
 Չափաւորը շատ կը տեւէ ,
 շրջան ունի օր ըստ օրէ :

Գովելի է առաքինին

Պէտք չէ գովել զգովելին ,
 իրեն փորձն է իրեն հայլին .
 Պատիւ չուզեր գովելի մարդ ,
 իրեն գործն է միշտ իրեն զարդ :

Օրհնէնք

Չանա ստանաա քեզի օրհնենք ,
 չարեաց պատնէշ ըլլալու զէնք .
 Չանա վրադ ըլլալ արթուն ,
 որ չի տիրէ տգիտութիւն :

Ուսումնասէր

Ուսմիկն քարով կը ծեծ կըլլի ,
 երբ մանկութիւնն բերէ մտքի .
 Ռամկաց տղայք ուսումնասէր ,
 երբ տեսանեն հօրերնուն բեռ :

Սովոր եղած կրթութիւններ ,
անձնասիրութեան են լուրեր .
Սովորութեամբ ուսումնասէր ,
անձնասիրութեան ունի սէր :

Անկերթ

Ս արժարան չի գացող անկիրթ ,
ի՛նչպէս գիտնայ ամօթ եւ խիպ .
Վարժարան մէջ անուն չունող ,
չաժեր բնաւ գլուխ մը սոխ :

Յաղ-Եր-ն Էրեց

Տկար կրկն երբ որ յաղթենք ,
մենք մեզի շատ ուժեղ կարծենք .
Տկարութիւն թշնամիին ,
շատ ուժ կուտայ գիմացիին :

Հանձար

Բենապարգեւ կարողութիւն ,
հանձարիմաստ բանագրութիւն .
Բենապարգեւ պէտք է մտայ ,
որ ճանաչենք բան խորիմաց :

Թերաւարժ

Յաւայից է այն մարդուն ճաշ ,
սլիք գործին է թերաւարժ .
Յուցուր ինձի ո՞վ է այն պէտ ,
որ չէ եղիր գործին վարպետ :

Ի իւծեալ սրտէն եղած մաղթանք ,
 վախճան ունի փուճ՝ եւ դատարկ .
 Ի իւանդ մարդուն ապաշխարանք ,
 հիւանդ կրկայ չունի յարդանք :

Հպարտիւն-իւն

Փոքրը մեծին է հպատակ ,
 Աստուած դրաւ ամենուն կարգ .
 Փոքրէն մեծնալ կրկայ դիւրին ,
 բայց մեծէն փոքր է դժուարին :

Ապերիտ

Ի իչ մը բարիք չի ճանչցողներ ,
 շատն ալ տեսնան չեն ճանաչեր .
 Բնիչ անուամբ հռչակողներ ,
 փոքրիկ հանճար չի ճանչցողներ :

ԴԱՍ

ԺԷ. ԵՐՐՈՐԴ ԱՅՐԻԵՆԱՐԱՆԻ

Բարբառնջող

Ապերախտին խօսքը թոյն է ,
որ միշտ հողի կը աօջորէ .
Անասունը հոտի բերնէն ,
բանականն ալ իրեն լեզուէն :

Բարի հոգոսոցոս

Բարիին դէմ բարի ընել ,
հատուցում եւ փոխադարձ սէր .
Բարւոյն բարի ամեն մարդու ,
չարին բարի ազնիւ մարդու :

Արժախառն

Վերի կըլայ այն ոսկիին ,
ով զարդարուի ընդ ոսկիին .
Գինեվաճառն գինեմոլի ,
որչափ ժուժկալ մարդ երեւի :

Դնէ Աստուած մեզ պաշտօնի ,
 մեզմէ կրլլանք լաւ կամ յոսի .
 Դեւն երեւի այն կերպարանք ,
 ինչպէս տեսնալ հաճոյանանք :

Մտի

Երբ ատելի գործ ունենաւ ,
 նախատանաց արժան կրլլաւ .
 Երեսն թքնես ալ չամչնար ,
 անձրեւ կուգայ կրտէ Եղբար :

Առաստիւր

Օ եւն շատ կրնեն կռւող մարդիկ ,
 այլոց կուտան իրենց բարիք .
 Չուրիշն ուտել որչափ ցանկաւ ,
 դուն կերակուր անար կրլլաւ :

Բարի Խօսակցութիւն

Ե՛րջանիկ ընկերութիւն ,
 Թէ ընտիր է խօսակցութիւն .
 Ե՛րջանիկ անանկ լեզուն ,
 որ միշտ խօսի աղէկութիւն :

Սակա-ախօս

Ընտիր խօսիլ համարօտիւ ,
 ճարտարարուեստ մեծապատիւ .
 Ընտիր խօսող բանադէտ մարդ ,
 չնւզեր փութ տեղ թօթիլ իր վարդ :

Թէ որ խորհուրդ տուիր չարին ,
 կը վտանգիս անոր առջին .
 Թէ դէշ մարդուն դրամ տաս փոխ ,
 քեզ կրկնակի կը հանէ գող :

ԶԳՈՆՈՒԲԻՆ

Ժամանակին զգոյշ չըլլաս ,
 ետքի փորձով անօգուտ կաս .
 Ժամանակէ դուրս որ գործես ,
 անշուշտ կուլաս ու կարտասուես :

ԱՆՀԱՄՆ

Ինչ լաւ բան որ մարդ չէ սորված ,
 վար կը զարնէ այլոց հաւնած .
 Ինչ բան որ իմ ձեռքէս չիգայ ,
 կրսեմ փուճ բան է անիկայ :

ԽՐԿԿ

Լեզուն արդար սիրտը չար մարդ ,
 չրսեր երբէք երեսիդ վատ .
 Լաւագոյն դեղ դառնութեամբ է ,
 շատ անուշը սիրտը կառնէ :

ԲՆՈՒՄԿԵԿ

Խօսիլ գիտցող շատ բան կրնէ ,
 ինչ որ իրեն պիտանի է .
 Խօսք որ գիտնաս բերան դոցես ,
 Խօսք չը գիտնաս ծեծը կուտես :

Ծեծը էշուն խօսքը մարդուն ,
 բայց կը փոխուի մեկզմեկուն .
 Ծեծէն վախնալ խեղացութիւն ,
 որ կը բերէ զգաստութիւն :

Անկիրժ խօսող

Կոշտ խօսքերը կըլլան բարոտ ,
 ատելի են ամենուն մօտ .
 Ասկուղ բամպակ բարձ երեսի ,
 բայց պինտ ասխտակ կոխան ութի :

Ուսումնասէր

Հեռանայ ոլ բեզմէ դիտուն ,
 հետզհետէ մօտեցիր դուն .
 Հարուստին լաւ է ծառայել ,
 բան աղքատին հազար իշխել :

Համբերութիւն

Չախորդութեան եւ փորձանաց ,
 համբերութիւն պէտք է սրտանց .
 Չմտան ետեւ ամառ կուգայ ,
 համբերութիւնն ալ կեանք կուտայ :

Ճշմարտութիւն

Ղամպարի պէս անաղօտ ես ,
 Ճշմարտութեամբ ինչ որ գործես ,
 Ղամպարի պէս կը փայփայլի ,
 Ճշմարտութիւն ուր որ լինի :

Ղաշի ատեն խիստ մօտակաց ,
 գործի ատեն ձեռքը կապած .
 Ճաշի ատեն սիրուն ընկեր ,
 գործի ատեն ցաւն է բռներ :

Չարճաղութիւն

Սարդս երբոր կը ծնանի ,
 տանջանքն ալ հետ կը ծնանի .
 Սխը չըլլար առանց ոսկոր ,
 եւ ոչ առանց կեղեւ խնձոր :

Աշխարհ-իւն

Յօժարութեամբ թէ չաշխատի ,
 չէ գործ նորա ախորժելի .
 Յօժարութեամբ է դիւրագոյն ,
 որչափ գործը է ծանրագոյն .

Գովեստ ըստ արժանոյն

Նախատելէն էվել գէշ է ,
 թէ գովասանքդ անյարմար է
 Նայէ ոտքդ ուր կը զարնես ,
 երբ փողոցը ճամբայ բալես :

Յոյս Աստուածային

Շուքին տեսքով թէ զմայլես ,
 զինքը տեսնաս ի՞նչպէս կապշիս .
 Շուքը գնաց կորսուեցաւ ,
 երբ արեգակն մեզ ծագեցաւ :

Սրչափ կարօտ ես ընկերի ,
 մըլլար բնաւ զհետ չարի .
 Ռ՛չ Դամասկոս կուզեմ երթալ ,
 ո՛չ սեւերես մարդիկ տեսնալ :

Չարասէր

Չունի վարկում չարասէր մարդ ,
 զի շատ բանը չունենար յարգ .
 Չիկայ երբէք անարատ մարդ ,
 կուզես նայէ նախ քու վրատ :

Յարգ պահել

Պէտք չէ ըսել խօսք գիտութեան ,
 ուր անզգամք իրար գտնան .
 Պէտք չէ անոր այն կերակուր ,
 որուն համն որ չի ճանչնար կոր :

Յուրո՞ւնի՞ն կրից

Չանալ պէտք է կիրք յազթելու ,
 երբ վրադ գայ բեզ խայթելու .
 Չանա ձգել ամեն բան որ ,
 մէկը գտնաս բեզ հարկաւոր :

Հեփաքիբ

Ուամկութիւն է երբեմնապէս ,
 այլոց գործին ըլլալ համտես .
 Ռահաւորն իր ճամբան պէտք է ,
 այլոց կրպակ իբեն հարկ չէ :

Սէրը յայանի կըլլայ գործով ,
 ոչ թէ անկեղծ եմ ըսելով .
 Սիրոյ անուէն ամենքն ունի ,
 բայց նմանիլ մէկը չունի .

Գործին վաշճան

Վ երջը նայէ ամեն բանին ,
 որ գործքերը կը պսակուին .
 Վարպետութիւն չէ տակ մտնալ ,
 հապա տակէն վրայ ելլալ .

Շաղբաղբո-ւի-ն

Տկարամիտ մարդու բերան ,
 շատզրոյց է եւ զբարան .
 Տկար գլուխ ոչ լմանայ ,
 եւ ոչ զուրցել կարողանայ .

Զո-արթ

Բախ մարդոց ընկերակցիլ ,
 կարթընցընէ եռանդին ծիլ .
 Բախացունող մարդուն լսեն ,
 բայց ցաւակիրն գուրս վըրնատեն .

Ծարածո-

Յանկայ զուրիչն խնդացունել ,
 ինք ծաղը կըլլայ այն չը գիտեր .
 Յաթկէ կստուն իրեն չափով ,
 անկիրթն չըլլար մէկ փորձանքով .

Ի իւանդու թիւն անբուժելի ,
 ով կարճ խելքով մեծամտի .
 Ի իւանդը թէ իր ցաւ չըզգայ ,
 վտանգաւոր է մինչ 'ի մահ :

Գահոնահոնի

Փող մը կուզէ պակաս ըլլայ ,
 կանխիկ ըլլայ ու շուտով գայ .
 Փորր ալ ըլլայ ասորուան հաւ ,
 մեծ որս կըլլայ վաղուան ալ բաւ :

Ոնայնատի

« Բանի որ օրն սկսած չէ ,
 ինչեր ծընի իրիկվունէ .
 Բու յոյս դրած բարձր լեռան ,
 ձիւն շատ եկաւ անոր վրան .

ԴԱՍ

ԺԸ. ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆԻ

Բարեգործութիւն

Այն տարին է քուկին տարին ,
երբ որ գործդ ըլլայ բարին .

Այն տարին է այլոց տարին ,
երբ որ գործդ ըլլայ չարին :

Հարաբան

Բաց բերանը չը դիմանար ,
կուզես կապէ լեզուին կապար .

Բանուկ լեզուն թոյլ բանալի
որ ամենուն դիւրաւ շարժի :

Գոռողութիւն

Գոռողութիւն մընեք այլոց ,
որ չանկանիս բերան գայլոց .

Գայլուն վիզը հաստ է եղբր ,
ամենքն իր ցաւ ձեռքովն ըրեր :

Դատաւորին ուժէն վախցող ,
 չունի իրեն վրոյ գացող .
 Դուն քու վաստակդ անուշիկ կեր ,
 կային ջորին մի վախցուներ :

Հոգաբարձ-ի-ն

Երջանիկ կեանք կունենաս դու ,
 թէ ունենաս քեզ հոգածու .
 Երանի տամ ես այն մարդուն ,
 որ մեծմ ունի վրան արթուն :

Լէւո-ագար

Օ ինչ օգուտ է լեզուագարին ,
 որ լեզուաւն է մէջ տանջանքին .
 Զուր աեղ տանջէ բոյոր անձը ,
 ու չի կտրեր լեզուին ծայրը :

Հնազանդ-ի-ն

Ե՛ յաղթութիւն անձին անձամբ ,
 կամքը կոտրել հնազանդութեամբ .
 Էջը թէ որ հնազանդ չէ ,
 անոր խրատ ծառին ճիւղն է :

Լո-ակայ

Ինկերութեան մէջ խելացին ,
 ունկնդիրն է ոչ լեզուանին .
 Ըստ պատշաճի տալ պատասխան ,
 մտերմութիւն ունկնդրութեան :

Թշնամի է ունեցածին ,

ոյլ դէտ չըլլայ սկսածին .

Թէ մտերիմ ծառայ կուզես ,

պէտք է որ դուն .բեզ ծառայես

Հասէրո-լի-ն

Ժամանակով կը կատարի ,

որչափ գործդ է պատանի .

Ժամանակով կը հասուննայ ,

ամեն պտուղ ծառին վրայ :

Մեշօ անկանիւ

Ինչ որ պէտք չէր որ մենք ըրինք ,

անանկենէ մեղանչեցինք .

Ինկնողին մարդ ընկեր չըլլար ,

հայրդ ալ մայրդ ալ եղբայրներդ ալ :

Անասնչ լէլո-

Լեզու թիւնօք եւ մահաբեր ,

մարդ չի կրնար հնազանդել .

Լեզու չունի մէջք ոսկոր ,

բայց կը կտորէ մեր միջնակող :

Խաբէբայ

Խաբերայ է ամեն մէկ մարդ ,

չի ճանչցրվիր իրենց հնարք .

Խաբէու թիւն շատ բան կրնէ ,

սոխակին տեղ ազոտու ծախէ :

140 Տէրո՛ւնին է պիպանի

Շերունի մարդ ուր նուազի ,
անտեղը շուտ կը կործանի .

Տէրունին ուր չի գանձվիր ,
անկէ շուտով ելիր փախիր :

Ա՛րջա-որ

Կասկած ունինք հաւատարմէն ,
թէ չառ անուշ կաթէ լեզուէն .

Կասուին պէտք չէ սորու եցունել ,
խահակերոցին ճամբաներ :

Ա-ի-

Հանճարեղին հետ մե կառնիր
որչափ ըլլաս իմաստակիր .

Հուկիթն ու բար իրարը գըպին ,
փնտր միշտ է հաւկըթին :

Որի՞րմա՛ն

Չաւար ունիս տալ բժշկի ,
ընկեր եղիր որկրամոլի .

Չուկը բերնէն կը բռնըփի ,
ալ ինչ ըտենք որկրամոլի :

Նե՛նգասի՞րք

Ղարս սիրտ ունող նենգաւորին ,
ամեն մէկ բան հակառակին .

Ղեկը կոտրած ըլլայ նաւին ,
հովերն ամէն հակառակին :

Ճշմտրառութեան բարեկամ ես ,
 երբ եղբորդ վարքը բննես .
 Ճշմտրապէս է բարեկամ ,
 ով զախտս ուղղէ մեր հոգեկան :

Սասկաբան

Մեղմ որ խօսիս ցնատդ ինչ է ,
 որ սաստիգութեամբ կելլաս աչքէ ,
 Սարդը բռնեն իրեն լեզուէն .
 անասունն ալ իրեն սանձէն :

Խոստովանո-լի-ն

Եանցանքնիս երբ խոստովանիմք ,
 անմեղութեան յոյս մը ունիմք ,
 Յայտնի է որ օձը կապեն ,
 բայց ճամբելու ալ կարճակեն :

Անխտկալո-լի-ն

Նշան մեծ է աղէկութեան ,
 ով թշնամւոյն է դովաբան .
 Նայէ սյուց պակասն դոցես ,
 որ պակսութեանդ ծածկոց դտնես :

Ընկերո-լի-ան չարիս

Ըստ աղէկ է մինակ երթալ ,
 բան թէ չարին ընկեր ըլլալ ,
 Ըստ աղէկ է տաւն աեղ ձգել ,
 բան չարին հետ ուտել խմել :

Ո՛վ որ կրսէ լաւ կը ճանչնամ ,
այն կը խաբուի ամեն անգամ .

Ու զտը կը ընէ պոչով գլխով ,
փշին զննէ երկու աչքով .

Խաբէքայ

Չարը բարի ձեւանալով ,
անմեղները տանջէ թրով .

Չարը անոր կը փնասէ ,
որուն խելքն որ կատարեալ չէ :

Լնառակ զառակ

Պատերազմիլ ջանայ սա մայր ,
երբ անսուակն մնայ անհայր .

Պար կը խաղան պզտի մկներ ,
երբ չի մնայ մեծ կատուներ .

Վարկո՞ն

Չանայ սրտիւդ եւ յարգ պահել ,
զի դժուար է զայն վատարկել .

Տանք ու վատտակ շատկեկ պէտք է ,
որ ունեցածն ալ մարդ պահէ .

Ուսո՞ն

Ուամկածնունդ տղայք ոմանք ,
ուսմամբ եղեն ազնուականք .

Ուամկացեղից կը ըսն քողարկ ,
ամեն գիտնոյ ըրած հարք :

Սպասաւորն է սիրական ,
Թէ գործին հետ է բաղցրաբան .
Սոխակն ազոռաւ պահուին վանդակ ,
տխակին տան միշտ գովասանք :

Խորհրդասպան

Ս արպետ գողէն օրինակ ան ,
մինչեւ հասնի գործդ կատար .
Վասն ազատ մնալ անձիդ ,
գազանն ըլ է շէթայապինդ :

Անխոհէ՛՛՛՛՛՛՛ աշխատանք

Տեղ կըրայ որ շատ պէտք է ,
տեղ ալ կայ որ շատ մնաս է .
Տղայք ոմանք բանին արագ ,
բայց իւղերնին չըրար կտրագ :

Յաջողութիւն

Ինն Աստուծոյ մատը պէտք է ,
որ ամեն գործ լաւ յաջողէ .
Իննական ձեռք ամենակար ,
անհնարից գտնայ հնար :

Խոնարհութիւն

Յաճուցանես շատ բարկութիւն ,
Թէ խոնարհիս եղբօր սիրուն .
Յաճուցանել զբարկութիւն ,
Իմաստնադոյն ճարտարութիւն :

Ի իւանդառիթ դար նենգալի ,
 մարդիկ կըլլան լեզուաւ գերի ,
 Ի իւծեցաւ մեր խօսակցութիւն ,
 չի մնաց մեր հօրը լեզուն :

Քսո-Թի-ն

Փախացող ստալեզու ,
 սպանանող է շատ մարդու ,
 Փախուքը տուներ կաւրէ ,
 որ շինելը շատ դժար է :

Պարջան:

Բիչ ռան դիտանք շատ կը պարծինք
 շատ բան ալ կայ լսած չունինք ,
 Բիչ կըլլայ հոն խօսք խօրաթայ ,
 ուր անդը որ պարծանք չիկայ :

ԴԱՍ

ԺԹ. ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆԻ

Աստուածատէր

Մենպես սիրէ քու կին մարմին ,
զերթ նենգաւոր քու թշնամին ,
Աստուածատէրն իրեն կամքէն ,
կրղղուշանայ հանց թշնամէն :

Բաղբ

Բաղբն իր սիրականին մօտ է ,
ամեն օգուտ հոն դարձունէ .
Բաղբը ինչ որ յառաջ բերէ ,
ախորժակնիս կը մեծարէ :

Խրատ

Պատուն կը լլաս եւ իմաստուն ,
Թէ ընդ քեզ է խրատատուն ,
Գանձապետին լեր սիրական ,
որ քեզ ընէ իր գանձարան :

Դպրաց անուն է գերապանծ ,
 նոյնչափ պէտք է վարք գերազանց
 Դպիր կըսուիւ նվ արագու ,
 չխտեմ ունին վարք տերտէրցու :

Ապստամբ

Երբ ապստամբ ըլլայ տղան ,
 ծնողաց սէր տկարանան ,
 Եղջիւրը մեծ կենդանեաց քով ,
 բիրով կերթան ոչ թէ սիրով :

Չբաղճոնն

Օ բաղճունքի ով հետեւի ,
 հոգեւորէն մնայ հետի .
 Չբաղճանին աշխատութիւն ,
 լոյս մը չունի մինչ իրիկուն :

Ահամայ աշխատանք

Իշն ալ լսէ իր կռիւիով ,
 երբ չի լսէ մեծ ահանջով .
 Էջուն սիրտը թէ որ ցաւի ,
 ձիէն եւէլ ալ կը դատի :

Անհաստատ վարճ

Ինթացք մարմնոյ անհաստատ է ,
 անզգայի պէս կը շարժէ .
 Ըստ մարդկային վիճակ անհիմ ,
 իրբեւ երազ շուտ շուտ փոխուին :

Թէ որ սիրես խառնութիւն ,
տակնուիրայ կընես քու տուն .

Թէ որ կուզես սիրուն մնալ ,
մըսեր մարդու բան մը դժար .

Ծոյլ

Եամանակին բաղդդ որ բացուի ,
ժողովէ բարին , թէ չէ՝ կանցնի .

Եամանակնիս կարճ է կըսէ ,
ծոյլը երբ որ բանիլ չաւզէ .

Իմաստուն

Իմաստունն է միայն ազատ ,
այլ ամենայն ծառայ եւ վատ .

Իմաստուն ով ըլլայ անձին ,
ընկերաց ալ հանէ բաժին .

Լէզուանի

Լէզուն ով որ պահել չիտէ ,
ինքը զինքը պահել չիտէ .

Լէզուին շահը երկու դռնակ ,
մէկը մահ է միւսն ալ կեանք .

Խեղճարոյ

Խենդը խնդայ հարսնիքի տուն ,
չինձու յիմարն մեռելի տուն .

Խեւը չալէ խենդը խնդայ ,
ասանկ հարսնիք ես չի տեսայ .

Օ՛եր եւ գիտուն փուճ համարէ ,
որ տղան որ կամայաչա է .
Ճնունդ զաւկին թէ ըլլայ չար ,
կանիծանէ իր հայրն ու մայր :

Արթուրիւն

Կրթութիւն ուր ըլլայ պակաս ,
խռովութիւն հոն անպակաս .
Արթութիւն կայ անձին օգուտ ,
կրթութիւն կայ ազգին օգուտ :

Հարազատութիւն

Հարազատ սիրտ սպասաւոր ,
իրեն վարձքին արժանաւոր .
Հաւատարիմ թէ չես փոքրին ,
մի ջանար որ հասնիս մեծին :

Աշխատութիւն

Չմեռն ի՞նչպէս կրնաս տաքնար ,
թէ ամառը չի քրտնար .
Չեռքդ տար բեր կըսէ Աստուած ,
որ յաջողե՛մ ես քու ուզած :

Արբէյուղ

Ղըրկէ գործի արբեցող մարդ ,
որ վնասներ բերէ քեզ շատ .
Ղըրկողին ալ անարդութիւն ,
յիմար մարդու հրեշտակութիւն :

Ղանջնալ կուզեն թէ որ դուն քեզ,
պետք է ըլլալ ամեն հեղ հեզ :
Ճշմարիտ է հեզահոգի ,
թէ առթի մէջ չի փոփոխի :

ՄԻՔԱՆՈՒԹԻՒՆ

Միարանեալ երկուց մարդոց ,
չահաւէտ է միջին միջոց :
Մէյմէկ մազ տան ամեն մորուք ,
կըլլան անոնք ալ մէկ մորուք :

Յարգանք

Յարգանք որ տաս բարեկամին ,
անարգանք է թշնամիին :
Յարգը գիտնալ ամեն բանին ,
արդարութիւն է մեծագին :

ՀՊԷՒԷՐ

Նեղէ մարմինդ բու գիտութեամբ ,
ամեն գրոց վկայութեամբ ,
Նուաստագոյն սեպող մարմին ,
կը մեծարէ իրեն հոգին :

ՅԱՂԻՈՒԹԻՒՆ ԻՐԻՅ

Շատ յաղթութիւն ընել դիւրին ,
բան թէ յաղթել իրեն անձին :
Շատ աղէկ է բարի ըլլալ ,
բան թէ բարի մարդ երեւնալ :

Ուր տեղ ըլլայ սէր միութիւն ,
 հոն կրլայ մեծ մեծ յաղթութիւն
 Որուն հացը թէ որ ուտես ,
 անոր թուրը պէտք է բաշես :

Զգո՛ւշանալ չարէն

Չէ՛ թէ պէտք է լիկ չար չըլլալ ,
 այլ չարերէն ալ հեռանալ .
 Չարերն ամեն կրլան ամօթ ,
 երբ գտնըվինք Ասաուծոյ մօտ :

Արարէրին հրամայել

Պղտիկ կտորն մեծ ծակ ծածկէ ,
 պղտիկն մեծին երբ հրամայէ .
 Պինս անխոհեմ կոշկակար է ,
 երբ մեծ ոտքին պղտիկ կարէ :

Հնալանդո՛ւթի-ն

Չանա՛ ըլլաս հնազանդ խոնարհ ,
 մինչեւ որ քեզ գովէ օտար .
 Չուրը որչափ բարակ ըլլայ ,
 թուրը չի կրարեր անիկայ :

Չար ընկեր

Ո՛ւամկաց չարեաց ընկերութիւն ,
 յարգելեաց մօտ անպատուութիւն
 Ռահան ծաղկին հետ չի վայլեր ,
 լեռան ռանակոխ ծաղիկներ :

Ստամոքսը որկրամոլաց ,
 ձիու նման բեռ է բարձած .
 Ստամոքսին լիքն ու պարպած ,
 նեղսակրուձիւն որկրամոլաց :

Խաբէբայ

Ստւերական եղած օդուտ ,
 համարելի է մեծ կորուստ .
 Վարպետորդոյն ճրագին լոյս ,
 չը դիմանար մինչ բարելոյս :

ՀանդէրՅասէր

Տգէտ մարդու զարգ հանդերձին ,
 կը նմանի շարժման կապկին ,
 Տերեւազարդ եղեւնափայտ ,
 յարգ չունենար իբրեւ զվարդ :

Անհնաչանդ Աստուծոյ

Ինն Աստուծոյ ոյլ չէ հպատակ ,
 ամենուն ալ կըլլայ կատակ .
 Իննատեսին անհպատակ ,
 կորիս աբիրոն մտան յատակ :

Բշլախոհ

Յանկուձիւն չար ուր գըրգըռի ,
 անմեղաց միտք հոն խռովի .
 Յաւը կըլլայ անբուժելի ,
 Թէ բժիշկը շուտ չի հասնի :

Իիւր երթալու չեն վայելէր :
 նենգալեզու կռուատէրներ .

Իիւր որ երթան կռուութի մարդիկ :
 օրին հանեն մեծ փութորիկ :

Փոփոխասիւ

Փոփոխամիտ մարդու գրոծ է :
 որ ամեն օր նոր բան սկսէ :

Փոփոխութիւն ախորժակին ,
 յօժարութիւն սովորոյթին :

Մէծասիւ

Քուլը տասը փող որ ունի :
 զինքը կարծէ մեծ արքունի :

Քաջ առիւծ մը զինքը կարծէ ,
 երբոր կատուն որս մի ընէ :

ԴԱՍ

Ի. ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆԻ

Ապստամբ

Աստուած իրեն ապստամբը ,
աղքատութեամբ քաշէ սանձը .

Այժմին օրհանն որ գայ հասնի ,
հովու ին բիրին կը բալըս քի :

Արդարութիւն

Բարեգործաց չարագործաց ,
արդարութեամբ են իրենց վարձք .

Բարին բարեաւ է սիրելի ,
չարը չարեաւ է առելի :

Ապաշխորհ

Պանձապահ են ողորմածին ,
ողորմութիւն որոնք գտին .

Գնօղ ծախօղ շատ կը պղծան ,
թէ որ անկէ շահ չունեցան :

Դիւրաւ ճանչնանք մեր պահաւթիւնն
 Թէ լաւ ճանչնանք անոր անունն .
 Դիւրաւ մոռնանք մեր պահաւթիւնն
 Թէ չէ հասեր լուր ամենունն :

Անխաբան

Երկու եղբարք անմխարան ,
 կըլլան երկուքն ալ ցիրուցան .
 Ես կողմնակի դուն կողմնակի ,
 յայնժամ խնդայ մեր թշնամի :

Խորհրդապահութիւն

Օգոյշ կեցիր խորհուրդ չի տալ ,
 որ բանի մէջ կըլլայ վախնալ .
 Չգուշութեամբ հաւատասցող ,
 խաբեբային չի տար մէկ վտու :

Հանակ

Էշու հանակ ընել սիրէ ,
 ամեն ասուն կռիւ հանէ .
 Էշուն կատակ մնասակար ,
 աքացելով կընէ մեռեալ :

Չչափ անջին ճանաչել

Ընտանեբար մեծերուն հետ ,
 ով որ վարվի այն կսուի խենդ .
 Ընտանութիւն անպատշաճ տեղ ,
 Թեթեւութիւն տեսանք շատ հեղ :

Թէ պէտք ըլլայ այլոց դահիճ՝ ,
 քեզի՞ ինչ որ կրլլաս կարիճ .
 Թէ արիւնս ձեռքն անցունէ ,
 օջարակի տեղ կը խրմէ :

Բարէնախանջ

Ժառանգ գիտենք զայն բազմագանձ
 Թէ զաւակն է բարենախանձ .
 Ժառանգուծիւն է ցանկալի ,
 Թէ զաւակն է շնորհալի :

Ինձանհո-ան

Ինքնահաւան կրլլայ այն մարդ ,
 որուն խելքն որ ըլլայ կրճատ .
 Ինքնահաւան եղող մարդիկ ,
 կարծեն խելքերնին մէկ հատիկ :

Լէզո-ագար

Լեզուաւ դիզէ իր թշնամի ,
 ով իր անձին է թշնամի .
 Լեզուն դիւրին կը վաստրկի ,
 Թէ բարեկամ թէ թշնամի :

Խր-ո

Խելագարին եւ հարբածին ,
 որչափ խրատ տաս ոչ օգտին .
 Խրատն յարգի կրլլայ անոր ,
 ով որ սիրէ խրատ ազլոր :

Նուրբ թիւեր անձանօթ կիրք ։
բայց լրբարար վնասառիթք ։

Ծուրբ թիւնն է նաւակալ ճուկ ։
որ արգիլէ գործերն ծածուկ ։

Ինչնակամ կրօնասէր

կամակատար իրեն անձին ։
անհնազանդ սուրբ կրօնքին ։

Կամքն առանձին զամեն իրաց ։
պէտք է զնա թողուլ ՚ի բաց ։

Համբերութիւն

Համբերութեամբ տանօզ վշտին ։
սուրհանդակ է երկնից փառքին ։

Հեզ համբերօղ հաւատարիմ ։
սքանչելի անուն գոյնն ։

Կարողութիւն

Չեռք մարդկային չէ կարելի ։
որ կարողնայ ամեն բանի ։

Չեռքը մարդուս կը սխալի ։
թէ որ մտնայ ամեն բանի ։

Ղոմար

Ղոմար խաղալ անուշ համտես ։
թիւնաւորիս երբ սկսես ։

Ղոմարպազը թէ մէյմ առնէ ։
հտքէն քսակ կը դալ տրկէ ։

Ղրագ մտաց է գիտութիւն ,
 ով որ փարի անոր սիրուն .
 Ճրագարան մի է գիտուն ,
 որ լոյս տայ իր ազգին փայլուն :

Մեծամփոփ

Մեծամեծաց տուն ինչ տեսնես ,
 անոնց կարգը բեզ չի սեպես .
 Մեծատունը թէ օձ ուտէ ,
 կըսեն դեղի համար կուտէ :

Յիմարո-լի-ն

Յիմար մարդը ինչ որ գործէ ,
 յիմարութեան նշան յայտնէ .
 Յիմար մարդուն գլխուն փոխան ,
 ոտքը կըլլայ մէջ նեղութեան :

Հանդերձսիւրո-լի-ն

Նշանն այս է մէկ յիմարին ,
 երբոր խնդայ իր հանդերձին .
 Նոր հանդերձով ավ կուզէ յարգ ,
 յայտնի է որ չունի այլ յարգ :

Անփափան

Շատուորը թէ անփափան ,
 սակաւաւորը ինչո՞ւ վախնան ,
 Շունը շունին հրամայէ ,
 անալ պոչին հրամայէ :

Ուրախութեան թէ վազերով ,
փորձութեան ալ յօժարելով .

Որսական շուն ոչինչ շահի ,
թէ աղամսց երթայ որսի :

Զոր ընկեր

Չարստերը գովաբանէ ,
իր նմանը երբ տեսանէ .

Չիկայ մարդ մի առանց շահուն ,
որ ուրիշին տայ գովութիւն .

Խոհեմութիւն

Պահապանը անձիդ վրայ ,
խոհեմութիւնը թող ըլլայ .

Պահպանութիւն այնչափ պէտք է ,
պահարանդ որչափ է նէ . :

Չանասիրութիւն

Չանքն է որ տայ մեզի պարծանք ,
որ կը հաճին ամենայն ազգ .

Չանքով պարծանք կը վաստակինք ,
չենէ մեզմէ փախչին մարդիկ :

Շարիւղութիւն

Ուամկաց լեզուն այնչափ խորին ,
բան չիմացվիր որչափ խօսին .

Ուամիկն ունի այս մեծ շնորհք ,
որ հասկըցօց չըլլար իր խօսք :

Սպասաւորաց գովելին ,
 հաւատարիմ առուտուրին .

Սպասաւոր հաւատարիմ ,
 կաշառ չուտեր իրեն գործքին :

Համբերո՞ւի՞ն

Սպելեցինք անուշ բարին ,
 չի համբերե՞նք ձախորդ չարին .

Վարդը սիրուն եւ անուշիկ ,
 բայց կունենայ հետը փուշիկ :

Թոյլ բերան

Տեսնուած բան ընկերութեամբ ,
 մի պատմեր գայն չարխօռութեամբ

Տեսակ տեսակ հարցմունքներով ,
 մարդ կը խարեն լրտեսելով :

Միտե՞նա՞նք

Բսխալի կեանք հոն գանուի ,
 երկու եղբարք ուր ըլլան մի .

Բամեալ ծառայք թէ միտքան ,
 կրնան գրչեր մեծ մեծ բերան :

Չար ցանկո՞ւի՞ն

Յանկութիւն չար ով ունենայ ,
 հանգստութիւն անկէ վերնայ .

Յանկութիւն չունեցող կըլլայ ,
 թէ ցանկութեան խօսքեր չըլլայ :

Ինձեալ բնութիւն շուտ ակործի ,
լիրք ասութեան լիրք ընկերի .

Ինձեալ խելքով եզող աղբար ,
չարին լէ՛ յիմարար :

Չորսուր

Փորձանքն չսեր ահա եկայ ,
ով որ վսիւնայ զգոյշ կենայ .

Փորձութիւնն ալ տառապանքն ալ ,
անգգուշին կըլլայ շատնալ :

Բարձրոր

Բիւ յը բարիք ընես մեկին ,

Ասուծմէ շատ կաշնես կրկին ,

Բաջ ճանաչէ այլոյ բարիք ,

ով որ այլոյ ընէ բարիք :

ԴԱՍ

ԻԱՆ ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԻԵՆԱՐԱՆԻ

Չանհալոյ

Անամօթին եղուկ հազար ,
 որ վարձատրի անարդարար .
 Ամօթն աչքին մէջ բնակէ ,
 Եւրոպիթէս բանաստեղծէ ,

Բշխախտ

Բղջախտն օձն է ներքին ,
 որ կը դրդէ ցանկականին .
 Բացակիզի խկոյն անդէն ,
 ու որ խայտայ հրդեհին դէմ :

Գոռոզ

Գոռոզ ըլլայ մէկ տմարդին ,
 Ճիշտը կը սեմ կը սէ բանին .
 Գոռոզն չըսեր թէ շնորհես ,
 հապա կուզեմ այսպէս բնես :

Ղրտալ բանայ երբ զօրանայ ,
 կեղծաւորի երբ նեղի գայ .
 Ղարն ՚ի վար ի՛նչ շուտ խոնարհի ,
 երբ իր վրայ բար գլորի :

ԱՂԻՄՈՐ-ԲԻՆ

Երջանկաբազդ յաջողութեամբ ,
 շատ վաստրկի աշխատութեամբ .
 Եւ իրատայ ազնիւ ոսկին ,
 միշտ դրացին է բանւորին :

ԼԵՂՄՈՐ

Օ զուշացիր անկիրթ լեզուէդ ,
 քան թէ օտար թշնամիէդ .
 Ջրաւ իչ կենաց է լեզուագար ,
 որ չար լեզուին չէ սանձահար :

ՋԳՈՂՄ-ԲԻՆ ՚Ի չարէն

Եւ ջանասէր ձգել յայն հոր ,
 որ ինքն եղաւ անդնդախոր .
 Է՞ր չես վախնար Ֆշացողէն ,
 որ կը խայթէ ամեն առնն :

ՈՒՍՈՒՄ

Բոտ պատշաճի գործ մատենի ,
 զուարճառիթ գրօսանք բարի .
 Ըզճալի բան ի՛նչ կայ աղւոր ,
 բան հոգեւից ճառ գրաւոր :

Թիւրու թիւն շատ կը ցուցունէ ,
ով բաւական փորձ եղած չէ .

Թարմատար է արհեստագործ ,
թէ լաւ եղած չէ անոր փորձ ։

Ժամալաճառ

Ժամանակը վատնէ քունով ,
իր գործն այլոց տայ դրամով .

Ժամալաճառ զբօսանքով ,
գործը մնայ իր ծրարով ։

Անպո-սպ

Ի՞նչ շահ օձառն սեւամորթին ,
ի՞նչ շահ խրատն խելագարին .

Ի՞ժին շապիկն է տարեփոխ ,
բայց բնութիւնն է անփոփոխ ։

Ո-սո-հասիւրո-լի-ն

Ի հապատար է դիտութիւն ,
օրականի դասառութիւն .

Լիճ՝ մը կը լայ մէջը լուղիլ ,
օր բատ օրէ վազած կաթիլ ։

Անդորրասէր

Խոր խոցոտէ չար սատանան ,
խաչէն որոնք որ հեռանան .

Խաչն Յիսուսի կը ընտցունէ ,
երբ օձակերպ չարն խայթէ ։

Օտանր բեռ տայ իր ծնողքին ,
 Թէ հպատակ չըլլայ որդին .
 Ճառան ծառայ է ծխական ,
 Բայց որդին է ծառայ բնական :

Ամբարշտո-լիան

Կարճ է կեանքը ամբարշտաց ,
 Բայց արդարը երկայնակեաց .
 Կենդանու թիւն խաղաղական ,
 օրինապահ,ք շատ կուենեան :

Խոնարհ

Հպարտն կըսուի թիւնաւոր օձ ,
 Բայց խոնարհ գառն յաղթէ զայն օձ
 Հպարտին դէմ խոնարհու թիւն ,
 յաղթարագուկ վեհանձնու թիւն :

Դանդաղ

Չայնատու շատ հրամանաւ ,
 դորձակաատար կարի սակաւ .
 Չեռքը զօրէ քաջ զինւորին ,
 ոչ շիփորսց պատերազմին :

Ողջախոհ

Ղեկավար է այր ողջախոհ ,
 ցանկականը կը պահէ գոհ .
 Ղեկ մը ունի բանականը :
 միջասահման պահել զինքը :

Ղիշտ սխալանք շատդէտն ունի ,
 երբ դիտու թեանն ապաւինի .
 Ճարտարապետ անձնապաստան ,
 ծուռ կը կանգնէ շէմը դրան :

Անդգամ

Սըլար օգնիչ անզգամին ,
 որ չընէ քեզ պաշար բերնին .
 Մէյմը կոխէ ոտքիդ վրայ ,
 մէյմալ կոխէ վրդիդ վրայ :

Անտիպոլիս-Բի-ն

Յարդ կը սեպվի քեզ աւելի ,
 երբ թշնամիդ քեզմէ պատուի .
 Յարդ եւ պատիւ է ողջերուն ,
 երբ ուղարկես մեռելն իր տուն :

Զգո՛ւշ-Բի-ն Դէսր աս-Բից

Նախածանոյց վնասառիթ ,
 զգուշութեան է մեզ առիթ .
 Նախածանոյցն է սիրելի ,
 թէ երբ կամ ո՞ւր կը սխալի :

Տարգամ

Շահ մը չունի սրտի փափաք ,
 այլ դործ պէտք է եւ աշխատանք .
 Շահ չի բերեր այլոց խնամ ,
 թէ որ քեզմէ ըլլաս տարտամ :

Ով որ ունի մեծ մեծ անուն ,
անով չըսվիր մարդ բանիրուն .
Ունին շնորհք բանիրուններ ,
սկսածնին լըմնցունել :

Անհամբեր

Չարութեան մէջ մեծագոյն չար ,
չարեաց չըլլալ համբերատար .
Չհանդուրժել ձախորդութեանց ,
համարումը աւրէ մէկանց :

Դասարկալը

Պատուական բերք վարժարանին ,
ոմանք սեպեն խայթ փշածին .
Պահ մը նստինք պահ մը շրջինք ,
անոր կտեն խնդի հարսնիր :

Բողոքարար

Չահաւորակ փառք է ծնողաց ,
բաղաբաւար զաւակ օրհնած .
Ջանան ստանալ պարտիզաններ ,
մարդագեանի մէջ լաւ ծառեր :

Շարքան

Ռամկաց բերան բանուկ կըլլան ,
Թէ ահանջներն անգործ մնան .
Ռամկաբարոյ խօսուն բերան ,
փշտակրութեամբ ուտէ զգան :

Սիրական է փրկչին մերոյ ,
խոնարհ անձն հեղաբարոյ .

Սամարացի Ֆօտինա կին ,
խօսակցեցաւ առ ջրհորին ։

Վարկարաբան

Որ ատժար խօսող զինքը ասանջող ,
ո՞վ է անոր քիչ մը օգնող .

Վատժար խօսքին ցաւը քուկդ է ,
համեստարանն միշտ հաճող է ։

Անտուսի

Տեառնատեաց որ չար անառակ ,
չարատանջի չար նշաւակ .

Տարագիր ո՞վ եղաւ լեռներ ,
որ արածեց խող տղմասէր ։

Ոսո-Ֆեսակ

Րոպէ մը կեալ ՚ի վանժարան ,
լաւ է բան ամ մի պալատան .

Բախ եւ զուարթ է սերմնացան ,
երբ որ բազէ իր տարեկան ։

Համեստարան

Յանկան օտարք քեզ մեծապէս ,
թէ ամենուն քեզ յարմարես .

Յոյց տայ անբան կապիկը մեզ ,
որ կը ջանայ դորձ մարդու պէս ։

Իւծեալ ընթացք պատանեկաց ,
 նման թռչնոց անյայտ շաւղաց .
 Իւսեն կաղմեն ուղածնուն պէս ,
 չեն ըսեր որն է բարեպէս :

Փառամոլ

Փառամոլք չեն սիրեր նման ,
 չի իրարու պարծանք գողնան .
 Փիղին լեզուէն այն հասկընայ ,
 անոր խնամ ով ունենայ :

Խրափ

Քաղցրաւենի հոգեպարար ,
 ծերոց խրատ հոգւոյ պաշար .
 Զ լիստոսական օրէնք սիրայ ,
 ազնիւ խրատ բարեհաճոյ :

ԴԱՍ
Ի Բ • ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԻԵՆԱՐԱՆԻ

Խրոփ

Անձդ թէ որ տէր չունենայ ,
անտէր այգին շուտ փճանայ .

Արդասաւոր կըլայ այգին ,
թէ որ աղէկ դարման տըրուին :

Բարեկամին խօսքը մըռէ ,
երբ խրատով քեզ կը պատուէ .

Բարեխրատ ծերոցն բանք .
ազնիւ մարդոց մխլթարանք :

Ղատուն կըլլաս եւ իմաստուն ,
թէ ընդ քեզ է խրատատուն .

Ղանձ գերապանծ է անհատնում ,
չնորհալի խրատատուն :

Դժբազդ եղած է իրաւունք ,
 զի անդարձ շատ մոլի վարուք .
 Դուք եղևորք էք ըսողնն զէմ ,
 սպասումք շատ գտնելեր են :

Երջանիկ է քաղաք կամ գետղ ,
 թէ գտնելի հոն խրատող .
 Երանելի է այն զաւակ ,
 երբ խրատէ իրեն աւագ :

Օջրաւար են ոմանց խրատ ,
 որ կը մարբեն մարդուս արատ .
 Չաղքատութիւն եւ զանարգանք ,
 ՚իբաց բաւնան խրատու բանք :

Ե՛ր բաւական բիչ մը խրատ ,
 թէ սիրտն ըլլայ զերթ կակուղ վարդ .
 Էշուն խրատ ծառի ճիւղեր .
 բանականին լաւ խրատներ :

Բնիկեր եղիր անանկ մարդկան ,
 որ ցոյց կուտան երկնից ճամբան .
 Ընթացունեւ որ լաւ գիտնայ ,
 անանկ ձեռքէ սո՛վ կը վախնայ :

Թէ անխնամ է մանկութիւն ,
 տաղնապ ունի կենդանութիւն .
 Թէ արթնութիւն չունի հովիւ ,
 գառինք վնասին գիշատիւ :

Ժամանակ կայ ամեն բանի ,
 հարցնուր բննէ՞ տեղն զտեղի .
 Ժամանակէն դուրս մէկ աղօր ,
 ամենեւին չէ ձայնաւոր :

Իմաստունէն յանդիմանուիլ
 լաւ է քան յիմարէն գովուիլ .
 Իմաստունին շրթունք անմեղ ,
 զէնք հանճարոյ են ամեն հեղ :

Լսող եղիր ձերոց խօսքը ,
 որ վասարկիս անոնց խելքը .
 Լէր մերձակայ իմաստունին ,
 որ յիմար գործ քեզմէ փախչին :

Խրատ բարի գրէ սրտիդ ,
 որ քեզ կրթես անկարգ բանիդ .
 Խրատն է գործ ողորմութեան ,
 եւ առաջին դեղ մանկական :

Օայրագոյն գանձ կը վատակի ,
 ծերոց խորհուրդ ով ընդունի .
 Ծերոց խորհուրդ պինդ ալ ըլլայ ,
 գլուխ պատուել ոչ ունենայ :

Կեանքդ հոն չես կրնար վարեր ,
 ուր չունենաս հոգածու աէր .
 Կեանք լսելեաց քաղցրաշունչ ձայն ,
 բայց եւելօք խրատու բան :

Հեռուելով փորձեալ ծերոց ,
 խոհեմ կըլլաս նման անոնց .
 Հնազանդիլ ով որ ունի ,
 իրեն վրայ դատող չունի :

Չի խրատն երբ որ շատնայ ,
 անզգամք կը ձանձրանայ .
 Չանձրութեան ախտ ով ունենայ ,
 խրատէն ալ կը հեռանայ :

Ղըյմէթ չիտէ աղէկութեան ,
 ով որ սորված է գէշութեան .
 Ղըյմէթ ով որ չիտէ լաւին ,
 կուզես խոթէ գանձարանին :

Ղրագ հոգւոյդ անգին խրատ ,
 Թէ ձանձրանալ չունիս վրատ .
 Ճերմակ ստակ սեւ օրերու ,
 կարծեմ պէտք է ամեն մարդու :

Սի պարտաւեր խրատաբան ,
 որ խրատով քեզ կեանք կուտան .
 Մարդուս անձին մեծ կենսառիթ ,
 բարի խրատն է ճշմարիտ :

Յարգին՝ յարգի մարդուն վայլէ ,
 գէշ մարդ աղէկ բան փուճ սեպէ .
 Յարգին ճանչնայ յարգելի բան ,
 լեռանցին միշտ խմէ իր Թան :

Նախ հարցանող պէտք է ըլլաս ,
 որ բանի մը գիտցող ըլլաս .
 Նոր պաշտօնի սկսողի ,
 ընկերակից հարկաւորի :

Շնորհք սեպէ խրատու բանք ,
 որ վատը կիս անով յարգանք .
 Շորհալի խրատաբան ,
 քովդ պահէ գանձի փոխան :

Ուր մղախոտ աճին անսերմ ,
 հոն սերմանել պէտք է լաւ սերմ .
 Ուր կան վայրի պտուղք տտիպք ,
 պատուաստելով կրլան խորտիկ :

Չըզխոցածք հարցաքննել ,
 չըլար բնաւ ամօթ սեպել .
 Չիտե՛մ բող մարդ քաջ գիտնայ ,
 գիտե՛մ ըօղն ոչինչ գիտնայ :

Պատանին թէ ընկախակ ,
 ձերոց խրատ հանէ դատարի .
 Պարտէ գը թէ ապառաժ է ,
 սերմնացանը ունայն ցանէ :

Չուր չունեցող պարտէ գ մի է ,
 խրատատու ով չունի նէ .
 Տանքն անօգուտ հողագործին ,
 արեւն անձրեւ թէ չէ իր գին :

Ուամիկ տղան չըլար սիրուն ,
 երբ որ շրջի հետ չարերուն .
 Ուորովամ էր տղայամիտ ,
 որ անարգեց ձեր քարեմիտ :

Արաքորբը տենչիւ խնդրեն ,
 վայելչականն ծերունիէն .

Արեն փորձեալ ծերոց խրատ ,
 որոնք ցանկան չունիլ արատ :

Սաստակաւորն է շահաւէտ ,
 թէ հարցափորձ ընէ յաւէտ .

Վերակացու ունող բանւոր ,
 կարտադրէ գործ պատշաճաւոր :

Տղոց ես նէ ծեր մը պէտք է ,
 որ խրատով քեզ պաշտպանէ .

Տղոց կաճին օրհնենք շնորհք ,
 երբ ունենան բարի ծնողք :

Բետր մարդոց մէջ որ մտնաս ,
 բերնից տեղք ականջդ բաց .

Բետր պատմիչ աշխատի զուր ,
 երբ բազմականք չի նստին լուռ :

Յանկալի է այն ուշադիր ,
 որ խրատով գրծէ ընտիր .

Յանուած սերմունք ճանապարհին ,
 պարտաւ երկիր պաւարելիէն :

Իյւճեալ խելքը շտկել ուղող ,
 փորձեալ ծեր մը գանայ կրթող .
 Իյւճեալ մնան զգայարանք ,
 Թէ որ աչքը չբնէ խնամք :

Փուժայ հնազանդ ըլլաս մեծիդ ,
 որ վնասներ չիկայ անձիդ .
 Փորձ մեծերուն ով հեռելի ,
 բնաւ երբէք չի վնասի :

Քաղցր սիրով հնազանդ լեր հօր ,
 որչափ ըլլայ քեզ ահաւոր .
 Քաղցրաձաշակ դեղ համարէ ,
 եւ չ հայրդ քեզ յանդիմանէ :

ԴԱՍ

ԻԳ. ԵՐՐՈՐԴ ԱՅՐԻԵՆԱՐԱՆԻ

Ուսումնասիրութիւն

Մեծախելի է ստացուած ,
 աշխատութիւն գիտնականաց .
 Անթառամ է անանկ ծագիկ ,
 որ յաւիտեան բուրէ հոտիկ :

Ի ոլոր աշխարհք է գրքատուն ,
 ուսումնասէր երբ ըլլաս դուն .
 Ի ոլոր աշխարհք է վարժացետ ,
 երբ ուշադիր ըլլանք աշկերտ :

Պիտութիւն՝ ոյժ՝ նաեւ արուեցտ ,
 հարուտ բարիք են ՚ի գոյեաց .
 Գիտութիւնը իմաստութեամբ ,
 ջահ մի պայծառ արեգակամբ :

Գիտութեան եւ հմտութեան
ուշիմութիւն խոհեմական .

Դարապատում լուր են ազնիւ ,
գիտուն մարդիկ շատ իմաստիւ :

Լնթակայ է իմաստութեան ,
ով հեռեւի բարի ուսման ,
Եթէ բանի մէկ սերմնացան ,
լեցուած տեսնայ շտեմարան :

Օ էնք բազմազան խելքն է միայն
տիրապետող աշխարհ համայն .
Զաչացու է տգիտութիւն ,
որ հարկաւորն չունի իր տուն :

Լ՛ անզգայ կոճղ արձան ,
ով հաճերէ տգիտութեան .
Է՞ք չես խնդրեր մարդոյս պիտոյն ,
թէ նմանիլ կուզես մարդոյն :

Ինտիր վարքն է իմաստութիւն ,
գիտութիւնն ալ զարդ է հոգւոյն .
Ընտիր դաշտ մի է ծաղկալից ,
գիտնոց ուղեղ իմաստալից :

Թագ իմաստնոց է փայփայլուն ,
 քան կայսերաց Թագ բաղմակուն •
 Թագբլ չըներ մարդն ահաւոր ,
 այլ քաջութեան գործ շահաւոր •

Եւամանակի դատառութեան ,
 ուսումնասէրք ուրախանան •
 Եւամանակը փուճ անցունել ,
 մեղք սեպէին իմաստուններ •

Ինչ շահ դէմքիդ դեղեցկութիւն ,
 Թէ ունենաս յիմար անուն •
 Իմաստութիւն ով չունենար ,
 օտար զսրդով չի աղւորնար •

Ինչ քաջանուն ուտանելեօք ,
 քան Թագաւոր չնչին փառօք •
 Լաւ է աղքատ եւ իմաստուն ,
 քան Թէ հարուստ կայսերութիւն •

Իսելացին ինչ ընէ ոսկին ,
 արքայական գանձ է իր գին •
 Իսելքով մտքով զարդարուած մարդ
 աստուածային գրախտին զարդ •

Օտաղկափութիթ ուսմնասեր ,
 կեանքին լաւը քեզ է հասեր .
 Տիաժանի պէս փայտայի ,
 լոյս գիտութեան ով որ ունի :

Վարդան սիրուն տղաս կարդան ,
 որ մեծնասնէ ուտե՛ր գաթա .
 Վարդայ՝ դրել՝ կարել՝ եփել ,
 ամեն մարդու հանդէս վայել :

Հագարներով կայ սորվելիք ,
 որ հարկադրին ամեն անձինք .
 Հարիւր տարի որ բան սորվիս ,
 դեռ գիտցածէ՛դ պակաս ունիս :

Չեռք չառներ գիրք մեղքնալով ,
 որ չըլլայ թէ հիննայ շուտով .
 Չանձրութիւնը ձգէ մէկդի ,
 գիրք հինցունեղն է գովելի :

Դամպարափայլ լուսով փայլի ,
 գիտութեան հետ ով դրաղի .
 Ղօյայ պատուի իմաստութիւն ,
 ամեն զինքը սիրողներուն :

Ղրագ մտաց անշէջ ունին ,
 ուսումնասէրք իրենց բանին .
 Ճեմարան է շատ գիտութեանց ,
 ու ջանասէր ըլլայ ուսմանց ։

Սանուկ թէ ծեր սորիին իրարմէն ,
 թող չամաչեն այս պարծանքէն .
 Մանուկ մնայ մէկ ծերունին ,
 թէ չի սորիլ իր պիտանին ։

Կաղթէ գիտուն՝ զօրեղ մարդուն ,
 եւ աղիտին կապէ լեզուն .
 Յարակո՞ծ է տգիտութիւն ,
 անտրտո՞ւմ է իմաստութիւն ։

Նամակ եւ գիրք սիրուն ընկեր ,
 առաւել բան ազէտ ընկեր .
 Նեմ սահման է գրքարան ,
 հոգւոց մերոց բժշկարան ։

Հատ կարդալով կըլլաս գիտուն ,
 ոչ թէ ունենաս գրքատուն .
 Հատ գիրք ունիս ո՞վ կարդացող ,
 բայց վիշինին չունիս աւրող ։

Որչափ սորվիս՝ սակաւ գիտես ,
այլոց բոլր ինչէր տեսնես .
Ո՞ր գլխուն մէջ ունին կայան ,
գիտութիւններ համանդամայն ։

Չի սորվածէդ քեզ խեր չիկայ ,
սորված բանդ քեզ հաց կուտայ .
Չը դիտնալը չըլար ամօթ ,
չի սորվիլը բերէ ամօթ ։

Պատիւ գտնայ ով սէր ունի ,
միշտ գիտութեան կը հետեւի .
Պարտէղին մէջ ով որ մանէ ,
իրմէն անուշ հոտ կը բուրէ ։

Սանկա մաւթէն փախչիլ հեռու ,
խնայողութեամբ վարժըլելու .
Չանք ով ունի լաւ հմտութեանց ,
կարգաւ պէտք է անորը ընթացք ։

Ուամիկ մնայ ով որ ըսէ ,
դասատուն միշտ մերին տունն է .
Ուամիկն կըսէ վարպետ շատ կայ ,
ու վարպետի կարօտ մնայ ։

Սովու մէջ է այն խեղճ տղան ,
որ չուզեր դալ 'ի վարժարան .

Սով կայ մարմնոյ փնասառիթ ,
սով կայ հոգւոյ փնասառիթ :

1) արպետ չիկայ առանց արհեստ ,
եւ ոչ առանց վարպետ արհեստ .
2) Թանգաւոր է զինւորին ,
առանց վարպետ վառիլ ուժին :

Տողաչափ մը բան հարցունեն ,
ափիւրերան կըլլաս կարծեմ .
Տղայու թիւնն եկն զանց առ ,
բան սորվիլը չունի դժար :

Իննական այս է հրաման ,
քննել զգիրս Աստուածական ,
Իետոր կըսվիս եւ տիրացու ,
բայց տեսնանք ինչ սորված ես դու :

Յանկու թիւնը շոգ ենուա է ,
շատ անիւներ կը դարցունէ .
Յանկու թիւնն է գործի խթան ,
երբ որ ձեռքը մանէ գթան :

Իրևսեալ ակամբ թագ հօր գլխուն ,
 թէ զաւակը է իմաստուն :

Իրևսեալ պսակ սէնի շնորհաց ,
 ով օրինօք է կրթուած :

Փախիր անսէտ ախորժակէն ,
 ոչ թէ օգուտ եղած բանէն :

Փուճ բաներու հետեւողներ ,
 սգէտ թանձրամիր են կեցեր :

Բերթող կրլաս բազմօրինակ ,
 թէ դիտուեան չըլլաս համբակ :

Բրխտոս Տէր մեղ օրինակ ,
 որ ունեցաւ աստուակ բնակ :

ԴԱՍ
Ի Դ • ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆԻ

Աշխատութիւն
Այլոց հացը ուտող ես դուն ,
Թէ անաշխատ նստիս քու տուն .
Առանց ծաղիկ չիկայ պտուղ ,
որ անաշխատ լեցունենք կուղ :

Բանուկ ձեռքը անկարօտ է ,
Էատու ընեքէն մեղք կաթէ .
Բանուկ ջուրը սխորժելի ,
աշխատաւորն ընդունելի :

Գործն ասորուան մի ձգեր վաղուան ,
Թէ չէ գործը կրկայ տարուան .
Գործակալին յարգի ատեն ,
ներկան վեր է ապագային :

Դանդաղութիւն մընեք գործիդ ,
որ շուտ հասնիս բուկին վարձքիդ .
Դուն ալ եկար ես ալ եկայ ,
աշխատողն միայն վարձք կայ :

Եղանակ մը բռնէ զուարթ ,
որ ձեռքիդ դործ ըլլայ բեղ հարթ .
Երբոր կրնաս չես աշխատիր ,
երբ կամենաս չես վստարկիր :

Օ աւկին բոլր անաշխատ դանձ ,
պատճառ կըլլայ աղքատ կենաց .
Չուակ անարդ՝ վատնէ ժառանգ ,
եւ մոլութեամբ կըլլայ կատակ :

Են արարիչ յաջողէ գործ ,
երբ ըսկսի մէկ բարեգործ .
Է դժուարին սկիզբն գործին ,
ետքի անկու դառնայ դիւրին :

Բսկսելու ինքնայօժար ,
կատարելու թոյլ եւ տկար .
Ընես կըլլայ չընես մնայ ,
իբմէն եղած բան մը չի կայ :

Թէ ուրիշին ձեռքովն ուտես ,
կրչտացունել չունիտ դուն քեզ .
Թէ պագամաթ ունիս բու տուն ,
աղէկ թրչէ որ ուտես դուն :

Ժամանակի սլ կրսպասէ ,
ժամանակի միշտ կարօտ է .
Ժամանակը քենէ անծախ ,
բայց դուն կըլլաս անոր ծիծաղ :

Ինչ բան որ քեզ կրչտացունէ ,
այն քեզ աղէկ կաշխատցունէ .
Ինչ որ եփես անով կուշտ ես ,
այլոց գործքէն հաց չիկայ քեզ :

Ի եռ կարծես վրան բառնան ,
երբ աշխատանք իրեն ցոյց տան .
Լոյս կը ծագէ վրաս կարծեմ ,
երբ անաշխատ հաց որ ուտեմ :

Խօսքով առատ գործով տկար ,
երկուքն ալ են միշտ անյարմար .
Խօսքդ մասիս գործդ սքիս ,
երկուքով ալ պախարակիս :

Օ՛տլ եղողին խրատ եւ փորձ ,
 մըջուններուն է ջանք եւ գործ .
 Տուլութիւնն է մեծ թշնամի ,
 բան զամենայն չար թշնամի :

Կորուստ կերթաս ծոյլ բնութեամբ ,
 թէ չի հոգնիս աշխատութեամբ .
 Կորուստ կայ որ գանձին վնաս ,
 կորուստ կայ որ անձին վնաս :

Հարուստ տղայք դատարկաշուրջ ,
 խնջոյից մէջ կրբան անշունչ .
 Հարուստ տղայք դժօտակր ,
 որ կըլլայ որ փետտեն մաղեր :

Չեռքիդ գործն որ սցօր կրնաս ,
 ետ ձգեսնէ՛ ետքը կուլաս .
 Չեռքին գործը ձգող վաղուան ,
 ոչ ունենայ գործ կատարման :

Ղսմէթս տուր Աստուած կանչէ ,
 դատարկ շրջի ու ձեռք փարտէ .
 Ղովաները լեցուն ուզող ,
 ջուր բաշերու չէ՛ ձանձրացող :

Ղարտարութիւն կամ բաղդ ունիլ ,
 առաքինի կրնէ ընտիր .

Ճարտար ըլլայ մէկ բաղդաւոր ,
 փուճ շանցուներ իր յաջող օր :

Միշտ անաշխատ հանգստութիւն ,
 է թոյլութիւն եւ վատութիւն .

Միշտ զբօսանք մարմնաւորաց ,
 մեծ արգելք է հոգեւորաց :

Յաղթող է միշտ աշխատութիւն ,
 բայց թշնամի է ծոյլ մարդուն .

Յառաջընթաց ով ըլլայ նէ ,
 հրամայելն անոր վայլէ :

Նսեմ փառքեր խնդրող անձանց ,
 անխոնջ աշխատ պէտք է սրտանց .

Նիւթականին հետ զինւորեալ ,
 ուր է բարեօք շահաւորեալ :

Ընորհքն այն է աշխատանաց ,
 որ թերի չի թողուր բանած :

Ընորհքներուն մէկ տեսակնալ ,
 օգտաւորին չի թուլանալ :

Ով որ բանի ձեռք չի զարներ ,
բան մի ալ չի կրնար ըներ .
Ողորմելի կը մնայ գործ ,
երբ թոյլամորթ ըլլայ մէկ որձ :

Չիք գողութիւն ընդունելի ,
բայց գողութիւն ժամանակի .
Չունիս քովդ ոսկի դիղած ,
ունիս ատեն բեզի հասած :

Պահպանութիւն չընող շունին ,
չի տեսայ որ հաց մը արվին .
Պառկող գայլէն շատ աղէկ է
արթուն աղուեսն որչափ փոքր է :

Չանասիրաց աշխատութիւն ,
չը գիմանար մինչ իրիկուն ,
Չանք չունեցող աշխատութեան ,
անուն եզին բեռնակրութեան :

Ուամկաց նման են անախտան ,
հարուստ տղայք թէ թոյլ ըլլան .
Ուամկաց տղոց շարունակ ջանք ,
առիթ կըլլայ ստանալ փառք :

Սրտի մէջը որ սէր չըլլայ ,
 գործն երեսի վրայ մնայ .
 Սկսողին կը խոստանան ,
 կատարողին ալ վարձք կուտան ։

Վ աղը ինչպէս ընտիր գործէ ,
 թէ տարտամի ասօրվընէ .
 Վայր մի կնատ վայր մի խրոխտ ,
 ինչպէս կըլլայ արի սրտոս ։

Տընտընացողն կը սիրէ բեռ ,
 սանդուխն հանէ մէկէն ՚ի վեր .
 Տասը հովտին մէկ դագաթ լեռ ,
 քասսուն բանւոր մէկ տանուաէր ։

Բոպէն գործին է հարկաւոր ,
 չենէ գործն է պակասաւոր .
 Բոպէն բրէ քեզ հարկաւոր ,
 որ ունենաս կեանք փառաւոր ։

Յանկու թեամբ է ամենայն ինչ ,
 թէ պիտանի եւ թէ ոչինչ .
 Յանկու թիւնը ուր որ քիչնայ ,
 աշխատու թիւնն ամ կէ վերջս ։

Իլիծեայ կամօք արտում մարդու ,
 ծուլութիւնն է զերթ վերարկու .
 Իլիծեայ արմատ ծառին պտուղ ,
 ամենեւին չըլլար կակաւղ :

Փափկանուէղ ՚ի մէջ գրկաց ,
 չը դիմանար քիչ մը վշտաց .
 Փամփուշ շայակ շուտ կը խոնջի ,
 երբ ծանրութեամբ բեռնաւորի :

Քաջասիրտ է արի մարդը ,
 ոտքին ներքեւ կառնէ բաղդը .
 Գիչ կը բառնայ շուտ կը դառնայ ,
 անոր ինչ գործ կը դիմանայ :

ԴԱՍ

Ի Ե . ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԻԵՆԱՐԱՆԻ

Առաքինութիւն

Այն բաները առաջ սորվէ ,
որ փրկութեան հարկաւոր է .
Անանկ դործի աշխատէ որ ,
վայելիս զայն դուն ամեն օր :

Թանականին սնունդ աղւոր ,
բարի խրատն է հոգեւոր .
Բարոյականն սորվեցունէ ,
Թէ մարդուս ինչ պէտք է ընէ :

Գեշէն փախչիլ բարի ընել ,
իմատունին է այն տրուեր .
Գանձ՝ անգին է ազատութիւն ,
զայն ստացողն է իմատուն :

Ղեղ մի չիկայ այնչափ զօրեղ ,
 քան աղօթել Աստուած ահեղ .
 Դիւրագոյն է մէկին լսել ,
 քան ամենուն ականջ դնել :

Երկիւղ եւ սէր բո՛ւ քեզ թեւ ,
 որ չի՛ զօրէ քեզ ժանտադեւ .
 Երկիւղ տեառն աղբիւր կենաց ,
 եւ անվնաս է երկիւղած :

Օ՛րնչ գեղեցիկ իմաստութիւն ,
 ընտիր վարքով ըլլալ դիտուն .
 Զինևորին պէտք է կլթըվիլ ,
 որ կարողնայ պատերազմիլ :

Ե՛լ յաւիտեան երջանկութիւն ,
 փորձով ճանչնալ Աստուածութիւն
 էին պաշտել չէ՛ լոկ բանիւ ,
 գործով ալ պէտք է տալ պատիւ :

Ընտրէ առաջ չարն ու բարին ,
 ետքը մտիր ներկայ գործին .
 Ընտրել պէտք է այնպէս գործիք ,
 որ չարին հետ պատերազմիք :

Թոյլ տայ Աստուած քիչ մը նեղիլ ,
բայց բոլորով չիտար ճմլիլ .
Թեպէտ մարդոց մէջ անարգեալ ,
բայց Աստուծով փառաւորեալ :

Եւամանակն է մեծ գերազանց ,
որ պարտաւոր կրնէ բարեաց .
Զամերուն մէջ եւ գիրքերուն .
առաքինեաց փայլի անուն :

Իմաստութեամբ հոգեւորին ,
տգեղութիւն մարմնոյ ծածկին .
Իմաստուն է այն տգեղ մարդ ,
Թէ հոգւովն է զերթ փայլուն վարդ :

Ի յս արդարոյ նշուլազարդ ,
բայց ամբարիշտ խաւարամած .
Լուսաւոր է առաքինին ,
կուզէ ըլլայ ներքեւ հողին :

Խելամուտը ունի ճարակ ,
անմեղութիւնն է համարձակ .
Խելք ունողին փորձանք որ դայ ,
շուտով իրեն ճար կը դռնայ :

Չառայութիւն Աստուածական ,
 Թագաւորել է վերհական .
 Տառն որ արմատ պինտ ունեցաւ ,
 Խլել չըլլար զանի դիւրաւ :

Կամբդ սիրտդ տուր արարչին ,
 որ հանգչիս գոգն Աբրահամին .
 Ար ծնանիմք մի օրինակ ,
 գործով կերդանք զատ զատ տեղիւնք

Հեռու կեցիր անկարգ բանէն ,
 որ անով բեզ չի նախատեն ,
 Հրաժարէ ըսէ բեզի ,
 որ բանը որ ըլլայ յոսի :

Չայնդ կուզես Աստուած ըսէ ,
 սրտի Չանքով աղաղակէ .
 Չայնի փրկչին հետեւելով ,
 աշխարհս ձգէ իր վնասով :

Պօլայ կելլայ վերնային դար ,
 որչափ ճամբան իյնայ արդար .
 Ղեկը թէ որ ըլլայ հաստատ ,
 նաւը կըլլայ յայեաց ազատ :

Ղշմարտասէր լուսաւորած ,
 հոգեւորէն չըլլար զատուած .
 Ճշմարիտ է այն խելացին ,
 թէ կենակցի հետ խելօքին :

Մինակ յուսով մնացողներ ,
 կորուսերեն շատ վաստակներ .
 Միշտ կայ ու ոչ երբէք կըլլայ ,
 Աստուած է այն ուրիշ չիկայ :

Երբ ունայն եւ սուտ երազ ,
 թէ սա Աստուած չըլլայ հիմնած .
 Յիսուս է մեր երկնից ճամբան ,
 որ հոս ըրաւ իւր իջեւան :

Նախնեաց վրայ միշտ կը պարծինք ,
 անոնց նման վարք մը չունինք .
 Նախնեաց վարուց նմանութիւն ,
 բայց ոչ չարեաց այլ լաւերուն :

Հատգէտ մարդը այն է միայն ,
 որ կը գիտէ միշտ փրկութեան .
 Հատ կայ անուամբ առաքինի ,
 որ արաւքուստ միայն փայլի :

Ուր եւ իցէ միտք սրբազան ,
 պահպանութիւն է անձնական .
 Ոչ լեռն ունիմ ես այդքատան ,
 ոչ գայլերուն հետ դատաստան :

Չարիք չընող առաքինին ,
 հանդիստ կուտէ պտուղ կեանքին .
 Չարութենէ խոտորելով ,
 շտեմարան լեռան բերքով :

Պաշտօն բարի որ առ Աստուած ,
 զգօնութեան է ըսկսուած .
 Պատուական է այն ստացուած ,
 ուր գտնելի մարդ լուսազգեաց :

Չանան երթալ հոգեւորին ,
 եւ մի փարիս անցաւորին .
 Չանան փախչիլ անցաւորէն ,
 որ չի զըկիս հոգեւորէն :

Ուամկութիւնը չարին կողմէն ,
 շատ աղէկ է գիտնականէն .
 Ռամիկ չըլլար այն բարեսէր ,
 թէ որ փայլի իր հոգւոյն սէր :

Սէրն Աստուծոյ պահէ հաստատ ,
 ամէն առաքինութեան զարդ .
 Սէրն անդրանիկ կիրք է մարդկան ,
 չար թէ բարի ՚ի մանկութեան :

Ո՛ր աննալու է միշտ Աստուծմէ ,
 զերթ ահարկու թագաւորէ .
 Ո՛ր բազմաթիւ անանկ կենաց ,
 որ ծառաներ մատնին տերանց :

Տարոց տարի թնչպէս կըլլաս ,
 հայլին նայէ որ քեզ ճանչնաս .
 Տարուան մը մէջ չի պատահի ,
 մէկ վայրկեան մէջ կը պատահի :

Բենական ով ունի երկիւղ ,
 իր ամեն գործ կըլլայ կակուղ .
 Բենական ձիրք երկիւղ բարի ,
 մարդը կընէ առաքինի :

Յանկախանին կարողութիւն ,
 հաստատ պահէ վտան բարւոյն .
 Յանկանալով անկարգ բանի ,
 դատարկ Ետայ գործ պիտանի :

Իիւծեալ չարիք եւ մարութիւն ,
 ուր որ տեսնաս փախիր հեռուն .
 Իիւծեալ օգոյն ծանր քամիք ,
 զնասարեր կրլան մրրիկ :

Փրկչին տեսեան անարժան է ,
 ով չար գործոց ենթակայ է .
 Փրկչին շնորհք չունեցողներ ,
 գոց կը գտնան երկնից դռներ :

Քաղքէ քաղաք ալ փախչա՞լիս ,
 քու գործովդ պիտի սիրվիս .
 Քեզմէ եւեւ քեզ մերձաւօր ,
 ո՞ր բարեկամ կրլայ գեշ օր :

ԴԱՍ
ԻԶ. ԵՐՐՈՐԴ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆԻ

ԱՏԲԱՐՉՄՈՒԹԻՆ

Ամբարշտաց կենդանութիւն ,
 շունի երբէք խաղաղութիւն ,
 Անարատից անմեղութիւն ,
 երկարատեւ կենդանութիւն :

Բանագրութիւն խրատօրէն ,
 ամբարիշտներ կը քամահրեն .
 Բիրտ եւ անկիրթ եւ ամբարիշտ ,
 թշնամի են քու խրատիդ :

Պաղան կըլլայ իբրեւ վարազ ,
 ով որ այլոց կուտայ փնաս .
 Գեղ գտեր են առանց շունի ,
 կը պըտըտին առանց բիրի :

Դատապարտեալ ով որ ըլլայ •
 չի վախնալ մը մահէն ցոյց տայ •
 Դէպի երկիւնք ով որ թքնէ •
 Թուքն իր երեսին կը ձգէ :

Երեւելի շատ կայ չարեաւ •
 բայց հանդիստ չեն ժամ մը բնաւ •
 Երեւուն են ամբարշտներ •
 չեն ունենար հանդիստ օրեր :

Օ այր տգէտ համարողներ •
 տգէտ են քան զամենէն վեր •
 Չայր խարել ուխտ ընողներ •
 շատ հեղինք իրենց են խարվեր :

Ե՞ր չես չափեր լեզուիդ հասակ •
 որ իմանաս դժգոմ տեղուանք •
 Ե՛ր իզանակ ազնուութեան •
 ըստ պատշաճի՞ տալ պատասխան :

Բոտ օրինայ չէ նպիտանի •
 բազմածնունդ ամբարշտի •
 Ընկեր շատ կայ դովերլին •
 որո՞ւ պէտք է պարսաւելին :

Թշնամանօք գործօղ չարիք ,
 նախաչարին են բանալիք .
 Թէ դադարի գեան իր ճամբուն ,
 անզգամն ալ կրլայ զգայուն :

Ժողովրդոց մահագուժ է ,
 երբ չար ծառայ թագաւորէ .
 Ժիր պիծակէն ալ լաւ կրլայ ,
 մեղուն որչափ անգարծ ըլլայ :

Ինչ որ խօսին ամբարիշտներ ,
 դու բնաւին զայն մի լսեր .
 Ինչ որ ընեն չարագործներ ,
 խաբէութիւն է անոնց խեր :

Լբբալեղուն կարծիք ունի ,
 Թէ լրբութեամբ մարդ վաստըկի .
 Լեղուն ուրիշ միտքը ուրիշ ,
 կեղծաւոր է եւ ամբարիշտ :

Խորշէլի է միշտ Աստուծոյ ,
 ամբարշտաց սէր անհաճոյ .
 Խստասիրտներ ւանհաւատներ ,
 դիւայ բաժին արդէն եղեր :

Օտուան մինչեւ չի չարանայ ,
 պատուհասը չի դար վրայ .
 Տածուկ ըլլայ ալ մէկ յանցանք ,
 պատժոյ ատեն է բացարձակ :

Կամ կախերես կամ կորերես ,
 երկուքն ալ չար , չար վարդերես .
 Կամ եղերէ երեսունվեց ,
 կամ եղերէ վեց անգամ վեց :

Հաց ջուր առատ մարմնոյ պաշար ,
 բայց չենք հոգար հոգւոյ պաշար .
 Հաց շատ ջուր շատ ճաշակելու ,
 ուտենք գզվինք մէկզմէկու :

Չգեր է իր հօր վարժարան ,
 կերթայ մտնայ այլոց դարան .
 Չգեր է իր ընտանիքը ,
 բանիլ կուզէ այլոց արտը :

Ղապիլ է մարդ փախչի չարէն ,
 բայց չարութիւնն ծնի մեզմէն .
 Ղապիլ է վերքն առողջանայ ,
 բայց բնութիւն խենթին մնայ :

Ճիգ շատ տուօղ հպատակին ,
 յաւխտեան ճիգ կարծեմ ունին .
 Ճանկը սուր է ամբարշտին ,
 մինչեւ ինկնայ ճանկը չարին :

Սարգուս հասակ որչափ մեծնայ ,
 իրեն ախտն ալ հետ կը մեծնայ .
 Սարգուս կիրքը անհատնում է ,
 փոփոխակի շարունակէ :

Յաջողութիւն մի տար չարին ,
 որ քեզ չընէ իրեն գերին .
 Յաջողութիւն տաս չար մարդուն ,
 բարը զարնէ նախ քու գլխուն :

Ննջել չունի մտքով բնաւ ,
 չարախորհր իրեն չարեաւ .
 Ն ժղեհեւ ամբարիշտ մարդիկ ,
 մխիթարանք սեպեն չարիք :

Շատ հետեւող կայ չարութեան ,
 քան զարմացող անոր վրան .
 Շատ անգամ այն մարդ կը խաբվի ,
 ով իր վարկում կապաւինի :

Ով չը գիտնայ իր մեղանչել ,
 տկարանայ զինքը ուղղել .
 Ոմանք զիրենք տկար սեպեն ,
 անկարգութիւն անխիղճ կընեն ։

Չար ստիսէն արդարն ազատ ,
 ամբարշտայ իրմէն է կարթ .
 Չարարուկ են չարասիրտ ,
 որչափ այլոց կամին չարիք ։

Պատերազմդ որո՞ւ հետ է ,
 նախ խմացիր հաքը շարժէ .
 Պղտիկ գողին մեծ գողութիւն ,
 առջի աւուր տայ ըմբռնում ,

Չանք մեծ ունին ամբարիշտներ ,
 այլոց սիրտը վերաւորել .
 Տեղ եւ ոսկոր այլոց Չարդեն ,
 իրենց հոգւոյն ճրագ մարեն ։

Ուամկաբարոյ ամբարիշտներ ,
 տանջեն իրենց հետ շատ ընկեր .
 Ուամկական վարք այս է անարգ ,
 որ չի ճանչնար իր չար արարք ։

Արտ խոցոտել ի՛նչ դիւրագոյն ,
բայց տնաւերն մնայ անտուն .
Սաստկութեամբ ով տայ մարդու սաստ
անդե՛նական կայ իրեն սաստ :

Ո՛ր առթարին ձեռք անձդ մի տար ,
որ չի կրտսէ քու յոյ՛կդ լար .
Վատթարին ձեռք ի՛յնող մարդիկ ,
կրլան անյոյս լեռնաշրջիկ :

Տէր են կեսին այս աշխարհին ,
աներեսն ու բիրտ ամարդին .
Տուր որ ուտէ վրան ծածկէ ,
սպասէ որ հոգին չելլէ :

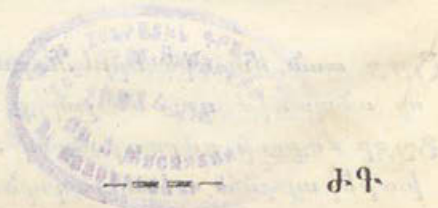
Բախասիրտ չէ խրատաւուն ,
երբ գտնըվի մէջ չարերուն .
Բամեալ ժողով բարեսիրաց ,
միշտ ատելի չարասիրաց :

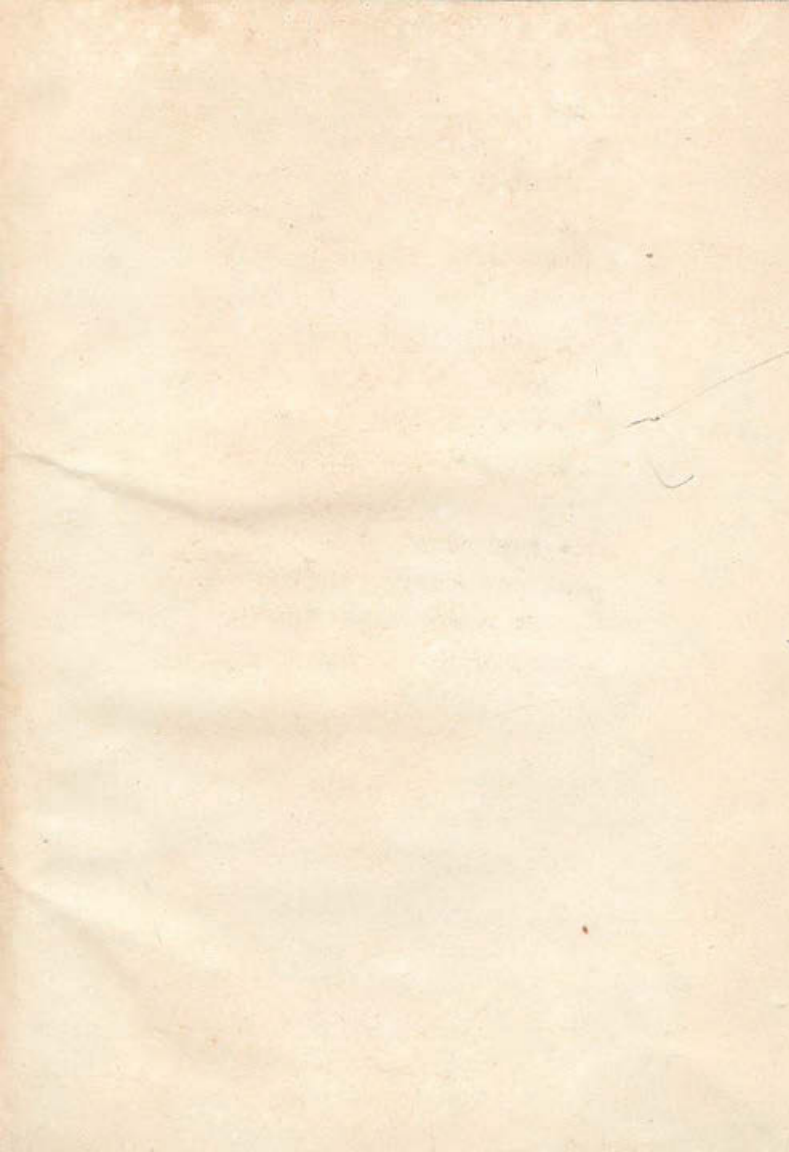
Յոյց տան մարդիկ երբեմն բարիք ,
որ անպատժ գործեն չարիք .
Յոյցը մսքուր զարդարանքով ,
խաբեբայ շատ տեսա՛րք զոլձով :

Ի՛նչը պըարտի այլոց տուներ ,
 այրէ մըկէ տան ծառաներ .
 Ի՛նչեւալ բանիւ ամբարիշտներ ,
 կըլլան ամեն տեղ տնաւեր :

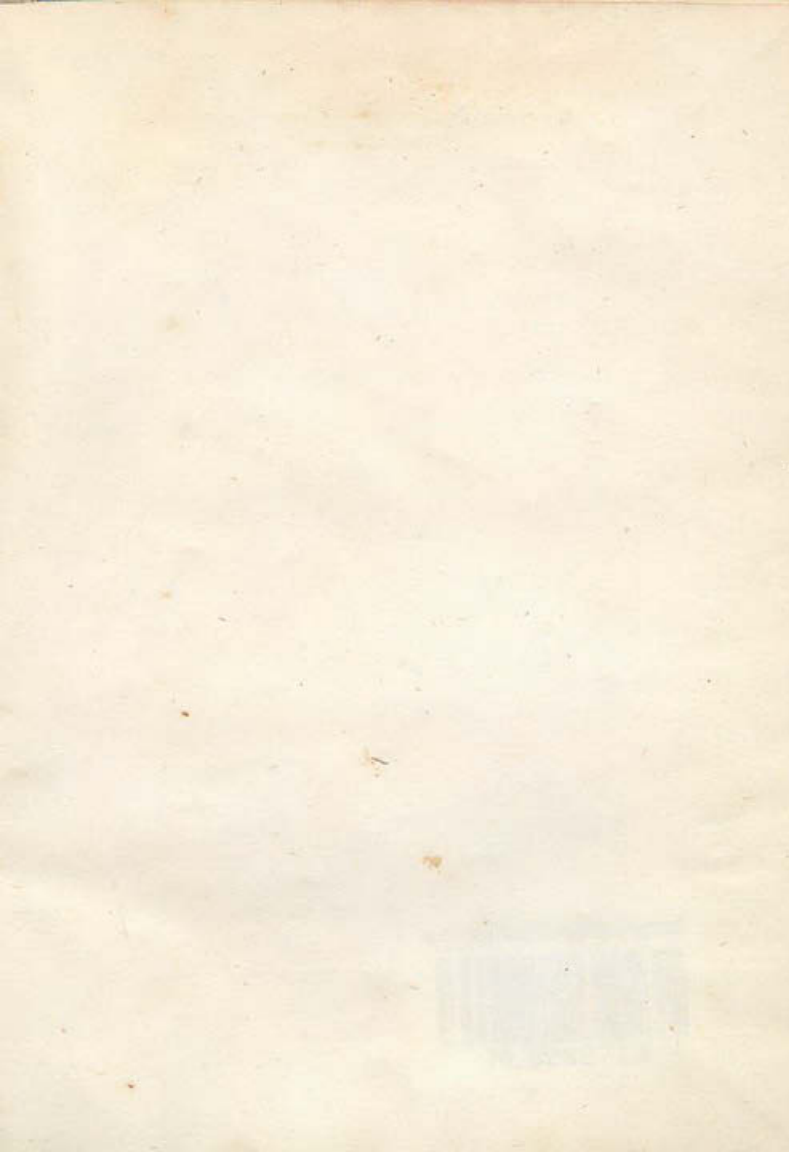
Փոքր բարիք՝ ընէ չարը ,
 դրախտին մէջ կարծէ զինքը .
 Փոքր մարդիկ մեծ մեծ խօսին ,
 կարծեն լեռներն իրենք ըրին :

Բննել պէտք է՛ փոքրագունին ,
 գործ կամ խորհուրդ վերատեսչին ,
 Բու մը չափին չափած գարին ,
 չի ամփոփիր մէջ գրիւին :

2013

3538

« Ազգային գրադարան

NL0060714

